

Oktatási azonosító: 201876

*Az Erzsébet Ligeti
Óvoda,
Erzsébet Ligeti Óvoda
Szivárvány
Tagóvodája,
Erzsébet Ligeti Óvoda
Vuk Tagóvodája
Pedagógiai Programja
2022*

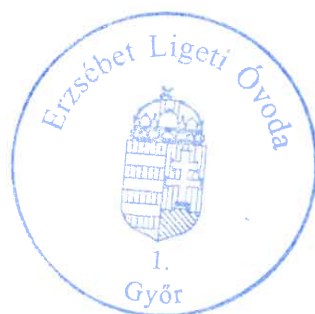
Tartalomjegyzék

Bevezető	4
1. Óvodánk rövid története.....	5
1.1. Az intézmény jellemzői.....	5
1.2. Személyi, tárgyi feltételek.....	6
1.3. Tárgyi feltételek	8
2. Az óvoda nevelési alapelvei, célkitűzései	9
2.1. Óvodaképünk, gyermekképünk.....	9
2.2. Pedagógiai hitvallásunk.....	12
3. Nevelési feladataink	13
3.1. Egészséges életmód alakítása.....	15
3.2. Testi nevelés.....	16
3.3. Érzelmi, erkölcsi nevelés, egészséges életvezetés.....	23
3.3.1. Egészséges életvezetés	25
3.4. Közösségi nevelés	27
3.5. Értelmi fejlesztés-nevelés.....	30
3.6. Anyanyelvi fejlesztés-nevelés, kommunikáció	31
4. Az óvodai élet tevékenységformái	34
4.1. Játék.....	34
4.2. A tevékenységekben megvalósuló tanulás	39
4.3. Mozgás	41
4.4. Konduktív mozgásnevelés.....	45
4.5. Rajzolás – festés - mintázás - kézimunka.....	47
4.6. Külső világ tevékeny megismerése	50
4.7. Munka jellegű tevékenységek	53
4.8. Ünnepek, hagyományok az óvodánkban.....	54
4.9. Verselés - mesélés	56
4.10. Ének – zene, énekes játék, gyermektánc	58
5. Különleges bánásmódot igénylő sajátos nevelési igényű, akadályozott beszédfejlődésű gyermek ellátása az Erzsébet Ligeti Óvoda Vuk Tagóvodájának logopédiai csoportjában ..	62
5.1. A terápiás munka keretei a logopédiai csoportban.....	63
6. A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységünk	66
7. Az óvoda kapcsolatai	68
7.1. A szülő-pedagógus együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei.....	68
7.2. A pedagógus, a gyermek külső kapcsolatfelvételének lehetőségei.....	70
7.3. Egyéb kapcsolataink.....	70
8. A nevelőmunka folyamatának tervezése, a gyermekek fejlődésének figyelemmel kísérése	73

8.1.	A nevelőmunka tervezése.....	73
8.2.	Pedagógiai dokumentumok meghatározása	76
9.	Pedagógiai programunk alkalmazásának feltételrendszere	78
9.1.	Szervezési és működési rend.....	78
10.	Az intézmény pedagógusainak ellenőrzése, értékelése	81
11.	Záró rendelkezések.....	83
12.	Legitimációs záradék.....	84
	<i>MELLÉKLETEK</i>	85

Az Erzsébet Ligeti Óvoda pedagógiai programja a köznevelésről szóló 2011.évi CXC. törvény felhatalmazása alapján, az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII.17.) Kormányrendelet, valamint a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve kiadásáról szóló 137/2018. (VII. 25.) Korm. rendelet alapján felülvizsgált, módosított, kiegészített, egységes szerkezetbe foglalt szöveget tartalmazza.

Kelt: Győr, 2022. szeptember 1.

Kántor Istvánné

Kántor Istvánné
óvodavezető

Bevezető

Az Óvodai nevelés országos alapprogramjának megfelelően (továbbiakban: Alapprogram), Magyarország Alaptörvényének értékeit és Magyarország által aláírt nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettségeket figyelembe véve, a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvei alapján az Erzsébet Ligeti Óvoda, az Erzsébet Ligeti Óvoda Szivárvány-és Vuk Tagóvodájának nevelőtestülete saját pedagógiai programot készített. Ebben érvényesülnek azok az általános igények, amelyeket az óvodai neveléssel szemben a társadalom a gyermek érdekeinek figyelembevételével megfogalmaz.

A gyermeket - mint fejlődő személyiséget - gondoskodás és különleges védelem illeti meg, nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvoda esetenként **hátránycsökkentő** szerepet tölt be.

Programunk nevelési célja:

az élet- és egészség védelme, fejlesztése. Lényeges számunkra az egészség, mint érték átadása mellett a helyes önértékelés, az emberek különbözőségének megértetése, elfogadása, a környezettudatos magatartás alakítása, a természet védelme, szeretete, valamint a kultúra és hagyományok ápolása.

Óvodásaink az óvodáskor végére biztos alapokkal rendelkezzenek, képessé váljanak a változások kezelésére és egy harmonikusabb, egészséges életvitelre.

Nevelőmunkánk alapja:

- a gyermek szükségleteinek, tevékenységeinek, és egyéni adottságaiknak figyelembe vétele,
- szeretetteljes gondoskodás, a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatásának megerősítése,
- az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartása oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.

Az óvodai program lehetőséget biztosít az óvodapedagógus pedagógiai nézeteinek, értékrendjének, módszertani szabadságának érvényesítésére.

Innovatív pedagógiai megkötések csak a gyermek érdekében, védelmében tartalmaz.

1. Óvodánk rövid története

2013. január 1-jétől az Erzsébet Ligeti Óvoda egy egységként működik, amelynek része:

- Erzsébet Ligeti Óvoda,
- Erzsébet Ligeti Óvoda Szivárvány Tagóvodája,
- Erzsébet Ligeti Óvoda Vuk Tagóvodája.

Erzsébet Ligeti Óvoda

1976. október 1-jén nyitotta meg kapuit. A nevelőmunka nyolc csoportban indult, majd 1990 szeptemberétől – külön csoportban - sajátos nevelési igényű mozgássérült gyermekek is felvételt nyertek az intézménybe.

2017. 09. 01 – 2018. 09. 30 között az Erzsébet Ligeti Óvoda felújítása, bővítése az Európai Regionális Fejlesztési Alap és Magyarország költségvetésének társfinanszírozásban megtörtént, amelynek következtében 2018. szeptember 1-jétől, a Győri Mosolyvár Óvoda Magyar Úti Tagóvodája jogutódja (3 csoport) az Erzsébet Ligeti Óvoda lett.

Az Erzsébet Ligeti Óvoda Szivárvány Tagóvodája

Az intézmény 1974-ben került átadásra. Az épületet 2011-ben újítottak fel korszerű fűtésrendszerrel, hőszigeteléssel, nyílászárókkal.

Energetikai korszerűsítés keretében, az épület 2022-ben napelem-rendszerrel bővült.

Az Erzsébet Ligeti Óvoda Vuk Tagóvodája

A Vuk Tagóvoda 1975 októberétől fogad gyerekeket.

2003. szeptembere óta az intézmény **sajátos nevelési igényű, súlyos beszédproblémákkal küzdő gyermekek** komplex fejlesztését, nevelését is végzi.

Az intézményben 2020-ban részleges felújítás történt.

1.1. Az intézmény jellemzői

- Az intézmény neve, székhelye: Erzsébet Ligeti Óvoda
9023 Győr, Magyar u. 4.
- OM azonosítója: 201876
- Óvodavezető: Kántor Istvánné
- Telefonszám/Fax: 96/427–260
- E-mail: erzsebetovi@4gmk.hu

Tagintézményeink:

- Telephely neve, címe: **Erzsébet Ligeti Óvoda Szivárvány Tagóvodája**
9023 Győr, Kodály Z.u.18.
- Tagóvoda vezető: Bujtás Borbála
- Telefonszám/Fax: 96/422-255
- E-mail: szivarvanyovi@4gmk.hu
- Telephely neve, címe: **Erzsébet Ligeti Óvoda Vuk Tagóvodája**
9023 Győr, Kassák L u. 14/A
- Tagóvoda vezető: Auerné Kovács Rozália
- Telefonszám/Fax: 424-824
- E-mail: vukovi@4gmk.hu

Az óvoda csoportjainak és férőhelyeinek száma

Erzsébet Ligeti Óvoda:	10 csoport	344 fő
Erzsébet Ligeti Óvoda Szivárvány Tagóvodája:	9 csoport	220 fő
<u>Erzsébet Ligeti Óvoda Vuk Tagóvodája:</u>	<u>5 csoport</u>	<u>220 fő</u>
Összesen:	24 csoport	784 fő

1.2.Személyi, tárgyi feltételek

Az Erzsébet Ligeti Óvoda engedélyezett közalkalmazotti létszáma 91 fő.

Ebből pedagógus: 55 fő, további foglalkoztatottak: 36 fő.

Az óvoda személyi feltételei:

<i>Intézmény dolgozói</i>	<i>Erzsébet Ligeti Óvoda</i>	<i>Szivárvány Tagóvoda</i>	<i>Vuk Tagóvoda</i>	<i>Összesen</i>
Óvodavezető	1	-	-	1
Óvodavezető-helyettes	1	-	-	1
Tagóvoda-vezető	-	1	1	2
Óvodapedagógus	20	18	10	48
Konduktor	2	-	-	2
Logopédus	-	-	1	1
Dajka	10	9	5	24
Óvodatitkár	1	1	-	2
Gyermekfelügyelő	1	-	-	1

Pedagógiai asszisztens	3	3	2	8
Karbantartó	1	-	-	1
Összesen:	40	32	19	91

Az óvodában, a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll, kulcsszereplője az óvodapedagógus. A személyi feltételek a pedagógus személyiségének meghatározottságát, feltétlen jelenlétének szükségességét fejezi ki.

A pedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek nevelése.

Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkája hozzájárul az óvodai nevelés eredményességéhez.

A pedagógus hétévenként legalább egy alkalommal - jogszabályban meghatározottak szerint - továbbképzésben vesz részt.

A hétévenként kötelező 120 órás továbbképzés keretében – óvodánk arculatának megfelelően – törvényi kötelezettségének folyamatosan eleget tesz minden óvodapedagógus.

Intézményünkben az alábbi szakvizsgával, illetve felsőfokú végzettséggel rendelkeznek óvodapedagógusaink:

Képzés megnevezése	Erzsébet Ligeti Óvoda	Szivárvány Tagóvoda	Vuk Tagóvoda	Összesen
Közoktatás vezető	1	1	2	4
Vezető óvodapedagógus	1	-	-	1
Szociálpedagógus-családpedagógus	1	-	2	3
Gyógypedagógus	-	-	-	-
Egészségfejlesztő, mentálhigiénikus	1	1	-	2
Gyógytestnevelő	3	1	1	5
Fejlesztő óvodapedagógus	1	1	2	4
Felsőfokú gyógypedagógiai asszisztens	-	1	-	1
Nyelv-és beszédfejlesztő pedagógus	-	-	1	1
Mozgásfejlesztő óvodapedagógus	1	-	-	1
Összesen:	9	5	8	22

A köznevelés közszolgálat, az óvodában dolgozó pedagógus közfeladatot lát el, munkája közszolgálat.

1.3.Tárgyi feltételek

Minden épület összkomfortos, távfűtéses, amelyeket nagy udvar vesz körül. Ez kellemes környezetet biztosít a játékhöz és tág teret a mozgásfejlesztéshez.

Berendezései a gyermekek számára hozzáférhető módon és biztonságuk figyelembevételével kerültek elhelyezésre.

Megfelelő munkakörnyezetet biztosítunk az óvodai munkatársaknak és lehetőséget teremtünk a szülők fogadására.

A tárgyi feltételek az eszköznormához viszonyítva – egyes intézményekben - részben hiányosságot mutatnak (fejlesztő szobák, iroda, elkülönítő).

Költségvetésünk szűk teret biztosít a különböző felújítási, karbantartási munkák kivitelezésére.

A Szivárvány Tagóvodában nincs tornaszoba/terem.

Felszerelésünk, egyéb eszközeink korszerűsítését, pótlását és cseréjét folyamatosan, fenntartói támogatásból, intézményi költségvetésből, alapítványi és pályázati forrásból valósítjuk meg.

Szakmai anyagok, irodaszerek, higiéniai és egyéb eszközök beszerzését biztosítja az intézményi költségvetés.

Minden lehetőséget kihasználunk az intézmény további fejlesztéshez, (udvari játékegységek beszerzése, bútorzat, berendezési tárgyak cseréje) ezáltal folyamatosan és céltudatosan bővítjük eszközeinket, berendezéseinket.

2. Az óvoda nevelési alapelvei, célkitűzései

2.1. Óvodaképünk, gyermekképünk

Az Alapprogram az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.

- A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. Ennek következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségleteik vannak.
- A személyiség szabad kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó.
- Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik.
- Biztosítjuk minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön és az esetlegesen meglévő hátrányai csökkenjenek.
- Nem adunk helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.
- Az óvodáskorú gyermekek nevelésének elsődleges színtere a család. Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője a gyermek 3. életévétől az iskolába lépésig
- Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja, hogy a gyermekekben megteremtődjenek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételeit.
- Az óvoda funkciói: óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkció.
- Pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakulását.

Célunk:

- A 3–7 éves gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlesztésének, személyiségük kibontakozásának elősegítése.
- Minden gyermek számára biztosítani az iskolakezdéshez szükséges értelmi, lelki, szociális és testi fejlettséget.

- A hátrányok kiegyenlítése, figyelembe véve az életkori és egyéni sajátosságokat, eltérő fejlődési ütemet, valamint a különleges bánásmódot igénylő sajátos nevelési igényű, valamint a beilleszkedési, tanulási és magatartás zavaros gyermekek sérüléseinek jellegét.
- A hátrányok csökkentésének megvalósításával a hátrányos és halmozottan hátrányos gyermekek felzárkóztatása.
- A gyermekvédelmi feladatokkal összefüggésben, az egyenlő esély biztosítása.
- az óvoda-iskola átmenet biztosítása.
- A különleges bánásmódot igénylő sajátos nevelési igényű, mozgássérült, beszédproblémával küzdő gyermekek számára lehetőséget teremteni a részleges és teljes integrációra.

A konduktor és logopédus általános céljai közé tartozik a sajátos nevelési igényű gyerekek öntevékenysége, a célok érdekében végzett hatásos tevékenysége. A gyermeket hozzásegíti a feladatok aktív módon való végrehajtásához, sőt a feladatok megtervezéséhez is.

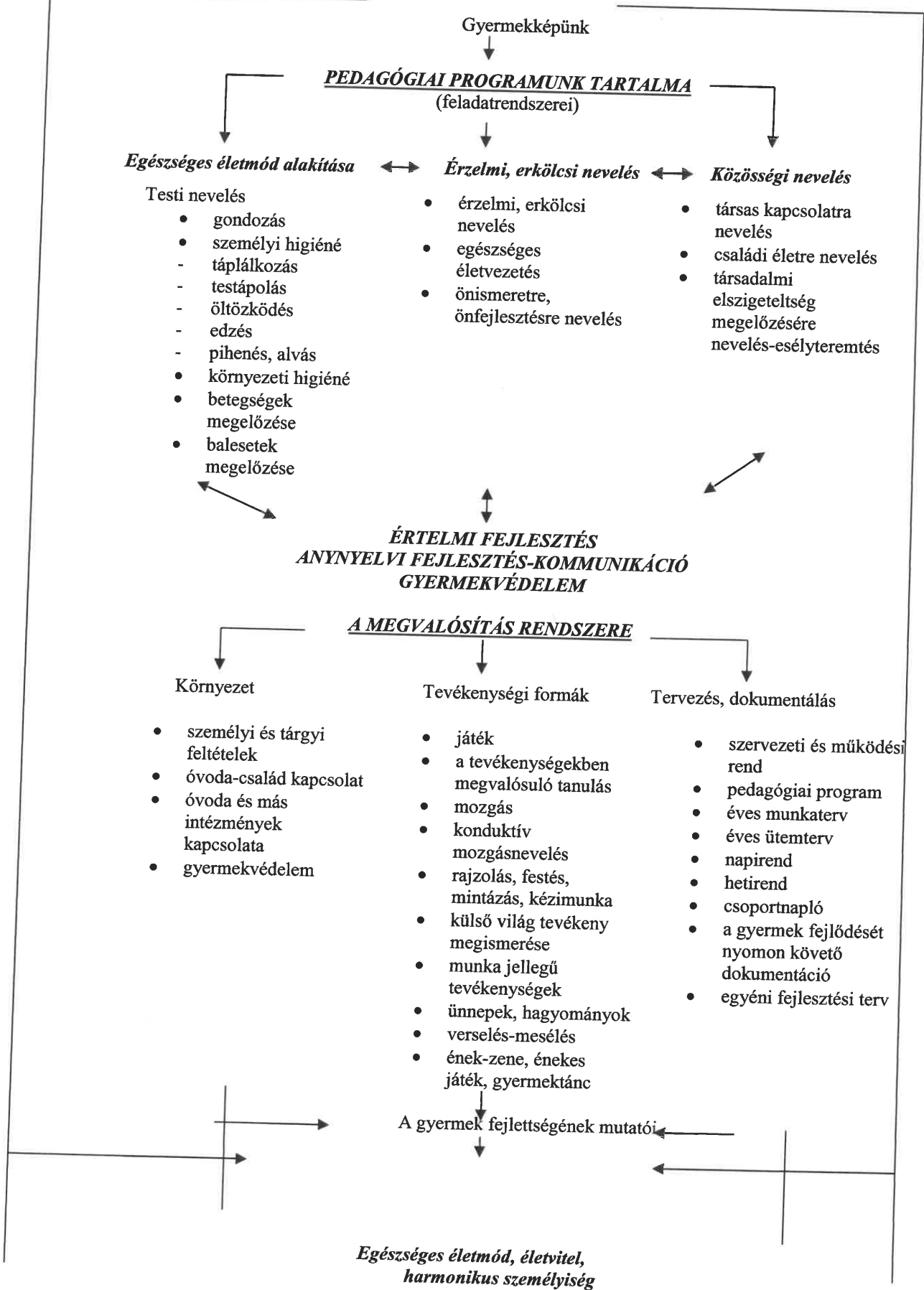
A személyiségfejlesztést szeretetteljes, gyermekközpontú, befogadó, másságot elfogadó légkörben valósítjuk meg, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő esélyt, tudatosan kerüljük a nemi sztereotípiák erősítését, elősegítjük a nemek társadalmi egyenlőségével kapcsolatos előítéletek lebontását.

Fontosnak tartjuk a szülők gyermekközpontú szemléletének alakítását a nevelőpartneri viszony tudatosítását.

Nevelési alapelveink:

- a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezzé,
- a nevelő tegye lehetővé és segítse a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását,
- az óvodai nevelésünkben alkalmazott pedagógiai intézkedéseink a gyermek személyiségéhez igazodjanak,
- az emberi értékek közvetítése,
- alapelveinkben kiemelt szerepet kap a játék fontossága, mely a gyermek egyéni képességeihez igazodik.

NEVELÉSI CÉLUNK

2.2. Pedagógiai hitvallásunk

Mindnyájunknak, akik gyermekek nevelésén fáradozunk, elsődlegesen saját belső és külső harmóniánkat, testi és lelki egészségünket kell megteremteni és fenntartani ahhoz, hogy képesek legyünk mindezt továbbadni.

Kapcsolatunk a bizalmon és a szereteten kell, hogy alapuljon. Tevékenységeinkben törekedni kell a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére, biztosítva minden óvodás számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, meglévő hátrányai csökkenjenek.

Szeretnénk egészséges, érzékeny és figyelmes emberré nevelni a gyermekeket, akik képesek változó, alakuló társadalmunk és világunk új kihívásainak megfelelni, de őrzik szívükben és értelmükben azon emberi értékeket és tulajdonságokat, melyekkel **EMBEREK** tudnak maradni.

Lehetőséget adunk a gyermekeinknek, hogy vágyaikat természetes módon éljék ki, kapjanak pozitív megerősítést, állandó értékrendet. Ezen keresztül ők is képesek lesznek társaik elfogadására, együttműködésre, a másság tolerálására.

Szeretettel, megértéssel, törődéssel fogjuk kezüket, vezetjük őket a fejlődés útján és segítjük a különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű gyermekeinket a társadalmi beilleszkedés során.

Ennek szubjektív feltételei:

- személyi értékek
- szakszerűség és szakmai-pedagógiai, módszertani felkészültség
- folyamatos önképzés
- erkölcsi érzék és kifogástalan erkölcsi magatartás
- kulturált külső
- pedagógiai szempontú igazságosság
- humor, tapintat, empátia

Pedagógusainknak magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel (elfogadás, tolerancia, hitelesség), és az együttneveléshez szükséges képességekkel kell rendelkezniük.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvoda alkalmazottainak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése is modell értékű.

3. Nevelési feladataink

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

Különleges bánásmódot, kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelése.

A sajátos nevelési igényű gyermeknek joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint biztosítjuk az alábbiak szerint:

- mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos,
- több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos,
- autizmus spektrum zavarral,
- vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

A nevelési és tanulási folyamatban tartós és súlyosan akadályozott gyermekek nevelése részben, vagy egészben csoportokba integrálva történik.

Az Erzsébet Ligeti Óvodába felvesszünk olyan sajátos nevelési igényű gyermeket, (mozgássérült) aki közösségben nevelhető, felvételét az Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Mozgásvizsgáló Tagintézménye javasolja, míg az Erzsébet Ligeti Óvoda Vuk Tagóvodájába logopédiai fejlesztést igénylő kiemelt figyelmet igénylő sajátos nevelési igényű gyermekek számára biztosítunk felvételt, megfelelő szakvélemény alapján.

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

A beilleszkedési, tanulási és magatartás zavarral küzdő gyermekeket szakvélemény alapján a Sün Balázs Óvoda Gyógypedagógiai Hálózatának szakemberei, illetve útmutatásaik alapján a csoport óvodapedagógusai fejlesztik (egyéni bánásmód, fejlesztés, differenciálás).

Feladatunk:

- Szereteten alapuló, nyugodt, élményekben és pozitív érzelmekben gazdag, biztonságot nyújtó óvodai légkör megteremtése.
- A gyermekek harmonikus fejlődésének elősegítése az életkori és egyéni sajátosságainak figyelembevételével, a gyermekek egyéni ütemben történő fejlesztése, személyiségük és gyermeki jogaik tiszteletben tartásával.
- A gyermekek testi, értelmi, érzelmi valamint közösségi felkészítése a zavartalan iskolakezdésre, a társadalmi gyakorlatra.
- Különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű és beilleszkedési tanulási és magatartás zavaros gyermekek differenciált egyéni fejlesztése, megfelelő, változatos módszerekkel.
- Változatos tapasztalatszerzési lehetőségek biztosítása a gyermekek számára különösen a fejlesztő játéktevékenységen keresztül.
- A gyermekközpontú szemléletmód maradéktalan érvényesítése.
- A különleges bánásmódot igénylő sajátos nevelési igényű gyermekekkel kapcsolatos nevelő-oktató munka, folyamatos korszerűsítése, hatékony gyermekmegismerő technikák alkalmazása, az integráció elősegítése, a speciális szükségletek kielégítése, társadalmi beilleszkedésük segítése, hátránycsökkentő tevékenység.
- Az egyenlő esély megteremtése, a gyermekvédelmi tevékenység erősítése.
- Az óvoda specialitásai között található kiemelt nevelési területek (egészségfejlesztés, hagyományok ápolása, környezetvédelem) folyamatos fejlesztése, a nevelőmunka eredményességének növelése.
- Szülői szervezet működtetése, jogaik érvényesítésére.
- Hazájukat elhagyni kényszerülő családok (migráns) gyermekeinek óvodai nevelése során biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálódását.

A különleges bánásmódot igénylő gyermekek nevelése, fejlesztése során kiemelt célunk és feladatunk:

- Egyenlő esély megteremtése.
- Az integráció lehetőségének kialakítása.
- Önálló életvitelre való felkészítés.
- Állandó sikerélmény biztosítása.
- Az egészséges én-kép és bizalom kialakítása.
- A gyermekek kudarctűrő képességének növelése.

- Egyéni fejlesztési terv készítése – szakértői bizottság komplex vizsgálata alapján, az adott szakember irányításával.
- Speciális szakemberek bevonása a fejlesztés érdekében (logopédus, gyógypedagógus, szomato-pedagógus, stb).

3.1.Egészséges életmód alakítása

Ahhoz, hogy az egészségfejlesztés célját és feladatait meg tudjuk határozni, elengedhetetlen az egészség fogalmának meghatározása.

Egészség fogalma: nem csupán a betegség hiánya, hanem a testi, lelki, szociális egyensúly, jól-lét állapota.

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű.

Ezen belül:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;
- megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Az egészségfejlesztés a pedagógiai munka gyakorlatában integrálódik valamennyi nevelési fő feladathoz, funkcionális egységet képez minden nevelői tevékenységgel. Az egészségfejlesztés három fő területe csak elméletben választható el egymástól, hiszen a gyakorlatban szoros kölcsönhatásban állnak.

A komplex fejlesztés (óvodapedagógia, logopédiai konduktív, pedagógia) a tanulási folyamatban a mozgás, az értelem, a beszéd a manipuláció, az önkiszolgálás, a közösségi, az érzelmi, erkölcsi, - akarati élet fejlesztését komplexen, a kölcsönhatások figyelembe vételével tervezzük meg.

Az egészséges életmód alakítása során kiemelt szerepet kap a környezettudatos magatartás megalapozása.

Az óvodai konduktív pedagógiában alkalmazandó egészségmodell az óvodás-gyermeket rendszerbeli egységben szemléli, amely tervszerű, szervezett, célirányos személyiség-fejlesztés.

3.2. Testi nevelés

Az egészséges életmódra nevelés során elsődleges szerepet kap a gyermek testi fejlődésének elősegítése (a testi szükségletek kielégítése, a testápolás, a testedzés, a betegségek és a balesetek megelőzése).

A **gondozás** az óvodai élet egyik fő tevékenységformája az életrenden belül, amely segíti a kisgyermek szükségleteinek kielégítését, elősegíti növekedését, fejlődését, hozzájárul egészségének megőrzéséhez, jó közérzetéhez, egészséges életmódjának kialakításához és megteremti a nevelési hatások érvényesülésének feltételeit.

A gondozás a gyermek fejlődése során egyre több nevelési elemet tartalmaz. A környezeti tényezők segíthetik vagy lassíthatják az öröklött adottságok kibontakozását. Ezért rendkívül fontos, hogy óvodánk feltételrendszere, szokásrendje, nevelési hatása segítse elő a gyermek egyéni fejlődéséhez, fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezetet, biztosítsa a környezettudatos magatartás megalapozását.

A gondozás csak a családdal szoros együttműködésben válhat optimálissá, eredményessé, ugyanakkor alakítja is a családok igényességét, kultúráját a személy és környezet higiéniájának terén.

Higiénés nevelés

A fejlesztés tartalma kiterjed:

1. Személyi higiénia:

- helyes életritmus
- táplálkozás
- testápolás
- öltözködés
- edzés
- pihenés, alvás

2. Környezeti higiénés nevelés

3. Betegségek megelőzésére nevelés

- fertőző betegségek megelőzése
- az egyszerűbb fejlődési rendellenességek megelőzése

4. Edzés, kondicionálás

5. Baleset megelőzésre nevelés

Személyi higiénia

A helyes életritmus kialakítása elengedhetetlen a testi és szellemi fejlődéshez.

A napi életritmus, a rendszeresen, a megszokott időben végzett tevékenységek visszahatnak az életfolyamatokra.

Az óvodai és családi napirendnek folyamatosan ki kell egészítenie egymást, mivel a gyermek fejlődése szempontjából a rendszeresség elengedhetetlen.

A tevékenységek megszervezésének elvi szempontjai:

- folyamatosság,
- választhatóság, párhuzamos tevékenység biztosítása,
- átjárhatóság biztosítása.

Az óvodapedagógus, konduktor, logopédus a gyermekek óvodában eltöltött idejét tudatosan és élettani szükségleteik figyelembe vételével tervezi.

Táplálkozás

A táplálkozás a növekedés és fejlődés egyik legfontosabb feltétele. A helyes táplálkozási szokásokat már kisgyermekkorától ki kell alakítani, hogy a gyermek azt szeresse, ami egészséges.

Az óvónőnek, konduktornak, logopédusnak nagy szerepe van az egészséges táplálkozási szokások kialakításában, fokozott tapintattal kell segítenie az új ízekkel való megismerkedést.

Fontos az ételek elnevezésének megtanítása, az esztétikus terítés és kulturált étkezés hangulatának kialakítása.

Óvodánkban a szülők támogatásával lehetőséget teremtünk gyümölcs és zöldségnapok beiktatására. Ezzel egészítjük ki és tesszük változatosabbá a gyermekek étrendjét (Erzsébet, Vuk).

A helyes táplálkozás megvalósítása nagymértékben, a családi nevelésen múlik, ezért törekszünk az óvodai és az otthoni táplálkozási szokások összehangolására (étrend kifüggesztése).

Sokkal könnyebb a megfelelő életmódbeli szokásokat gyermekkorban kialakítani, mint a már kialakult rossz szokásokról később leszoktatni őket.

Az óvodánkba érkező cukorbeteg, liszt-, tej-, stb. érzékeny gyerekek részére – igény esetén – orvosi szakvélemény alapján, speciális étkezést biztosítunk.

A sajátos nevelési igényű, mozgássérült gyermekeknél a táplálkozás funkciógyakorlási folyamat is.

Pedagógus feladatai a tevékenység folyamatában:

- Teremtse meg a kulturált étkezés feltételeit./ hely idő eszköz/.
- Alakítsa ki a helyes étkezési szokásokat, szabályokat.
- Vegye figyelembe a gyermekek életkorát, egyéni étkezési szokásait.
- Az étel mennyiségével és minőségével kapcsolatos észrevételeit jelezze a konyha felé, javaslataival segítse az együttműködést.
- Szervezze meg a heti egy-két alkalommal beiktatott vitamin, illetve gyümölcsnapokat.
- A gyerekek étkezési szokásait és étkezési tempóját tartsa tiszteletben.
- Mutasson példát az asztalok izléses megterítésére, s a későbbiekben ezt várja el a gyerekektől.
- Gondoskodjon a gyermekek kézméretének megfelelő edényekről, evőeszközökről.
- Az evőeszközök használatánál vegye figyelembe a gyerekek életkorát, egyéni képességeit.
- Az 5-7 éveseknél segítse a fogásmódok finomítását.
- Minden tevékenységet szóbeli közlés kísérjen.
- Az ünnepi étkezéseket tegye hangulatossá, saját elképzelése alapján.
- Adjon lehetőséget az étkezések alatti csendes beszélgetésre.
- Az étkezések utáni szalvéta használatot alakítsa ki a gyermekekben.
- A nap folyamán biztosítsa a gyermekek igényének megfelelő folyadékbevitelt.
- Törekedjen a túlsúlyos gyermekek étkezési szokásainak felderítésére, s ügyeljen arra, hogy testalkatuk miatt, ne érje hátrányos megkülönböztetés.

Testápolás

A testápolás a gyermekek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását, rendszeres és szükség szerinti tisztálkodásukat és igényük kialakítását szolgálja.

Alapvető követelmény a személyi tisztaság szokássá alakítása, hogy a gyermekeknek igényükre váljon a helyes WC-használat, tisztálkodás, fésülködés, zsebkeendő használat.

Ezek a feladatok nemcsak a gyermekek szükségleteit elégítik ki, hanem mozgásminták gyakorlásául is szolgálnak, egyben saját testélményhez juttatják őket.

Különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű gyermekek esetében az óvodapedagógus, a konduktor és a logopédus bensőséges kapcsolat kialakítására törekszik, alkalmazkodik a gyermekek egyéni igényeihez.

Pedagógus feladatai a tevékenység folyamatában:

- Alakítsa ki a különböző testápolási folyamatok technikáját, a műveletek sorrendiségét.

- Az azonos elvárás érdekében kialakított szokás, szabályrendjét az érintett dajkával is egyeztesse.
- A differenciált egyéni bánásmóddal törekedjen a szilárd szokásrendszer megalapozására.
- Vegye figyelembe a gyermekek életkorát, fejlettségi szintjét és az otthonról hozott szokások mennyiségét és minőségét, s ennek megfelelően segítse őket.
- Csak ott segítsen, ahol erre szükség van egyeztetve a szülővel és a dajkákkal egyaránt.
- Biztosítsa a rendszeres tisztálkodás feltételeit / hely, idő, eszköz/.
- A kisebb gyermekeket a tevékenységek helyes végrehajtásában példamutatással, segítségnyújtással ösztönözze.
- Alakítsa ki a gyermekekben a saját személyes eszközök használatának igényét /pohár, fogkefe, törülköző, fésű/, amelyeket jellel különböztet meg.
- A mosdóban elvárt viselkedés szabályait rendszeresen következetesen érvényesítse.
- A helyesen kialakított szokás, szabályok után a dajkát is bevonhatja a tevékenységek ellenőrzésébe.
- Tegye lehetővé szükséglet szerint a kérés nélküli természetes WC használatot a nap bármely szakában, ehhez a dajka biztosítsa az ellenőrzést, segítségnyújtást.
- Ahol lehetőség nyílik a fogápolásra, ott a fogmosás igényének kialakítását az óvodába lépéstől kezdje meg, a fokozatosságra fektessen nagy hangsúlyt.
- A helyes orrfúvás és zsebkendőhasználatot segítse elő, biztosítva a papír- zsebkendőt a csoportszobában a gyermekek számára elérhető helyen.
- Fokozatosan alakítsa ki bennük az önmagukkal és környezetükkel kapcsolatos igényességet.
- A gyermekek személyével kapcsolatos ápolatlanság felmerülését kezelje bizalmasan, beszélje meg az érintett szülővel, ha kell tapintatosan tanácsokkal, ötletekkel segítse őket.

Öltözködés

A helyes öltözködés szokássá alakításában, az óvodának jelentős szerepe van. Az óvodás gyermek ruházata igazodjon a hőmérséklethez, biztosítsa a szabad mozgás lehetőségét. A változékony időjárás következményeire gondolva a réteges öltözködés a legcélszerűbb.

Óvodánkban egyszemélyi használatú eszközök, jellel ellátott külön tárolt és szükség szerint cserélt személyi higiénés felszerelések állnak a gyermekek rendelkezésére (pohár, fésű, törülköző, stb.)

Sajátos nevelési igényű, mozgássérült gyermekeknél különösen nagy hangsúlyt kell fektetni a kényelmes, könnyen változtatható öltözékre.

A sérülésnek megfelelő korrekciós eszközök (járásgyakorló kiscsizma, speciális cipők, könyöksín, bot stb.) alkalmazása fontos feladat. Ezen segédeszközök folyamatos használata szükséges.

Pedagógus feladatai a tevékenység folyamatában:

- Az óvodapedagógus már az óvodába lépéskor beszélje meg a szülőkkel az óvodai élethez szükséges praktikus ruházatot.
- Alakítsa ki a megfelelő sorrendiségű öltözködési szokásokat.
- Az öltözködés folyamatában, tartsa szem előtt a gyermekek életkori sajátosságait, egyéni képességeit, a gyerek fejlődési ütemét.
- Kezdetben többet, aztán csak annyit segítsen, amennyit a gyermekek igényelnek.
- Ezt a dajkákkal és pedagógiai asszisztensekkel is tudatosítsa.
- A gombolás és kötés gyakorlásához változatos módszereket alkalmazzon.
- Szoktassa a gyermekeket a ruhák, cipők megóvására, tisztántartására.
- Az évszaknak megfelelően, gondoskodjon a cipők letisztításának módjáról.
- Alakítsa ki bennük a tisztaság iránti igényességet.
- Mutasson példát-szükség esetén, segítsen a gyermekek ruhadarabjainak összehajtogatásával, elrendezésével és ezt várja el tőlük is.
- Beszélje meg a szülőkkel a túl, illetve az alul öltöztetés veszélyeit.

Az öltözködés gyakorlásával fontos jelzést kap a gyermek saját testéről, a testsémáról és a testrészekről. Tapasztalatokat szerez az öltözködés sorrendjéről, a műveletek végrehajtásáról. Rögződnek a test személyi zónái: elülső-hátulsó, jobb-bal, felső-alsó zónák. Az öltözködés közben használt szavakkal, valamint a testrészek és ruhadarabok megnevezésével fejlődik szókincsük.

Edzés, kondicionálás (testnevelés, sport)

A mozgásszervek fejlődése a mozgásra való készítésben mutatkozik meg, amely legkedvezőbben a szabadban, szabad levegőn biztosítható. Ezt igyekszünk kihasználni a mindennapos testnevelés során is, melyet rugalmasan, a csoport életéhez alkalmazkodva valósítunk meg.

Az óvodás gyermeknek biológiai szükséglete naponta 3–4 órai szabad levegőn tartózkodás, mozgás játék (légfürdőzés, napfürdőzés, séták, kirándulások), amelynek során a gyermekek kielégíthetik mozgás-igényüket, levezethetik feszültségeiket. Az edző, kondicionáló és testnevelési tevékenység távolabbi célja a testmozgás, a szabadban való tartózkodás igényének felkeltése, a rendszeres testedzés, szokássá alakítása.

Lehetőséget biztosítunk óvodásainknak a külső viszonyokhoz való alkalmazkodásra. A testedzés, szokássá alakítása során a rendszeresség és fokozatosság elvét érvényesítjük. Elősegítjük a harmonikus, összerendezett mozgás kialakulását, amely egyben örömforrás is a gyermekek számára.

A kondicionálás az a nevelési terület, amely mozgásszokások alakítását, mozgáskészségek kimunkálását, az önálló testedzésre történő nevelést, az aktív pihenés biztosítását, változatos mozgástevékenységek megvalósítását jelenti. Fejleszti a testi erőt, az álló- és teherbíró képességet. A testnevelési foglalkozások alatt a gyermekek ügyessége, gyorsasága, a mozgások harmonikus összerendezettsége, az egyes szervek teljesítőképessége fejlődik, amit rendszeres tervezés alapján végzünk.

Különleges bánásmódot igénylő sajátos nevelési igényű, mozgássérült gyermekek esetében a levegőzés mellett a bőredzés is fontos feladat, különösen a sérülésre hajlamos bőrű gyermekek esetében. Az edzés játékos formában helyzetváltoztatásokat, utánozó mozgásokat tartalmaz.

Pedagógus feladatai a tevékenység folyamatában:

- Elégítse ki a gyermekek önálló spontán mozgáskezdeményeit.
- Építsen a gyermekek kezdeményezéseire, a gyermek szükségletéhez igazodva.
- Mérje fel óvodába lépéskor a gyermekek mozgásfejlettségének szintjét.
- Tervezzen, szervezzen ennek megfelelően mozgásos tevékenységeket, játékokat.
- Teremtse meg a mozgásfejlesztés feltételeit a csoportban, udvaron egyaránt.(hely, idő, eszköz).
- Alakítsa ki úgy a környezetet, hogy a gyereket motiválja a mozgásos tevékenységek végzésére.
- Tegye lehetővé, hogy a mindennapos mozgást lehetőleg a szabadban végezzék a gyerekek.
- Tegye lehetővé a természet erőivel-napfény, levegő, víz –törtéző edzést.
- Tudatosítsa a gyermekekben, hogy az évszakok változásaival a játéklehetőségek változnak.
- Sokszínű gyakorlatokkal segítse a nagymozgások, szem-kéz, szem-láb koordináció, az egyensúlyérzék és a finommotorika fejlesztését.
- Az eszközök és tevékenységek kiválasztásánál vegye figyelembe a gyermekek életkorát, fejlettségi szintjét és a csoport összetételét.
- Biztosítsa a gyermekek kondicionális és koordinációs képességeinek fejlődését.
- Biztosítsa a megfelelő terhelést a gyermekek fejlettségének megfelelően.
- Hagyja érvényesülni az egyes gyermekek erősségeit.

Pihenés, alvás

Az egészséges életritmushoz hozzátartozik a pihenés. A pihenés és alvás az óvodáskorú gyermek napirendjében fontos helyen áll. Az egyes gyermekek alvási szokásait, igényét tiszteletben tartjuk. A pihenéshez nyugodt légkört és friss levegőt biztosítunk.

Különleges bánásmódot igénylő sajátos nevelési igényű gyermekek a fizikai és szellemi megterheléstől, monotóniától hamarabb elfáradnak, ezért az aktív és passzív pihenés biztosításáról fokozottabban kell gondoskodni.

Környezeti higiéné, környezettudatos magatartás alakítása

Az óvodai környezet biztonságos, kényelmes a gyermekek számára

A csoportszoba közegészségügyi követelménye a szoba tiszta levegője (szellőztetés), elégséges megvilágítása és megfelelő hőmérséklete. Az óvoda környezethigiénéjének fenntartását a helyiségek folyamatos tisztántartása, az eszközök és felszerelési tárgyak fertőtlenítése biztosítja. Az óvoda udvara a gyermekek tevékenységének tág teret biztosít, mindig tiszta, gondozott.

Különleges bánásmódot igénylő sajátos nevelési igényű, mozgássérült gyermekek esetében biztosítja a nem szobatiszta gyermekek pelenkázásának higiénikus feltételeit, a biztonságos közlekedést és a hely-, helyzetváltoztatás lehetőségét, a gyermekek mozgás-, és játékigényének kielégítését.

Környezettudatos magatartás kialakítása

A környezetünkhöz való tudatos pozitív hozzáállás néhány fontos területen az óvodai életben is megnyilvánul:

- környezetünk állapotának megőrzése,
- az energiaforrások takarékos felhasználása (különös tekintettel a víz- és elektromos áram takarékos használatára),
- a természet közelség hangsúlyozása, a természetes környezet és anyaghasználat preferálása,
- az óvoda dolgozóinak és a családoknak a példamutató magatartása,

A környezettudatosságra nevelés jellemzői:

- a helyes / helytelen hulladék elhelyezés megismertetése,
- váljon beépült szokássá a takarékos energiafelhasználás,
- környezettudatos szemlélet.

Betegségek megelőzése

A betegségek megelőzésének alapja a személyi higiéné megtartása. Az óvodát csak egészséges gyermekek látogathatják, betegségből felépülve csak orvosi igazolással jöhetnek a közösségbe. Az egészségügyi gondozást védőnő végzi óvodánkban.

Baleset megelőzés

Az óvodai baleset megelőzés, óvodásaink egészségének és testi épségének védelmét szolgálja.

Területei:

- az óvodában, az udvaron előforduló balesetek megelőzése
- az utcai, közúti balesetek megelőzése
- az otthoni, háztartási balesetek megelőzése
- a gyermekek környezetében előforduló mérgező szerek veszélyének ismertetése.

A baleset megelőzés eredményességéhez a szülők együttműködése is szükséges.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére testi nevelés terén

- A rendszerességgel végzett tevékenységek által a gyermekek képesek a napirendhez való alkalmazkodásra.
- Étkezés közben kulturáltan viselkednek. Igénylik az asztal esztétikus rendjét. Helyesen használják az evőeszközöket.
- Önállóak a testápolási tevékenységekben, testi szükségleteiket jelzik, képesek azok szándékos irányítására.
- A tisztálkodási eszközöket rendben tartják.
- Önállóan, megfelelő sorrendben öltöznek, vetkőznek, – igazodva a hőmérséklet változásaihoz.
- Vigyáznak ruhaneműikre.
- Kialakul a szabadban való mozgás igénye és szeretete.
- Tiszteletben tartják társaik pihenési szokásait
- Egészségüket, testüket értéknek tekintik
- Ügyelnek személyük és környezetük rendjére
- Felismerik a baleseti helyzeteket és törekednek azok megelőzésére

Sajátos nevelési igényű gyermekeknél az elérhető eredmény a sérüléstől függően alakul.

3.3.Érzelmi, erkölcsi nevelés, egészséges életvezetés

Érzelmi és erkölcsi nevelés

A gyermekeket az óvodában állandó értékrend, biztonság, derűs, szeretetteli légkör veszi körül. Mindezt szükséges, hogy a gyermeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék. Az érzelmi stabilitás a harmonikus személyiségfejlődés alapja. Nevelési szempontból e feladatcsoportba tartozik az óvoda alkalmazottai és a gyermek, a gyermekek, valamint az óvodai

alkalmazottak közötti kapcsolat pozitív érzelmi töltése, attitűdje, a félelmek, szorongások feloldása, a kudarc tűrése, az idegrendszeri - pszichés feszültség feloldása.

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldről és családjához való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

Az óvoda egyszerre segíti a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és teret enged önkifejező törekvéseinek

Az érzelmi nevelés alatt – amely szoros kölcsönhatásban áll a testi neveléssel - összegezzük mindazokat a területeket, amelyek az egészséges személyiségfejlődést biztosítják, megóvják a gyermeket az idegrendszeri – pszichés túlterheléstől, kimerüléstől.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Pedagógus feladatai a tevékenység folyamatában:

- A gyermekek alapvető szükségleteinek kielégítése.
- Szilárd szokás és szabályrendszer kialakítása.
- Pedagógus, mint modell hatása a fejlődés során.
- Interperszonális kapcsolatok új formáinak alakítása, /gyermek-felnőtt, gyermek-gyermek kapcsolatban/.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szakmai együttműködés a speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

A különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű gyermekek érzelmi igénye a személyiség megváltozott fejlődése miatt fokozottabb, mint ép társaiké. Ezért kötődésük szorosabb, a változásokat nehezebben tűrik. A körülöttük lévő problémákra érzékenyebbek, reakciójuk ezekre erősebb.

Nagy odafigyeléssel kezeljük a kiemelt figyelmet igénylő sajátos nevelési igényű gyermekekkel kapcsolatosan előforduló előítéletek megelőzését. A megvalósításhoz elengedhetetlen a csoportban dolgozók empátiás készsége, a metakommunikációs közlésmódok értelmezése és alkalmazása. A gyermekekben ez által fejlődnek ki közösségi, esztétikai, erkölcsi érzelmek és értékek.

Az érzelmi élet zavarait előidézheti:

- szülőtől való elválás

- konfliktushelyzetek
- kudarcélmények
- egyéb hatások

Megnyilvánulási formái

Szorongás, feszültség, félelem, düh, harag, agresszió, vegetatív tünetek

A családban, az óvodában, az utcán számtalan inger éri a gyermekeket, amely megterhelheti idegrendszerüket, viselkedési-és pszichés zavarokat, motoros nyugtalanságot okozhat. A pedagógusok törekednek a problémák felismerésére, enyhítésére, szülők és esetenként, szakemberek bevonásával.

3.3.1. Egészséges életvezetés

Az egészséges életvezetés az életmód szabályainak megtartását, a társas kapcsolatok zavarainak megelőzését jelenti.

Tartalmazza a helytelen életmód és az egészségtelen szokásrend korrekcióját is.

A ***napi- és a heti- rend*** az a szervezeti keret, ami biztosítja a feltételeket a megfelelő időtartamú párhuzamosan végezhető, differenciált tevékenységek, és a gyermekek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35) perces csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósul meg.

A gyermekek egészséges fejlődéséhez szükséges mozgásos tevékenységek és a pihenés váltakozását biztosítja. Segíti a szokás-és normarendszer kialakítását, a gyermeki tevékenységek szabad kibontakoztatását.

A napi- és heti- rend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermekek egyéni szükségleteihez. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekeknek.

Fontosnak tartjuk a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítását, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.

A napi- és heti- rend kialakítása az óvodapedagógus önálló joga, de alkalmazkodik a helyi adottságokhoz és az aktualitásokhoz (pl. nyári napi- rend).

Napi- rendi javaslat (óvodánként eltérő lehet, pl: ételszállítás)

<p>6-11⁴⁵ óra*</p>	<p>Óvodába érkezéstől szabad játék, játéktevékenységben megvalósuló tanulás (óvodapedagógus kezdeményezése alapján csoportos foglalkozások kezdeményezések a csoport életéhez rugalmasan alkalmazkodva). Egyéni fejlesztés. Gondozási feladatok, tízórai (folyamatos, ill. kötött, csoportonként változó lehet).</p> <p>Mindennapos mozgás, séták, megfigyelések a szabadban, udvari játék.</p>
--------------------------------------	---

11⁴⁵–14¹⁵ óra	Gondozási feladatok, ebéd. Pihenés: a gyermekek életkorától függően 1-2 óra, lehetőség szerint alkalmazkodva az egyéni igényekhez is.
14¹⁵–17⁰⁰ óra*	Gondozási feladatok, uzsonna. Időjárástól függően szabad játék a teremben vagy az udvaron, szükség szerint egyéni fejlesztés a szülő megérkezéséig

* A Vuk Tagóvoda 6 órakor, az Erzsébet Ligeti Óvoda és a Szivárvány Tagóvoda 6³⁰ órakor nyit.
A Vuk és Szivárvány Tagóvoda 16³⁰ órakor, az Erzsébet Ligeti Óvoda 17⁰⁰ órakor zár.

A napirend részben folyamatos, rugalmas, ugyanakkor kereteket betartó (egyes foglalkozások, pihenés). Biztosítja a gyermekek egészséges életkörülményeit, a fejlődéshez szükséges biológiai feltételeket.

A napirend egyrészt nevelési eszköz, másrészt a szokások meghatározott rendszere. Természetessé teszi a gyermek számára a magatartás és a cselekvés alapvető szabályait. Életének ritmusát szabályozza, ezzel megóvjuk őt erői szétforgácsolásától.

Június 1-jétől, augusztus 31-ig nyári napirend szerint működnek a csoportok.

A különleges bánásmódot igénylő sajátos nevelési igényű mozgássérült gyermekek napirendjét úgy állítjuk össze, hogy időben és tartalomban fontos részét képezzék a hely- és helyzetváltoztatás mellett a manipulációt, a beszédet és a kommunikációt fejlesztő programok.

A *hetirend* összeállításnál mindig figyelembe kell venni az aktualitásokat, a gyermek tevékenységi vágyát és ötleteit.

Önismeretre, önfejlesztésre nevelés

A harmonikus személyiségfejlesztésnek – amely komplex módon áthatja az óvodai nevelés egészét – alapja az én-kép, önismeret, önértékelés fejlesztése. A gyermeknél az önismeret az „én” megismerésében nyilvánul meg. Ennek eredményeként képes önmagát elválasztani a külvilágtól, ezáltal testéről, mozgásáról, képességeiről, értékeiről reális képet kap. Így válik egyedivé, hatékonyvá, önkifejezővé, önérvényesítővé, szociálisan aktív gyermekké. Az önfejlesztésre nevelés alapját a pedagógusok személyiségfejlesztésre való igénye alapozza meg.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére érzelmi, erkölcsi nevelés és egészséges életvezetés terén:

- Elemi ismeretekkel rendelkeznek önmagukról és környezetükről.
- Képesek kapcsolatteremtésre, együttműködésre felnőttekkel és gyermektársaikkal.
- Tudnak kompromisszumot kötni.
- Igényük van önmaguk kifejezésére verbális és nonverbális szinten egyaránt.

- A helyzetek és feladatok megoldásához mozgósítani tudják meglévő ismereteiket.
- A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak saját képességeikben. Konfliktusos helyzetben társaikkal egyezkednek.
- Érvényesítik kezdeményezőképességüket, kinyilvánítják érdeklődésüket.
- Választanak és döntenek ismert helyzetekben.
- Igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat.
- A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermekek az óvodáskor végére nyitott érdeklődéssel készen állnak az iskolába lépésre.
- *A különleges bánásmódot igénylő sajátos nevelési igényű gyermekek az óvodáskor végére, tapasztalatot szereznek önmagukról, korlátaikról, és lehetőségeikről. Kötődésük és biztonságérzetük kialakul.*

3.4. Közösségi nevelés

Közösségi nevelés alatt összegezzük a társas–társadalmi együttélésből adódó feladatokat.

A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása, a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (mint például: az együttérzés, a segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) és akaratának (ezen belül: önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának), szokás- és normarendszerének megalapozása.

Főbb területei:

- Természetes társas kapcsolatok kialakítása.
- A társadalmi elszigetelődés megelőzése, különös tekintettel a különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű, valamint migráns gyermekekre.
- Az emberek különbözőségének elfogadása.
- Családi életre nevelés.

Természetes társas kapcsolatok kialakítása

Az együttéléshez szükséges normák és tulajdonságok csak akkor fejlődnek ki, ha a gyermek állandóan gyakorolja a társaikhoz való helyes viszonyulást. Szükséges a reális énkép az én-határok megtapasztalásához, és a bizalom kialakulásához.

A társas együttműködés közben tanulják meg az egymás felé fordulást, egymás segítségét, így válik számukra természetessé, hogy minden ember más egyéni külső és belső tulajdonságokkal rendelkezik.

Az óvodapedagógus felismeri a kapcsolatteremtés zavarait (kötődési, beilleszkedési és egyéb) és törekszik azok oldására. A nehezen szocializálható gyermekek beilleszkedéséhez speciális szakemberekkel rendelkezünk.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógus és az óvoda alkalmazottainak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése.

A nehezen szocializálható lassabban fejlődő, alacsonyabb szinten álló, érzékszervi, értelmi, beszéd vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakemberek (pszichológus, logopédus, utazó gyógypedagógus, konduktor stb.) közreműködésével.

A társadalmi elszigetelődés megelőzése érdekében segítséget nyújtunk a kiemelt figyelmet igénylő sajátos nevelési igényű gyermekeknek, hogy felfedezzék, fejlesszék készségeiket, képességeiket, leküzdjék az objektív és szubjektív hátrányokat.

A tapasztalatok élménnyé válásával képesek lesznek önálló életvezetésre és ez által aktív társadalmi beilleszkedésre.

Pedagógus feladatai a tevékenység folyamatában:

- Az pedagógusok az óvodába lépés pillanatától kezdve alakítsák a gyermekekben az önérvényesítés és a társas együttélés szabályait, szokásait.
- A közösen végzett tevékenységek, együttélések során helyezze előtérbe az együttműködés és kapcsolatalakítás valamint az önállóságra törekvés egyensúlyát, az életkori sajátosságok figyelembevételével.
- Segítse, támogassa a gyermekek között létrejövő kapcsolatok, barátságok, kisebb csoportok kialakulását, az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képességek kibontakozását.
- Nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.
- A közös munka során alakítsa az egymáshoz való viszonyt /alá - fölé rendelt helyzetek átélése, viselkedési normák gyakorlása /.
- Fejlessze az együttműködés, a kapcsolatalakítás, az önállóság harmóniáját.

Az emberek különbözőségének elfogadása

- Emberi értékek és normák megismertetése.
- Annak tudatosítása, hogy az emberek különböznek egymástól.
- Embertársak megértése, elfogadása, segítése.

Családi életre nevelés

- Családi munkamegosztásra nevelés.
- Anyai és apai szerepekre való felkészítés.
- Az életkornak megfelelő biológiai felvilágosítás.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére a közösségi nevelés terén:

- Igényükké válik a helyes viselkedés, kulturált magatartás.
- Felismerik saját hibájukat, érzelmeiket, tudják kontrollálni azt, megtanulnak uralkodni indulataikon.
- Őszinték, igazmondóak.
- Eljutnak a fejlődés azon fokára, hogy figyelmeztessék egymást a szabályok betartására
- Képesek a kapcsolatteremtésre társaikkal, és a felnőttekkel is.
- Képesek figyelmesen, türelmesen meghallgatni egymást.
- Képesek kooperálni, együttműködni a különböző tevékenységekben.
- Tevékenységüket a szabálytudat, az önfegyelem jellemzi.
- Nyitottak, érdeklődők.
- Képesek a szándékos figyelemre.
- Kezdeményezőek, kitartóak az elkezdett tevékenységben.
- Kérés nélkül is szívesen segítenek egymásnak.
- Képesek egyéniségük pozitív, előnyös megőrzése mellett kompromisszumot kötni.
- Társas viselkedésükben óvoda által elvárt viselkedési szabályok érvényesülnek.
- Tanulási helyzetekben együttműködők.
- Élményeiket, tapasztalataikat elmondják társaiknak és a felnőtteknek is.
- Képesek küzdeni, versenyezni, elviselik a kudarcot.
- Tudjanak titkot tartani.
- Óvodáskor végére kialakul szociális beleérző képességük.
- Konfliktusaikat képesek megfelelően feloldani.
- Tolerálják társaik szokatlan magatartását.
- A vállalt és végzett feladatokért felelősséget éreznek.
- Tudatosul bennük a család szerepének fontossága.
- *Figyelmesebb különleges bánásmódot igénylő sajátos nevelési igényű és migráns társaikkal szemben.*

3.5. Értelmi fejlesztés-nevelés

Az óvodai nevelés a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára - mint életkori sajátosságra -, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosít a gyermeknek változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

Az értelmi fejlesztés feladatai:

- A gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása.
- Az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás-alkotóképesség- fejlesztése), az énkép tudatos fejlesztése.
- Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.
- Az egyéni és életkori sajátosságok, valamint eltérő fejlődési ütem figyelembevétele.

Konduktor, logopédus nevelési feladata:

- A hiányos, hibás tapasztalati bázisra épülő észlelések átformálása.
- Olyan tapasztalati lehetőség biztosítása, melynek következtében valóságghú észlelés jön létre.
- A figyelem összpontosításának tanítása a gyermekek számára érdektelennek tűnő feladatokra is. A figyelem rendkívüli megosztásának megtanítása, cselekvéses és intellektuális feladatok egyidejű végrehajtása.
- Hely- és helyzetváltoztatási módok tanítása.
- Gazdag mozgásos tapasztalatszerzési lehetőséget biztosítása, amely az emlékezet alapját képezi.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére az értelmi fejlesztés terén:

- Emlékezetük fejlődik, képesek a szándékos figyelemre, bevésésre és felidézésre.
- Figyelmük tartalma és terjedelme, megosztottsága fejlődik.
- Kialakul problémamegoldó gondolkodásuk.
- A cselekvő – szemléletes és képi gondolkodás mellett a fogalmi gondolkodás elemei is kialakulnak (analízis-szintézis, ok-okozati összefüggések meglátása).
- Észlelésük finomodik, differenciálódik (hallás, látás, tapintás).
- Mozgásuk összerendezetté válik a nagy- és finommozgások terén.
- Én-képük a testséma ismeretével fejlődik.

- Reális ismereteik vannak a világról, s ezeket mozgósítani is tudják.
- Feladattudatuk kialakul, képzeletük és fantáziájuk színesedik, kreativitásuk fejlődik, önkifejezésük erősödik.

3.6. Anyanyelvi fejlesztés-nevelés, kommunikáció

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció, különböző formáinak alakítása – beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére figyelmet fordítunk.

A kommunikáció a gyermek környezetével való érintkezésnek, önkifejezésnek, gondolkodásnak legfontosabb eszköze. A kommunikáció által erősödik a gyermek biztonságérzete, növekszik tájékozottsága, gazdagodnak ismeretei, kapcsolatai, fejlődik beszédképessége, anyanyelvi kultúrája.

A kommunikáció eszközzrendszere:

Minden esetben két síkon zajlik:

- verbális (beszédképesség, beszédtechnika, beszédészlelés és beszédmegértés)
- nonverbális (mimika, tekintet, hangszín, stb.)

Az előbbieket egymást kiegészítik, megerősítik.

Óvodáskorban a kommunikációs viselkedés, a normák követése, érzelmek alapján történik.

A kommunikációs nevelés céljai:

- Szocializáció elősegítése.
- Az iskolai kudarcok megelőzése az egyéni fejlesztés biztosításával, szükség esetén szakember bevonásával.
- Az anyanyelv megszerettetése, a szép magyar beszéd elsajátíttatása.

Feladatai:

- A kifejezőképesség elősegítése, a megnyilatkozási kedv fokozása.
- Kapcsolatteremtési zavarok feltárása, törekvés azok megszüntetésére.
- Változatos kommunikációs helyzetek létrehozására törekvés.
- A kapcsolat kialakításának, ápolásának képességére törekvés, mintakövetés szoktatás útján.

- Az anyanyelv szókincsének hangzásbeli és mondatszerkesztési sajátosságainak megismertetése, gyakorlása.
- Kitárni érzékszerveiket a világra, segíteni a felidézést, az emlékezetet.
- Tág teret biztosítani a kreativitásra, fejleszteni az utánzókézséget.
- A társ kommunikatív viselkedésének megértésére törekvés.

Pedagógus feladatai a tevékenység folyamatában

Az óvodapedagógus minden megnyilatkozása modell értékű, hiszen a fő munkaeszköze saját személyisége. Ennek érdekében törekedjék arra, hogy:

- Fejlett empátiás készségén keresztül legyen képes a non verbális jelek értelmezésére.
- Szabályt közvetítsen a javítgatás elkerülésével.
- Megfelelő beszélő környezetet alakítson ki.
- Kifejezésmódja legyen a gyermek számára egyértelmű, szemléletes, éreztesse nyelvünk kifejező erejét, gazdagságát.
- A szavakkal történő kifejezést segítse elő nem verbális eszközökkel.
- Kapcsolatteremtésben legyen kezdeményező, elfogadó.
- Tervezze meg az eredményes kommunikációs helyzeteket.
- Szervezze meg a gyakorlások helyét idejét, tartalmát.
- Teremtsen optimális szocializációs közeget annak érdekében, hogy a kommunikációs készség optimálisan fejlődjön.
- Ismertetése meg, az anyanyelv szépségeit szép beszédmintával
- Alakítsa ki a valós élethelyzeteket, szituációs játékokat, kommunikációs mintha helyzeteket.
- Legyen a beszédkézsége fejlett, beszédviselkedése minta és modelltértékű és ezt a fajta magatartást várja el a dajkától és pedagógiai asszisztentstől is.

Keretei:

Spontán kommunikációs helyzetek: olyan szervezett tevékenységek, amelyek során kifejezetten a kommunikációs képességfejlesztés a cél.

Kommunikációs zavarok megnyilvánulási formái:

- elmosódott hangképzés
- helytelen artikuláció
- beszédritmus zavara
- hangcserék, hangkihagyások
- beszédértési nehézség

- szegényes szókincs
- megkésett beszédfejlődés

Különleges bánásmódot igénylő sajátos nevelési igényű, mozgássérült gyermekek esetében a beszédzavarok (a kiejtés zavarai) motoros fejletlenségből adódhatnak. Gyakran együtt jár neurotikus megnyilvánulásokkal is (pl. szorongás, ijedtségélmény, görcshajlam). A mozgáskorlátozottság mellett más területen is sérült lehet, ezért a fejlesztés az óvodai nevelés során kiemelt, speciális és egyénre szabott. A központi idegrendszer sérült gyermekek esetében a fejlődésből kimarad a mozgásos tapasztalás, ezért világképük sivárabb, szegényesebb. Ez kihat értelmi fejlődésükre is.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére anyanyelvi fejlesztés, kommunikációs nevelés terén:

- Figyelmesen meghallgatják és megértik mások beszédét, bátran, szívesen beszélnek, érzelmeiket, gondolataikat mások számára érthető módon fejezik ki.
- Aktívan használják a tapasztalatok során bővült szókincsüket.
- Páros és csoportos beszédhelyzetekben megfelelő beszédfordulatokkal és viselkedési formákkal teremtik meg és tartják fenn a kapcsolatot.
- Nyugodtan, figyelmesen képesek végighallgatni társaikat, végigvárják megnyilatkozásaikat, bátran kérdeznek.
- Logikusan építik fel mondanivalójukat, kiegészítő gondolataikat, amely megfelel nyelvünk mondatszerkesztési sajátosságainak.
- Beszédjüket személyiségüknek megfelelő természetes gesztusokkal, arcjárással kísérik.
- Gondolataikat, érzéseiket, vágyaikat bátran kifejezik.
- Koruknak megfelelő gazdag szókinccsel rendelkeznek.
- Örömmel fogadják az irodalmi élményeket.
- Élvezettel mesélnek, képesek az összefüggő elbeszélésre.
- Tudják alkalmazni az ismert szavakat, kifejezéseket új beszédhelyzetekben.

4. Az óvodai élet tevékenységformái

4.1. Játék

A játék szerepe a kisgyermek életében

Az óvodáskor vezető tevékenységformája a játék, amely egyben a személyiségfejlesztés eszköze, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenység.

A játék mindig spontán és önkéntes, élményszerzési lehetőséget ad. Az óvodában fontos a szabad játékfolyamat túlsúlyának érvényesülése.

A kisgyermeket a játékra mindig belső feszültség készíti, amely elsődlegesen fiziológiai, pszichikai éréből fakad, de erre nagyon nagy hatással van a szociális környezete, és a felnőttek magatartása is.

Ami a játékot leginkább elkülöníti a gyermek sok más tevékenységétől, az a játéktevékenység örömszintje. A játszó gyermek általában derűs, ellazult, mentes a gondtól.

Nem azért játszik, hogy valamit megtanuljon, hogy tevékenykedjen vagy valamit létrehozzon, hanem az örömeért, hogy játszani jó.

A játék a gyermek legfőbb személyiségformáló tényezője, mert minden tanulási tartalom megjelenik benne, ismeret, jártasság, készség.

A cselekvések által fejlődik problémamegoldó képessége, kommunikációs és szocializációs szintje. Javulnak fizikai, pszichikai, mentális képességei.

A játék során lehetősége van negatív élményeit, szorongásait, belső feszültségeit, (elfojtott érzelmeit, indulatait) szocializált szinten levezetni. Az újra átélés által feszültségei csökkennek, így lehetővé válik a tapasztalatok érzelmi feldolgozása.

Különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű, mozgássérült gyermekeknél óvodába lépéskor tapasztalható a játéktevékenység alacsony szintje. Mozgásfejlletlenségük miatt sokszor még a gyakorló játék okozta funkcióöröm megérzéséig sem jutnak el.

A játék és egyéb más eszközökkel való manipulációs tevékenység akadályozottsága és a társuló tünetek (látási, hallási zavarok, kommunikációs elmaradások) gátolják, illetve késleltetik a dinamikus testséma- és testvázlat kialakulását, így erősen befolyásolják a játéktevékenység fejlődését is, ezért kezdetben spontán játéktevékenységre alig számíthatunk.

A konduktív nevelésben a játéknak két funkciója van:

- *a játszás képességének kialakítása,*
- *élmény nyújtása.*

Eszköz minden foglalkozáson, ahol a gyermekektől, számukra unalmas, nehéz vagy nagy erőfeszítést kívánó tevékenységet várunk el (játék nélkül ezt teherként, kényszerként élnék meg). Az irányított játék mindig a gyermek csoportos és egyéni fejlettsége szerint szerveződik, differenciálást igényel.

Célunk:

Testileg, lelkileg egészséges, érdeklődő, a világ megismerésére, az összefüggések megértésére törekvő, kezdeményező, kooperációra képes, aktív, határozott jellemű, egyéni vonásokban, érzelmeiben gazdag, segítőkész személyiség kialakítása.

Pedagógus feladatai a tevékenység folyamatában

- Az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítsa az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását.
Mindezt az óvodapedagógus feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együttjátszásával, támogató, serkentő, ösztönző magatartásával, a nem direkt reakcióival érje el.
- Kedvező feltételek megteremtése:
 - nyugodt légkör, igény szerinti együttjátszás, ösztönző magatartás,
 - jól szervezett napirend (rugalmasság, folyamatosság, spontaneitás)
 - megfelelő hely, elegendő idő, eszköz, élményháttér biztosítása
- Tudatosítja a szülőknél a játék személyiségformáló hatását, játékkultúrát közvetít, hangsúlyozza az otthoni feltételek megteremtésének fontosságát.
- A gyermeki kíváncsiságot elégítse ki, juttassa őket valóság-hű ismeretekhez.
- Törekedjék arra, hogy a gyermekek többféle játékot indíthassanak el és kezdeményezhessenek önállóan.
- Alakítsa ki a tevékenység szokás-szabályrendszerét.
- Alakítsa ki az állandó játszóhelyeket.(építés, dramatizálás, mesélés, énekes játékok, mozgásos játékok, stb)
- A gyermek igényeinek megfelelően tanúsítson partneri magatartást.
- Segítse a gyermekeket abban, hogy fokozatosan növekedjék önállóságuk.
- A nyugodt gyermeki játéknál, hagyja a gyermeket önállóan kibontakozni.
- Adjon lehetőséget a gyerekeknek a játékhoz szükséges eszközök kiválasztásában.
- Tervezzon és szervezzon játékokat, a jót és jól játszani elvét szem előtt tartva.
- Spontán szerzett gyermeki élményekre érzékenyen reagáljon.

- A játékon keresztül sokoldalúan, megfelelő módszerekkel tárja fel a gyermekek személyiségének sajátosságait.
- Az itt szerzett tapasztalatokat, eredményeket, tudatosan használja pedagógiai munkájában.
- Fejlessze az értelmi képességeket is – érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás-
- Engedje a gyermekeket keresni, kutatni, megtapasztalni, kíváncsiskodni.
- Fejlessze a gyermekek figyelmét, kitartását, pontosságát, szabálytudatát.
- Ötleteivel gazdagítsa, bővítse a gyerekek játéktapasztalatait.
- Játék közben is fordítson nagy hangsúlyt a gyerekek beszédképességének fejlesztésére.
- Kísérje figyelemmel a csoportok szerveződését, a gyerekek elképzelését, gondolatmenetének alakulását.

Játékfajták

Gyakorlójáték:

A mozgásos öröm mellett a komplexitás élménye is megjelenik e játéktípusban. A funkciógyakorlás először csupán ismétlések sorozata, később ritmikussá válik. A gyakorlójátékban nagy szerepe van, a „magam csinálom”; „én már tudom”; „sikerült” motívumainak is, és ez az én-fejlődésnek fontos tényezője.

A különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű, mozgássérült gyermeknél a ritmikus ismétlés nem csupán örömforrás, hanem kialakul biztonságérzetük, a mozdulat és a helyzet öröme. Ezért a konduktív pedagógia alapvető eszköze.

A funkciógyakorlás során az idegrendszer fejlődik (érzékszervi, mozgás összerendezettség) ez az érési folyamat teszi lehetővé a járás elsajátítását. Ezáltal a környezet megismerésének lehetősége kitarul a sajátos nevelési igényű gyermek számára is.

Az utánzás a játéktevékenység magasabb szintje, amely egészséges gyermeknél spontán, míg sérült gyermek esetében tanítási – tanulási folyamat eredményeképpen alakul ki.

Pedagógus feladatai a tevékenység folyamatában:

- A pedagógus biztosítsa a gyakorló játékhoz szükséges feltételeket.(mozgástér csoportban, udvaron, idő: folyamatos, eszköz: kavics, gomb, papír, gyurma, festék, stb)
- Elégítse ki a gyermek manipulációs vágyát.
- Adjon lehetőséget az ismételtetésekre, a játék tovább fejlesztésére.
- Pozitívan értékelje kitalációikat.
- Ösztönözze őket az újabb és újabb alkotások létrehozására.

Szerepjáték:

A szerepjátékban a gyermekek tapasztalataikat, eddigi ismereteiket, hozzájuk fűződő érzelmeiket jelenítik meg. A szerepeken keresztül ábrázolják a valóságból számukra lényeges mozzanatokot. Az egyszerű szerepjátektól a fejlődés során a szervezett játékig haladnak. E játékforma segíti a legintenzívebb módon a társas kapcsolatok fejlődését, az alá-fölérendelt szerepek elfogadását.

Pedagógus feladatai a tevékenység folyamatában:

- Gondoskodjék arról, hogy a gyermekek biztonságban érezzék magukat, (hely, idő).
- A pedagógus változatos és sokszínű eszközöket biztosítson-e játékfajtaához.
- Segítse az öntevékenységnek, a szabad választásnak, az önállóságnak az érvényesülését a játék megszervezésében, a téma megválasztásában, eszközök kiválasztásában.
- A gyermekek fantáziáját, képzeletét, szervezőképességét hagyja kibontakozni.
- A játék során kialakított társas kapcsolatokra figyeljen fel, erősítse azokat.
- Tegye lehetővé a közös játék során az együttjátszás és az önérvényesítés egymást kiegészítő szabályainak megismerését.
- Vegye számba, hogy újfajta magatartásformákat sajátítanak el az egymás közti kapcsolatokban.
- Adjon lehetőséget az élethelyzetek újraalkotására.

Konstruáló játék:

E játékforma a gyermek egyéni kreativitás szintjét tükrözi és egyben a megfigyelés, emlékezés, képzelet, problémamegoldás, esztétikai érzék, manualitás fejlettségét és összerendezettségét is mutatja. A nagyobbaknál már megfigyelhető, hogy az általuk konstruált játékelemekből az elkészült játékszereket gyakran használják fel a szerepjátékuk során.

Pedagógus feladatai a tevékenység folyamatában:

- Biztosítson megfelelő helyet e játékfajtaához.
- Törekedjen az eszközkínálat állandó bővítésére, az eszközhasználatra.
- Használja ki a játék során adódó lehetőségeket, a gyerekek ismereteinek bővítésére.
- Ösztönözze és segítse az elemekből a játékeszközök eredményes megoldását.

Érzékelést fejlesztő játékok:

- tapintás (Mi van a zsákban, dobozban?)
- hallás (Mit zörgetek?) gyermekhangokat, tárgyak hangjait felismerő játékok
- hang irányát megkereső játékok, hanganalizálás

- szaglás (jellegzetes szagú dolgok gyufásdobozban, zacskóban)
- figyelemkeltő játékok pl. Mi változott meg? (asztalra tett tárgyakkal, gyerekek ruházatával).

Szabályjátékok:

A szabályjátéknak pedagógiai funkciója és lényeges személyiségformáló értéke van.

- növeli az akaraterőt, önfegyelmet
- megalapozza a morális értékeket
- kialakítja a szabálytudatot
- fejleszti a kudarctűrő képességet
- elősegíti az egészséges versenyszellem alakulását

Pedagógus feladatai a tevékenység folyamatában:

- Szabályjátékokat tervezzen és szervezzen.
- Teremtse meg a szabályjáték feltételeit.(hely, idő, eszköz)
- Gyakran teremtsen lehetőséget, hogy a gyermek kiélhesse szorongásait, problémáit.
- Fejlessze ki a gyermekben a szabályok önkéntes vállalásának képességét.
- Tegye vonzóvá a szabályjátékot, ösztönözve őket az eredményre való, törekvésre.
- Alakítsa ki, a kölcsönös segítségadás helyes formáit.
- Fejlessze ki a gyermekekben a szerénységet, a mértéktartást.

A fejlődés várható jellemzői a játék terén óvodáskor végére:

- Igényük van a kisebb, nagyobb csoportokban való együttjátszásra.
- Kialakulnak a csoportnormák és az egészséges versenyszellem.
- Alkalmazkodnak egymáshoz, igényük van a kapcsolatteremtésre.
- Szem-kéz koordinációjuk kialakul, játékra való motivációjuk nő, különösen sajátos nevelési igényű gyerekek esetében.
- A konfliktusokat elviselik és törekednek azok megoldására.
- Figyelmük és utánzókézségük az érzékszervek fejlesztésével nagymértékben fokozódik.
- Önállóan tudjanak játékot szervezni.
- Tudjanak maguk is szabályokat felállítani, amelyeket képesek is betartani.
- Tudjanak figyelni a szabályokra, örködni felettük a játékban.
- Tudják elviselni a vereséget, a győzelmet egyaránt.
- Tudjanak érzelmeiken uralkodni és megfelelő magatartást tanúsítani.
- Tudjanak megküzdenni az eredményekért.

4.2.A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A tanulási folyamat során a gyermekeknek lehetőségük van motorikus, mentális, pszichés folyamatok együttes fejlesztésére. A folyamatok fejlődése eredményezi a gyermekek beszédének, gondolkodásának, manipulációjának, önkiszolgálásának, koordinációjának érzelmi, erkölcsi, – akarati életének fejlődését, kibontakozását. Ezzel támogatja a személyiség teljes fejlődését.

Célunk:

Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire.

Az óvodai élet összetett tevékenységi rendszerében az érzelmi viszonyulások formálása, az értelmi képességek fejlődésének elősegítése az ismeretek, készségek, képességek kialakításával, az érzelmileg motivált cselekvő szintről a gyermek eljuttatása komplex módon a fogalmi gondolkodás szintjére.

Különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű, mozgássérült gyermekek esetében a tanulási folyamat, az alapvető szokások kialakításával lehetővé teszi a személyiség motivációs bázisának kialakítását, s e mellett felöleli az érzelmi, szociális fejlesztés valamennyi területét. Ezen gyermekeknél nem tagolható szakaszokra, hiszen a valóságos nevelési folyamatban sem különül el egymástól az értelmi, erkölcsi, esztétikai fejlesztés, magatartásformálás sem.

Feladatunk:

Óvodánkban a játékos, cselekvéses tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán tevékenység, amely nem szűkül le az ismeretszerzésre. Az óvodai élet során természetes és szimulált környezetben az óvodapedagógus által szervezett foglalkozásokon és időkeretben valósul meg.

Feltétele:

A gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, fejlesztés lehetőségének biztosítása, az alkotókészség erősítése.

Pedagógus feladatai a tevékenység folyamatában:

- Az óvodai tanulást a gyermek megismerő vágyára, érzelmi beállítottságára, önkéntelen figyelmére, cselekvésben való gondolkodására, alkotó képzeletére építse, vegye figyelembe az önállósági vágyat és játékosságot egyaránt.

- Ismerje fel a gyermekek tanulási, magatartási problémáit, szükség esetén megfelelő szakmai segítséget kínáljon számukra.
- Személyre szabottan, pozitív értékeléssel segítse és irányítsa a gyermek személyiségének kibontakozását.
- Biztosítani és állandóan ébren tartani a gyermek alkotókedvét, tevékenységvágyát, kíváncsiságát.
- Vegye figyelembe az otthonról hozott előzmények tartalmát, élményeket, építsen a gyermeki szükségletekre.
- Törekedjen a komplexitásra.
- Teremtse meg az érzelmi beállítottság és a megismerési vágy optimumát. Törekedjen a pszichés feltételek kiépítésére, a tanuláshoz való helyes viszony biztosítására.
- Törekedjék arra, hogy a gyermeki pszichikum egésze (értelem, érzelem, akarat aktivitás) vegyen részt a tanulásban.
- Tervezze meg a tanulás tartalmi lehetőségeit.
- Teremtse meg a tanulás feltételeit, biztosítsa a párhuzamosan végezhető tevékenységekhez a megfelelő eszközöket, és a szabad választás lehetőségét.
- Az ismeret bővítésében tartsa szem előtt a fokozatosságot az időbeli ütemezést, valamint a tartalmi mélyítést. szociális, testi, és értelmi területen egyaránt.
- Az önállóság, mint erős motiváló tényező érvényesüljön.
- Teremtsen problémaszituációkat.
- Alkalmazza a differenciált feladatadást, hogy a gyermekek önmaguk lehetőségeihez képest fejlődjenek
- A pedagógiai folyamat tervezésével kapcsolatban, legyen képes önreflexióra illetve önálló korrekcióra.

Tanulási formák:

- utánzás
- modellkövetés, viselkedéstanulás
- játékos tapasztalatszerzés, felfedezés
- ismeretszerzés, cselekvéses tanulás
- probléma- és feladatmegoldás

A konduktív pedagógiában a tanulás eszköze a különböző helyzetből kiinduló feladatsor, melyben a gyermek megtanulja, hogyan lehet a célt kitűzni és a kitűzött célt elérni az egyéni megoldások alapján.

A feladatsorok részletezése a mellékletben található.

Tanulási típusok:

- kötött és kötetlen tevékenységek rendszere

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére a tanulás terén:

- Megalapozódik és belső motivációvá alakul a tanulás iránti érdeklődés, igény.
- Kialakul és fejlődik önállóságuk, figyelmük, kitartásuk, feladattudatuk.
- Differenciálódik megfigyelő-képességük.
- Képesek tapasztalataikat megszerezni.
- A gyerekek aktivitása, önállósága, kreativitása fejlődik.
- Tanulási helyzetekben együttműködőek, kooperatívak páros és mikro csoportos formáknál egyaránt.
- Egyéni élményeiket, tapasztalataikat bátran mondják el.
- Problémaszituációban a gondolkodási műveleteket biztonsággal használják.
- Képesek önálló megfigyeléseket, tapasztalatokat gyűjteni
- Képesek az önellenőrzésre
- Tanulási helyzetekben fontos normák betartása természetes számukra.
- *Sajátos nevelési igényű gyermekeknél a tapasztalatok szerzésével lehetőségük nyílik a saját teljesítőképességük megismerésére, felmérésére és ezáltal a helyes önértékelésük és önismeretük kialakul. A gyermekek szorongása félelme oldódik, megszűnik.*

4.3. Mozgás

A mozgás sokoldalú tevékenység, a gyermek legtermészetesebb megnyilvánulási formája, mely átszövi az egész óvodai életet.

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltató, és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlati formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni. Mindezek nagymértékben hozzájárulnak a tanulási képességek, kompetenciák kialakulásához, fejlődéséhez.

A gyermek természetes mozgásigényére figyelemmel, a játékba, azon belül a szabad játékba ágyazott mozgástevékenységeket, az óvodai élet egyéb tevékenységeibe komplexen beépített testmozgást kiegészítik az irányított mozgástevékenységek, amelyek együtt hatnak a gyermek

személyiségének fejlődésére (pl. pozitív énkép, önkontroll, érzelemszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás).

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a kondicionális képességek közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a gyermeki szervezet teherbíró képességét, egészséges fejlődését. Fontos szerepük van a helyes testtartáshoz szükséges izomegyensúly kialakulásában, felerősítik, kiegészítik a gondozás, és egészséges életmódra nevelés hatásait.

A spontán, a játékba, azon belül a szabad játékba ágyazott mozgástevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

Célunk:

A természetes mozgásigény és kedv kialakítása, kielégítése, a mozgásszükséglet fenntartása. A mozgásos tapasztalatok bővítésével a testi fejlődés elősegítése, ami kedvezően befolyásolja a biztonság- és komfortérzet kialakulását, melyben az összerendezett mozgás örömforrássá válik.

Feladatunk:

- A mozgás megszerettetése, a gyermekek természetes mozgáskedvének megőrzése.
- Mozgástapasztalatok bővítése sok gyakorlással, a mozgáskészség alakítása.
- A testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése.
- Koordináció kialakítása (szem-kéz, szem-láb, tér-test).
- Nagymozgásokból kiindulva a finommozgások fejlesztése.
- Az egyes testrészek fejlesztése, a testtudat kialakítása.
- Észlelés (látás, hallás, tapintás), egyensúlyérzék fejlesztése.
- Enyhe deformitások korrigálása.
- Keresztcsatornák fejlesztése.
- Mozgáson keresztül az értelmi struktúrák és a szociális képességek fejlesztése.
- A rendszeres mozgással egy egészséges életvitel kialakítása.

Az óvodapedagógus szerepe a nevelési folyamatban

- A mozgásfejlesztés során elfogadja az egyéni eltéréseket, ennek ismeretében és erre építve segíti elő a képességek optimális fejlődését. Megfelelő játékos élethelyzetekben, tevékenységekben valósítja meg a fejlesztést. Az eredményesség érdekében kialakítja az

egyéni motiváltságot, aktivitást, differenciáltan fejleszt, egyéni erőfeszítésre, önállóságra ösztönöz.

Fontosnak tartja a gyakori ismétlést, a gyermeknek próbálkozási, korrigálási lehetőségeket biztosít, a közben elért apró sikereket elismeri, újabb teljesítményre motivál.

- A szabad játéktevékenység, a testnevelés és egyéb mozgásos tevékenységek fejlesztési lehetőségeit kiaknázza a mozgáskészségek, motoros képességek, fizikai erőnlét fejlesztése érdekében.

Az óvónő a nevelésben fontos szerepet szán a mozgásos játéknak. Rendszeresen kezdeményez különböző futó-, fogó-, dobó-, ugró-, labdajátékokat, népi játékokat, amelybe a gyermekek érdeklődésüktől függően kapcsolódnak be.

Fontosnak tartja, hogy megőrizze, ha szükséges, felkeltse a gyermekek mozgáskedvét és tudatosan építsen rá.

- Megfelelő motivációval és pozitív megerősítéssel mozgásra inspirál, ehhez megteremti a biztonságos környezetet. Ösztönzi a gyermekeket a szükséges és elégséges szabályok betartására.

A gyermekek napirendjében biztosítja a megfelelő helyet és eszközöket a mozgásos tevékenységekre a csoportszobában és az udvaron egyaránt.

- Az eszközök és tevékenységek kiválasztásában a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez és csoport összetételéhez igazodik.

A szabad játéktevékenységben az óvónő célja, hogy minden gyermek megtalálja a fejlettségének, érdeklődésének, temperamentumának legmegfelelőbb tevékenységet. Biztosítja a mozgáslehetőséget, amit a gyermek szervezete és idegrendszere igényel.

- A testnevelési feladatok megvalósításakor az óvónő törekszik a tevékenykedtetési idő alapos kihasználására, a folyamatos, együttes és örömteli önálló gyakorlatvégzésre.

Óvónői attitűdök:

- Kedvelje a mozgásos tevékenységeket.
- Magatartását segítőkészség és példamutatás jellemezze.
- Mozgása modellértékű legyen a gyerekek számára.
- Következetes magatartást tanúsítson.

Pedagógus feladatai a tevékenység folyamatában:

- Tervezzon, szervezzon mozgásos tevékenységeket.
- Alakítsa ki a tevékenység szokás, szabályrendszerét.
- Biztosítsa a balesetmentes körülményeket.
- Törekedjen a balesetveszélyek elhárítására.
- Tanítsa meg a gyermeket a biztonságos eszköz használatra.

- Elégítse ki a gyermekek önálló spontán mozgáskezdeményeit.
- A testnevelési foglalkozásokat építse a spontán érzelmi motivációkra.
- A mozgásformák összeállításánál vegye figyelembe a gyermekek egyéni fejlettségét.
- Tegye lehetővé, hogy a gyermekek az egyéni tempójuknak megfelelően, sokat gyakorolhassák a különböző mozgásokat.
- Fektessen hangsúlyt a testtéma fejlesztésére.
- Biztosítsa a megfelelő terhelést a gyermekek fejlettségének megfelelően.
- Alakítsa ki a tevékenységhez szükséges optimális szocializációt.
- Hagyja érvényesülni az egyes gyermekek erősségeit.
- Teremtsen jó hangulatot a foglalkozásokon, gondoskodjon a friss levegő biztosításáról.
- Mutasson helyes mintát, ösztönözze és biztassa a gyermekeket az esztétikus, pontos mozgásra.
- Tegye változatosabbá, érdekessé a foglalkozásokat kézi szerek alkalmazásával.
- Végezzen különféle mozgásokkal formaalakítást.
- Ügyeljen arra, hogy a gyermekek az alapvető térirányokat megismerjék.
- Ügyeljen arra, hogy a bemutatott gyakorlatot, a gyerekek látják, hallják a tevékenység pontos megnevezését.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végén a mozgás terén

- A rendszeres mozgás életvitelük részévé válik.
- Testsémájuk, oldaliságuk kialakul.
- Téri helyzetekben tudnak tájékozódni, ismerik a téri irányokat.
- Finommotorikájuk fejlettsége révén felkészültek az írás tanulására.
- Érzékelésük, észlelésük fejlettsége révén kialakul alaklátásuk, formaállandóságuk.
- Önfegyelmük, figyelmük erősödik.
- Egészséges versenyszellemük kialakul.
- A gyermekek szeretnek mozogni, futni, dobni labdagyakorlatokat végezni.
- A mozgásos tevékenységekben kitartóak.
- A szabályokat betartják, a mozgásos játékokat annak megfelelően végzik.
- Ütemtartással járnak.
- Alkalmazkodnak egymáshoz, ügyelnek egymás testi épségére.
- Teljesítő képességük fejlettségüknek megfelelően optimális.
- Szilárd szokássá válik a tevékenységekhez kapcsolódó helyes viselkedés és magatartás.

- Testnevelés tevékenység közben tudnak alkalmazkodni társukhoz (rendezettek, fegyelmezettek).
- Szerek használata közben tudnak egymásra vigyázni
- Keresztcsatornájuk fejlettsége összehangolt (látás, hallás, szavak egysége)
- Cselekvésük gyors, magabiztos, rugalmas.
- Testi képességeikben és fizikai erőnlétükben optimálisan fejlettek.
- Szívesen vesznek részt egyéni és csoportos versenyeken.

4.4. Konduktív mozgásnevelés

A sajátos nevelési igényű óvodás gyermekek személyiségfejlesztését a konduktív program öt nevelési feladatban határozza meg.

- mozgásnevelés, öntevékenységre, aktív magatartásra nevelés
- önálló- és egészséges életmódra nevelés
- érzelmi nevelés, társas kapcsolatok alakítása
- értelmi nevelés, fejlesztés
- esztétikai nevelés

Természetesen ezek a feladatok nem határolhatók el mesterségesen egymástól, hiszen összeköti őket a megvalósításuknak keretet adó komplex tevékenységi-rendszer.

A konduktív nevelésben a tevékenység szerepe meghatározó jellegű, hiszen a dysfunkció lényegében a célirányos tevékenységre való képtelenség.

Az idegrendszer koordinációja, a funkciók összerendezésének kialakítása nem lehetséges másként, mint a sajátos nevelési igényű óvodás gyermekek tevékenykedtetésével. Programunk lehetőséget biztosít, hogy ezek a gyermekek játékos tevékenység végzése, vagy éppen élet közeli problémák megoldása közben tanulják meg a mozgás koordinálását, a cél elérésének a módját.

A mozgásneveléshez kötődő tartalmak, a feladatsorok sem gyakorlatokat foglalnak magukban, hanem az egyéni teljesítőképességekhez mért, a gyermekek aktív magatartását igénylő problémákat. Ezek életkornak megfelelő játékos tevékenységek, melyek komplexnek tekinthetők, mivel kivitelezésüket oly módon tanítjuk, hogy azokat nem bontjuk részmozzanatokra, elemi funkciókra.

A tevékenység nemcsak eszköze az óvodai nevelésünknek, hanem a tevékenység, mint cselekvéses aktivitás, vagy öntevékenység is jelentkezik, hiszen ennek a szükségleti alapját kívánjuk megteremteni.

Mozgásnevelés

A kora gyermeki idegrendszeri károsodás folytán létrejövő mozgássérülés jellemzője, hogy a teljes személyiségre kihat, biológiai és társadalmi alkalmazkodási zavarban nyilvánul meg.

A károsodás tónus-, mozgás-, koordináció, érzékelés-, értelem- és érzelemzavarokat okoz különböző minőségben és mértékben. A gyermek próbálkozásai kudarccal végződnek, sikerélmény hiányában készítése sem lesz a további cselekvésre, az esetek többségében nem játszik és nem mozog. Tapasztalatok nélkül az adaptív tanulás elmarad, ezért megindul a sérült személyiség kialakulásának folyamata (passzív magatartás, cselekvés és aktivitás hiánya).

A konduktív óvodai nevelés során rá kell vezetnünk a gyermeket arra, hogy legyen célja, a célt önerejéből képes legyen elérni a cél eléréséhez vezető koordináció kialakításával.

A konduktív óvodai nevelés legfontosabb feladata:

1. a mozgás, mint az alkalmazkodáshoz szükséges koordinált tevékenység, a tevékenység orthofunkciós kivitelezése
2. a cél önálló képzése
3. az öntevékenység, valamint az aktív magatartás szokásának kialakítása

A mozgástevékenység akaratlagossá tételéhez járul hozzá a konduktív pedagógiában a ritmikus intendálás, ami a beszéd és a mozgástevékenység összekapcsolását jelenti.

Így válik a sajátos nevelési igényű mozgássérült gyermekek számára tudatossá a cél elérése érdekében végzett tevékenységek beindítása, illetve ütemének szabályozása is.

Feltételei:

- az óvodai napirend, amely az életkori követelményeket foglalja rendszerbe
- feladatsorok, amelyek a mozgásos tapasztalatszerzés módjaira vezetik rá a sajátos nevelési igényű gyermekeket
- a konduktív óvodai csoport, amely az interperszonális feltételt adja
- a konduktor, aki a gyermekeket rávezeti a célok, a követelmények eléréséhez vezető feladatok saját erőből történő megoldására

Mindezek a személyiségbe beépülve lehetővé teszik a társadalmi integrációt, az önálló életvezetést.

A feladatsorok általában

A konduktív pedagógiai feladatsorokban azoknak a feladatoknak a megoldását tanítjuk meg, amelyeket az ép gyermekek spontán megtanulnak.

Célja:

- a tevékenységek szokássá alakítása

- az elért eredmények alkalmazása

A feladatsorok az egész csoport számára készülnek, de a problémák megoldását minden gyermek egyénileg éri el.

A feladatsorokat úgy kell felépíteni, hogy a sajátos nevelési igényű gyermek a legváltozatosabb testhelyzetben tudja elvégezni, ezért minden feladatot fekvő-, ülő-, álló- és járó helyzetben is meg kell tanítani.

A mozgásnevelés témakörei és sérülés szerinti felosztása a mellékletben található!

Prevenziós és korrekciós nevelési feladatok a konduktív pedagógiában

Kóros tartások, deformitások prevenziója és korrekciója

- perzisztáló csecsemőtartás, Wernicke- Mann tartás leépítése
- a különböző deformitások, tartási rendellenességek prevenzióján és korrekcióján túl az ízületek természetesen szabad mozgását beszűkítő, korlátozó kontraktúrák és izomatróphiák prevenziója, esetenként korrekciója valósul meg a konduktív neveléssel azáltal, hogy a dysfunctios gyermektől állandó aktivitást, a tanultak következetes és kreatív alkalmazását várjuk el mindenkor
- csípőízületi kontrakciók, deformitások
- gerincoszlop görbületeinek deformitása (scoliosis, kyphosis, lordosis, lapos hát, kypholordosis)
- a hajlított és a túlnyújtott helyzetű térd prevenziója és korrekciója
- dongaláb, dongalóláb, lóláb, lúdtalp, sarokláb, egyéb dysfunkciót kísérő lábfejdeformitások, tartási rendellenességek

4.5. Rajzolás – festés - mintázás - kézimunka

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének.

A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

A gyermek, az őt környezetéből érő spontán vizuális ingerek és szervezett tapasztalatszerzési alkalmak hatására egyaránt fejlődik, gazdagodik. Sokrétű ábrázoló tevékenysége során mindezeket az ismereteket újra alkotja, rendezzi, átszervezi, magáévá teszi.

Ábrázoló tevékenysége nem más, mint a tárgyi világ cselekvő birtokba vétele.

Célunk:

A gyermekek élmény és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése. A gyermekek tér- forma- szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása.

Feladatunk:

- Az alkotó – alakító tevékenység feltételeinek megteremtése, tartalmának, minőségének fejlesztése.
- Ábrázoló, konstruáló képesség és a képi gondolkodás fejlesztése.
- Az egyéni képességeknek megfelelő differenciálás.

Pedagógus feladatai a tevékenység folyamatában:

- Felkelti a gyermekekben az ábrázolás anyagaival, eszközeivel való tevékenység vágyát.
- Az alkotás örömeinek átéléséhez juttatja a gyermekeket.
- Megteremti az ábrázolás tárgyi, hangulati feltételeit.
- Segíti a kezdeményező, kreatív magatartás érvényre juttatását.
- Igényes a környezet formálásában.
- A fejlődés folyamatát jelző, irányító feladatokat megtervezi, megszervezi.
- Elősegíti, hogy a szülők otthon is adjanak lehetőséget az ábrázolásra, a gyermekek alkotásait értékeljék, becsüljék meg.
- Kialakítja a tevékenység szilárd szokás és szabályrendszerét.
- Megteremti a különböző tevékenységhez szükséges feltételeket / hely, idő, eszköz /
- A tevékenységek tartalmát a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazítva differenciáltan fejleszti.
- Előkészíti a rajzos tevékenységeket, olyan megfigyelésekkel, olyan helyzetek teremtésével mely során a gyerekek élményhez juthatnak, s melyeket a gyermekek rajzban is ki tudnak fejezni.
- Segíti a gyermekeket saját elképzeléseinek megvalósítását a kreatív magatartás érvényre juttatását.
- A gyermekek munkáit felhasználja a környezet szépítéséhez.
- Törekszik arra, hogy a gyermekek széles skálában megtalálják a maguk számára megfelelő, egyéni ízlésükhöz legjobban igazodó technikát, kifejezőmódokat.
- Lehetőséget ad a próbálkozásokra, az érzelmek kifejezésére.
- Alkalmat teremt a közös alkotás örömeinek átélésébe.
- Lehetőséget nyújt a vizuális és kommunikációs tevékenységek összehangolásában.

- Törekszik a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

A fejlesztés területei:

- természet utáni ábrázolás,
- emlékezet utáni ábrázolás,
- elképzelés utáni ábrázolás,
- díszítőmunkák, népművészeti elemek.

Alkalmazott technikák:

- rajzolás,
- festés,
- mintázás
- egyéb: papírtépés, vágás-hajtogatás,
- természetes anyagok, textildarabok, fonal felhasználása.

Ezek a tevékenységek – az egyéni fejlettségekhez és képességekhez viszonyítva segítik az önkifejezést, a kreativitást, a környezet esztétikai alakítását.

Segítik a képi gondolkodás, a fantáziavilág gazdagodását, az esztétikum iránti fogékonyságot.

Különleges bánásmódot igénylő sajátos nevelési igényű, mozgássérült gyermekeknél a manipuláció gyakran akadályozott, ezért manipulációs szintjük elmarad ép társaikétól. A manipulációs nehézségek miatt a foglalkozások tervezése, vezetése speciális szempontokat igényel.

- Nagyméretű eszközök.
- A megtanult finommotoros mozgás alkalmazása.
- Sérülés specifikus differenciálás.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére a rajzolás - festés – mintázás - kézimunka terén

- Örömmel, önként, változatosan ábrázolnak.
- Ismerik és alkalmazzák a legegyszerűbb ábrázolási eszközöket, technikákat, kiemelik a formai jegyeket (szín, alak, forma).
- Megfigyelőképességük, emlékezetük, képzeletük fejlődése által ábrázoló kedvük, esztétikai fogékonyságuk kialakul.
- Képesek egyszerű kiegészítő kellékeket alkotni játékaikhoz.
- Fejlődik kreativitásuk, saját munkájukkal szembeni igényességük kialakul.
- Az ábrázolási tevékenységeik során kialakul a szem-kéz koordinációjuk, a finommozgásaik differenciálódnak.

- Az óvodások tevékenyen részt vesznek az óvoda környezetalkító díszítő munkájában.
- Képesek egyszerű ajándékokat, játékokat és kellékeket készíteni.
- Belső készítésből tudják aktivizálni technikai tudásukat alkotás közben.
- Tudják önmaguk és mások alkotásait értékelni.
- A tevékenység során használatos eszközöket maguk készítik elő és rakják el.
- Kifejlődik esztétikai érzékük, képi gondolkodásuk, igényességük.
- A megismert technikákat önállóan is alkalmazzák, a szükséges eszközökkel, biztonsággal, kedvvel tevékenykednek.
- Forma ábrázolásukban képesek a legfontosabb megkülönböztető jegyeket hangsúlyozni, egyszerűbb mozgások jelzésével.
- Tér alakításban kreatívak.
- Tér, forma, szín-képzetük gazdag legyen.
- Egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket.
- Munkáikra jellemző a részletgazdagság, formagazdagság és a változatos színhasználat.
- Örülnek alkotásaiknak és a közösen készített kompozícióknak.
- Képesek a bonyolultabb építmények létrehozására, legyenek együttműködők a közös munkák során.

4.6.Külső világ tevékeny megismerése

Az ember a természet része, elválaszthatatlanul összefonódik vele. Megismerése, megszerettetése óvodánkban más nevelési területekkel együtt komplex módon valósul meg.

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is.

Célunk:

A gyermekek életkori sajátosságaiknak megfelelően szerezzenek tapasztalatokat az őket körülvevő társadalmi és természeti, szűkebb és tágabb környezetükről, amely a szülőföldhöz, hazaszeretethez kötődés alapja. Ezek birtokában legyenek képesek tájékozódni, eligazodni a világban.

A környezet tevékeny megismerése során a gyermekek matematikai tartalmú tapasztalatainak gyarapítása, mennyiségi, alaki, nagyságbeli, tér-, síkbeli szemléletének kialakítása, és azok tevékenységeiben való alkalmazása.

Feladatunk:

- Megismertetni a gyermeket azzal a természeti és társadalmi környezettel, amelyben él és felhívni a figyelmét annak értékeire és szépségeire.
- Lehetővé kívánjuk tenni a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését, alkalmat, időt, helyet, eszközöket biztosítunk a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.
- Fontosnak tartjuk a szülőföldhöz, a nemzeti kultúra hagyományaihoz fűződő pozitív viszony kialakítását.

A különleges bánásmódot igénylő sajátos nevelési igényű mozgássérült gyermekek esetében a matematikai fejlesztés alapvetően meghatározó cselekvés – a tapasztalatszerzés megkésztet, vagy hiányzik.

A mindennapi életben fellelhető sokféle matematikai jelenséggel nem, vagy kevésbé kerülnek személyes kapcsolatba, mint ép társaik.

A mozgástér beszűkülése, a mozgásmotiváció hiánya az eltérő fizikai adottságok miatt fejlesztésükben hangsúlyos feladat:

- *az ingergazdag környezet kialakítása*
- *a mozgásos élettér bővítése*
- *az önálló cselekvés, felfedezés feltételeinek megteremtése*
- *az érdeklődés felkeltése*
- *a motiváltság elérése*

Pedagógus feladatai a tevékenység folyamatában:

- Az óvónő a külső világ tevékeny megismerésének témaköreit a gyermek valós környezetéből merítse, és komplex módon valósítsa meg.
- *A témakörök keretét az évszakok és ünnepkörök adják, ehhez kapcsolódik:*
 - a növény- és állatvilág
 - az ember és környezete
 - és a hagyományaink
- A nevelés folyamatát sokrétűen, a gyermek minden cselekvését áthatóan valósítsa meg.
- Olyan feltételek kialakítására törekedjen, mely a természethez fűződő érzelmi kötődéseket erősíti.
- Élményekhez, tapasztalatokhoz juttassa a gyermekeket.
- Gondoskodjon a környezetmegismerő séták, kirándulások megszervezéséről.
- A természet szeretetére neveljen, természet közeli étellel.

- Környezettudatos magatartásformálásra törekedjen.
- Építsen a gyermek családból hozott tapasztalataira, gyakori élményszerű ismétléssel minden gyermeket juttasson el arra a szintre, amely e téma életkori sajátosságainak megfelelő ismeretét jelzi.
- Az óvodapedagógus a környező világ tevékeny megismerését, annak matematikai, esztétikai összefüggéseivel együtt, komplexen kezelje.
- Segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.
- A matematikai képességek kialakítása, fejlesztése, a matematikai jelenségek iránti fogékonyság felkeltése játékos tevékenységek keretében történjen.

A fejlesztés területei:

- általános képességek fejlesztése (figyelem, emlékezet, gondolkodás, relációk felismerése, megfogalmazása, alkalmazása, téri-, síkbeli és saját testen való tájékozódás elősegítése, a finommotorika fejlesztése)
- speciális készségek fejlesztése (számlálás, globális mennyiségfelfogás, mennyiségérzet elsajátítása)

A tevékenységeket témától, feladattól függően kötetlen és kötött formában szervezzük.

A különleges bánásmódot igénylő sajátos nevelési igényű, mozgássérült gyermek számára a környező világ megismerése már csecsemőkortól akadályozott.

A hiányzó ismeretek pótlásának módja:

- természetes élethelyzetek gyakori teremtése
- megfigyelési, felfedezési lehetőségek biztosítása
- a gyermek kíváncsiságának, érdeklődésének felkeltése
- az értelmi képességek fejlesztése, a szóbeli kifejezőképesség fejlesztése

A játékos, mozgásos tevékenykedtetés mellett az egyéni ismeretszerzés is helyet kap. A hiányos tapasztalati bázis miatt bizonyos témakörök alaposabb, részletesebb feldolgozást kívánnak. Számptalan mód, lehetőség, ötlet és eszköz kínálkozik arra, hogy az adott témát ne csak a foglalkozásokon, hanem a nap minden szakában mélyítsük.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére a külső világ tevékeny megismerésére nevelés terén

- Ismerik szűkebb és tágabb környezetüket.

- Ismerik a saját személyükre vonatkozó adatokat (születési hely, idő, lakcím, szüleik neve, foglalkozása. óvodájuk neve).
- Ismerik társaikat, társas kapcsolatokat alakítanak.
- Ismerik a csoport napirendjét, képesek betartani az elemi viselkedési normákat.
- Ismerik a környezetükben lévő intézményeket (kórház, bölcsőde, iskola).
- Ismerik saját testrészeiket, érzékszerveiket, vigyáznak testi épségükre és igényük van testük tisztaságára.
- Tudnak tájékozódni saját testükön és közvetlen környezetükben.
- Ismerik a viszonyfogalmakat, megkülönböztetik az irányokat.
- Ismerik környezetük alapszíneit és árnyalatait.
- Ismerik a közlekedési eszközöket, rendelkeznek elemi közlekedési ismeretekkel.
- Ismerik az évszakok jellegzetességeit, a napszakok és évszakok változását.
- Megkülönböztetik a gyümölcs- és zöldségféléket.
- Ismerik, és csoportosítani tudják az állatokat élőhelyük szerint.
- Felismerik a környezetükben lévő technikai eszközöket s a bennük rejlő balesetveszélyt.
- Ismerik a családi és nemzeti ünnepeket és azok értékeit.
- A tárgyakat 10-ig meg tudják számolni, össze tudják hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.

4.7. Munka jellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység.

Célunk:

A gyermek érdeklődésének felkeltése a munka jellegű tevékenységek során. Olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek saját és mások munkájának elismerését, közösségi kapcsolatát, köteleességteljesítését.

Feladatunk:

A tevékenységek tervezése, a feltételek megteremtése.

Az óvodások munkajellegű tevékenysége általában a játékból indul ki, elsősorban önmagukért és a közösségért végzik.

Pedagógus feladatai a tevékenység folyamatában:

- Az óvónő adjon mintát. Kezdetben segítségével, később teljesen önállóan végezzék a gyermekek a munkajellegű tevékenységeket.
- Vegye figyelembe a gyermek egyéni sajátosságait, motiváltságát.
- Értékelése legyen konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához fejlesztő.
- Törekedjék arra, hogy a gyermekben pozitív viszony alakuljon ki a rendszeres munkavégzéshez.

Munkafajták

Önkiszolgálás: a gyermek saját személyével kapcsolatos munkája.

Közösségért végzett munka: alkalomszerű munkák, egyéni megbízatások (pl. segítség a kisebbeknek, gyümölcssaláta készítés, élősarok gondozás stb.).

Az óvodába kerülő különleges bánásmódot igénylő sajátos nevelési igényű, mozgássérült gyermekek egy része önkiszolgálásra képtelen, vagy arra csak részben képes. A saját személyükkel kapcsolatos munkákba bevonhatók, abban szívesen részt vesznek, és ez előrevetíti az önállóvá válás lehetőségét. A családdal együttműködve lehet elérni, hogy otthon is kapjon a gyermek a szülők által ellenőrzött egyszerűbb feladatokat.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére a munka jellegű tevékenységek során:

- Az önkiszolgálást teljes önállósággal, biztonsággal, természetes teendőként végzik.
- Ügyelnek saját személyük és környezetük rendjére, gondozottságára.
- Az élősarok növényeit, állatait ismerik és gondozzák.
- Kialakul a gyermekekben a felelősségérzet.
- Különleges bánásmódot igénylő sajátos nevelési igényű mozgássérült óvodásaink vigyáznak segédeszközökre és használják azokat.

4.8. Ünnepek, hagyományok az óvodánkban

A távlatok és hagyományok rendszeréből kiemelkednek az időről – időre visszatérő, sajátos keretek között megtartott közösségi események – az ünnepek. Az ünnepek jelentős alkalmak a gyerekek és az óvoda életében, kiemelkednek a mindennapok szürkeségéből.

Lehetőséget biztosítanak arra, hogy megalapozzák a szülőföldhöz és hazaszeretethez való érzelmi kötődést. A gyermekek aktívan részt vesznek az előkészületekben.

Az ünnep fényét emeli a feldíszített csoportszoba, a felnőttek és gyermekek ünneplő ruhája, a meglepetések és a kölcsönös ajándékozás.

Óvodai ünnepeink:

- adventi készülődés,
- karácsony (Vuk)
- Mikulás,
- Farsang,
- március 15,
- húsvét,
- anyák napja,
- évzáró ünnepély,
- gyermeknap.

Hagyományaink:

- Születésnapok megtartása.
- Természetjárás (kirándulások évszaknak megfelelően, Madarak-fák napja, madárgyűrűzés, állatkerti séta, lovas-kocsikázás, farm-látogatás).
- Óvodás-olimpia.
- Ovi-foci klub.
- Kulturális rendezvények (színház, bábszínház, könyvtár, hangverseny, balett) látogatás.
- Baba-mama klub (Erzsébet).
- Zsebibaba-klub (Erzsébet).
- Karácsonyi betlehemi műsor a Szent Imre Templomban (Erzsébet).
- Ovi-csalogató délutánok (Vuk).
- Télkergető karnevál (Szivárvány).
- Családi délutánok, játszóházak.
- Sajátos nevelési igényű gyermekek spartakiádja.

A közös programok, az ünnepek bensőséges hangulata sok lehetőséget nyújt kapcsolat kialakítására és erősítésére.

Közelebb kerülünk a családokhoz, megismerkedhetünk egymás szokásaival és értékrendjével.

4.9. Verselés - mesélés

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese - képi és konkrét formában - feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat.

Célunk:

A gyermekek gyermekirodalom, népköltészet iránti fogékonyságának alakítása, érzelmi, erkölcsi, értelmi fejlődésének elősegítése, érthető, kifejező beszédkészségének, a biztonságos önkifejezésnek megalapozása.

Pedagógus feladatai a tevékenység folyamatában:

- A mese-vers tevékenységek során fordítson kiemelt figyelmet a kommunikációs képességek fejlesztésére, bővítse a gyermekek szókincsét, gazdagítsa metakommunikációs ismereteiket.
- Modellértékű anyanyelv használata, kulturált, érthető, kifejező előadásmódja érdeklődést felkeltő, hatásos példáján keresztül segítse elő a gyermeki beszéd fejlődését, a helyes, szép kiejtés, hangsúlyozás, beszéddallam, ritmus, kifejezőkészség alakulását.
- Alakítsa ki minden korcsoportban a tevékenység szokásrendszerét, szabályait.
- Az irodalmi neveléshez szükséges feltételeket teremtsen meg /hely, idő, eszköz/.
- Az irodalmi anyagot a gyermek életkorának, fejlettségének, érdeklődésének megfelelően igényesen, a népi, a klasszikus és a kortárs alkotásokból válogassa össze.
- Kedveltesse meg a verset, mesét, mondókát, bábjátékot, dramatikus játékot.
- Tegye lehetővé az improvizálás lehetőségét.
- A bábozáshoz és dramatizáláshoz biztosítson gazdag bábkészletet és változatos kellékeket, ezeket az eszközöket a gyerekek számára elérhető helyen tárolja
- Fokozza a nevelői hatást az emlékezetből történő meséléssel, verseléssel, mondókázással.
- Kisebbségben erősítse meg, segítse az önálló énekelgető, halandzsáló beszédjátékot.
- Segítse elő a szavak tartalmi megértését.
- Éreztesse meg a gyerekekkel a mondóka, a mese szövegének érzelmi, hangulati tartalmát.
- Ébresszen érdeklődést a természet, az évszak, valamint az időjárás változásainak összefüggésére.
- Gyarapítsa a gyermek önmagáról és környezetéről szerzett ismereteit.

- Alakítsa ki a szülőföldhöz való kötődést és a hazaszeretet érzését.
- Ügyeljen a helyes tiszta, szép beszédre és a szövegmondásra.
- Segítse elő a gyermekben a belső képi világ kialakulását.
- Erősítse meg a szöveget kísérő helyes mozdulatokat.
- Segítse és ösztönözze a gyermeket a mondókák, kiolvasók önálló kezdeményezéseire, a természet és a környezet jelenségeivel való összefüggésben.
- Szoktassa hozzá, erősítse meg a gyermekek önálló képeskönyv lapozgató, beszélgető, mesélgető tevékenységét.
- Körülmények megteremtésével segítse és erősítse meg a gyermek önálló bábjátékát.

A népi mondókák, a népmesék, neves költőink versei, íróink meséi nyelvünk sajátos ritmusát, dallamát közvetítik egyszerű, játékos formában.

Ezek az alkotások közel állnak a gyermek érzésvilágához, ezért a legalkalmasabbak az irodalommal való pozitív kapcsolat kialakítására, az anyanyelv megalapozására. A mesének, versnek egyrészt erkölcsi tartalma van, másrészt oldja a szorongást, elősegíti a belső képteremtés képességének fejlődését. A mesén, versen, bábjátékon, dramatikus játékon keresztül a gyermekek elsajátítják a helyes ejtést, a tiszta beszédhallást, és a nyelvtanilag helyes beszédet.

A népi mondókák segítségével tisztítható a magán- és mássalhangzók helyes ejtése, megfelelő artikulációja. Sok új fogalommal ismerkednek meg.

A dramatikus játékokban, bábjátékokban a gyermekek kibontakoztatják önkifejezésüket. Fokozódik társalgási kedvük, szívesen mondanak önállóan verset. A bábozás lehetőséget ad a beleélésre, azonosulásra, és egyben előfutára a kreativitásnak.

Különleges bánásmódot igénylő sajátos nevelési igényű, mozgássérült gyermekek esetében fontos szerepet kapnak azok a mesék, amelyek cselekményüknél fogva egyszerű mozgással eljátszhatók, így a gyermekek egyúttal játszanak, szerepelnek, beszélnek, és mozgásszintjüknek megfelelően alkalmazzák a tanult mozgásmintákat.

A mondókák, kiolvasók és versek hangzásukkal, zeneiségükkel az első irodalmi élményt jelentik. A rímek, a lüktető ritmusok, a hanglejtés dinamikus változásai az ébredő ütemérzék alapját képezik. A bábozás során fontos a fogás biztonságának kialakítása az egyéni sérülésnek megfelelően.

A gyermek tevékenység közben

A gyermek megszereti, öröm és élményforrássá válik számára a mese, vers. Kialakul a mesetudata. A különböző mesehelyzeteket felfogja, átérzi, azonosul szereplőivel, átéli a másokkal való

törődést, együttérzést, felismeri a jót és a rosszat. A gyermek saját vers-és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

A fejlődés várható jellemzői a verselés - mesélés terén óvodáskor végére

- Képesek figyelmüket összpontosítani a mesélés alatt.
- A gyermekek szívesen hallgatnak és ismételtetnek meséket, verseket, mondókákat.
- Várják, igénylik a mesemondást.
- Alkalmazzák a mese szókészletét.
- Képesek önálló versmondásra, mesemotívumok dramatizálására, a jellemző mese-fordulatok és szavak megjelenítésére.
- Egyszerű történeteket kitalálnak, megkezdett mesét folytatnak.
- Ismerik az óvodában található képeskönyveket, a könyvek között eligazodnak. Vigyáznak könyveikre.
- A mese szereplőit, történéseit, mesefordulatait ismerik.
- A képsorokat a történéis sorrendjében össze tudják rakni.

4.10. Ének – zene, énekes játék, gyermektánc

A sokoldalúan fejlett ember a zene területén is járatos, tudja azt élvezni és értékelni.

Az ének-zene az óvodai élet szerves része és nélkülözhetetlen segítője.

Az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával.

Célunk:

Zeneértő, zenekedvelő emberek nevelése, amelynek során az éneklés, a zenélés-és zenehallgatás, a tánc, mint önkifejezési mód, jelenik meg.

Feladatunk:

- Zenei képességek és készségek fejlesztése.
- Ritmikai és dallami elemek iránti fogékonyság fejlesztése játékos mozgással egybekötve.
- Zenei ízlés, zenei anyanyelv megalapozása.
- A dallam, a ritmus, a mozgás és ezek kombinációjával kellemes, pozitív érzelmi feloldódás kiváltása, az érzelmi élet gazdagítása.
- Inspiráció a mozgásváltozatokra.
- A közös élményt nyújtó zenei tevékenységek során a gyermekek felfedezik a dallam, a ritmus, az egyenletes lüktetés, a mozgás szépségét és közösségi érzésük kialakul.

- Énekléssel, zenehallgatással jutassa esztétikai élményhez a gyereket.

Pedagógus feladatai a tevékenység folyamatában:

- Tervezze és szervezze meg a tevékenység folyamatát.
- Alakítsa ki a tevékenység szokás, szabályrendszerét.
- Tervezze, szervezze meg a tevékenységhez szükséges fejlesztő feltételeket /hely, idő, eszköz /.
- Keltse fel érdeklődésüket a zene iránt.
- Vegye figyelembe a dalanyag kiválasztásával a gyermekek életkorát, a csoport fejlettségi szintjét.
- A felhasznált zenei anyagot igényesen válogassa össze.
- Alakítsa ki a helyes viselkedést és magatartást a tevékenységek alatt.
- Fejlessze a gyermekek zenei hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét.
- A nyelvi képességek fejlesztéséhez mondókákat, gyerekdalokat és zenei képességfejlesztő játékokat alkalmazzon.
- Alapozza meg zenei anyanyelvüket.
- Fejlessze a gyermekek értelmi képességeit, harmonikus mozgását.
- Erősítse a gyermekek önbizalmát, fegyelmét.
- Fejlessze a zenei improvizációt, a gyermeki kreativitást.
- Erősítse a gyermekek énképét.
- Kapcsoljon dalos, táncos anyagot az óvoda hagyományaihoz, jeles napokhoz, hagyományos ünnepekhez.
- *A konduktív pedagógia a mozgássérült gyermekekkel szemben is olyan igényeket, követelményeket állít fel, mint amit „egészséges” társaiktól elvárunk. Ezért a konduktív csoportban a pedagógusoknak a fenti célokat és feladatokat kell szem előtt tartani.*

A sajátos nevelési igényű, mozgássérült gyermekek problémái a zenei tevékenység során:

A központi idegrendszer sérült gyermekeknél dysfunkció mellett más társdysfunkció, mint:

- *levegővételi, légzési problémák*
- *artikulációs problémák ⇒ hangadási nehézségek, zenei hangadás zavarai*
- *percepciós zavar (látás, hallás, mozgás), észlelési problémák.*

Az ének-zenei nevelés fő területei:

1. helyes éneklési szokások kialakítása
 - helyes légzés

- helyes hangzóformálás
- 2. ritmusfejlesztés
 - ritmikai érzék fejlesztése; egyenletes lüktetés (játékos mozgások, gyermektáncok stb.)
 - ütemérzék fejlesztése – hangsúlykiemelés
 - tempóérzék fejlesztése
 - mondóka és dal ritmusának képzése
 - motívumegység megéreztetése
- 3. hallásfejlesztés
 - dinamikai készség fejlesztése
 - hangszín felismerés, hangszín érzékelés fejlesztése
 - éneklési készség fejlesztése
 - belső hallás fejlesztése
 - hangerőérzék fejlesztése
- 4. hangszerhasználat (ritmus és dallamhangszerek)
 - helyes hangszerhasználat
- 5. zenehallgatás
 - zenei élmény nyújtása, néhány perces zenemű figyelmes meghallgatása
 - népzene, magyar népdalkincs
- 6. gyermektánc
 - mozgásfejlesztés
 - ritmusérzék fejlesztés
 - koordinációs készségfejlesztés
 - személyiség fejlesztés-szociális alkalmazkodás kialakítása

Komplex képességfejlesztés:

- improvizációs készség (dallam és mozgás improvizáció)
- zenei emlékezet fejlesztése
- önkifejezési készség (verbális, nonverbális) fejlesztése
- utánzókézség növelése

A zenei anyag kiválasztásának szempontjai:

- A zenei anyag hangkészlete alkalmazkodjék a gyermek életkori sajátosságaihoz.
- Kapcsolódjék az aktualitásokhoz.
- Pozitív érzelmeket keltsen.
- Művészi értékeket, tiszta forrást képviseljen.

- Az énekes népi játékok és az igényesen kiválasztott kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgáljanak a gyermek zenei képességeinek és zenei kreativitásának alakításában.
- A zenei anyag kiválasztása az adott csoport zenei fejlettségi szintje alapján az egyéni fejlettség figyelembevételével történjen.

A gyermekek a *népi mondókák*, dalos játékok megismerésével, eljátszásával, népi hagyományainkkal és azok nyelvi fordulataival, apró elemeivel ismerkednek meg.

A tevékenységek megtervezésénél a zene – mozgás – játék egységét helyezzük előtérbe.

Óvodánkban a zenei tevékenység spontán, kötetlenül, a játékba integráltan folyik, naponta megjelenik hol az óvodapedagógus, hol a gyermekek kezdeményezésére.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére az ének-zene, énekes játékok, gyermektánc terén:

- A gyermekek kedvvel játszanak énekes játékokat.
- Kialakul éneklés közben a helyes testtartás és légzéstechnika.
- Tudnak egyénileg és közösen énekelni.
- Kialakul az egyenletes lüktetés.
- Ismerik az egyenletes lüktetés és ritmus különbségét.
- Kialakul az ütemhangsúly, ezen belül dalritmus, mondókaritmus.
- Társaik hangját és környezetük hangját felismerik.
- Kedvvel és bátran improvizálnak.
- Ismernek néhány hangszer, felismerik hangjait.
- Tudnak különbséget tenni magas és mély hang között.
- Ismerik a halk–hangos közötti különbséget.
- Felismerik a tempóváltoztatást és képesek mozgással követni.
- Énekes játékba szívesen bekapcsolódnak és bátran szerepet vállalnak.

*„Ha a gyermek oly szerencsés, hogy szülei,
felnőttei ihletett, tiszta zenével élnek, akkor ezekből igen korán lelki
táplálékot kap, értékes alkotó erőket, amelyek hullámaikkal a belső
erőik jó hullámaihoz csatlakoznak” (Kokas Klára)*

5. Különleges bánásmódot igénylő sajátos nevelési igényű, akadályozott beszédfejlődésű gyermekek ellátása az Erzsébet Ligeti Óvoda Vuk Tagóvodájának logopédiai csoportjában

Óvodánk logopédiai csoportjának speciális programja:

A logopédiai csoportba a megfelelő szakértői vélemény alapján, integráltan bekerülhet, hallássérült és különleges bánásmódot igénylő sajátos nevelési igényű gyermek is.

A különleges bánásmódot igénylő sajátos nevelési igényű gyermekeknek joga, hogy különleges gondozás keretében állapotuknak megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai ellátásban részesüljenek attól kezdődően, hogy igényjogosultságukat megállapították.

Gyermekeink fejlődéséhez, fejlesztéséhez - a hagyományos pedagógiai programon túl -, a logopédiai csoport speciálisan jellemző gyógypedagógiai szemléletű programra is szükség van. Programunk alapja az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskola Gyakorló Logopédiai Óvodájának fejlesztő programja, ami az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskola Gyakorló Logopédiai Óvodájában készült.

Címe: ”Taníts meg engem” - fejlesztő program logopédiai óvodák számára.

A tevékenységi körök részletes kidolgozásának útmutatója, módszertana is ebben a programban található, ezért erre itt nem térünk ki. Annál is inkább, hiszen csoportunk nem éves terv, hanem egyéni fejlesztési tervek alapján halad, s ez minden gyermek esetében más és más.

A csoportba a gyermekek a többségi óvodai csoportból, illetve családi környezetből kerülnek be, szakvélemény alapján.

A felvételnél elsőbbséget élveznek azok a gyerekek, akik számára nem elegendő a heti 1-2-ambuláns logopédiai foglalkozás. Eltérő fejlődési sajátosságaik, a tanulási képességek egyenetlen fejlődése miatt fokozott odafordulást, segítséget igényelnek.

A csoportba felvett, súlyos beszédhibásnak minősített, nem egyszer halmozottan problémás gyermekek olyan tünet együttest mutatnak, amelyet a fejlődés viszonylag korai szakaszában kis lépésekben ugyan, de intenzíven, rendszeresen, naponkénti fejlesztés keretében kell és lehet a leghatékonyabban befolyásolni.

A logopédiai csoport, mint nevelési-oktatási feladatokat egyaránt ellátó fejlesztési forma, speciális jellegénél tudatos, célirányos fejlesztő munkájánál fogva fokozza a verbális fejlődést hatékonyan segítő családi nevelés hatását. Birtokában van speciális módszereknek, szakmai tudásnak.

Az ideális tárgyi feltételek, a csoportlétszám, a szakember ellátottság, mind olyan tényezők, amelyek szükségesek ezen gyermekek megfelelő, célirányos fejlesztéséhez.

Célunk:

A hiányos vagy sérült kommunikáció következményeként, másodlagosan kialakuló magatartászavarok rendeződjenek, a nyelvi, tanulási hátrány eltűnjön, s a gyermek a későbbekben ép beszéddel és rendezett magatartással valóban beilleszkedhessen, integrálódjon a gyermekközösségbe, alkalmassá váljon az együttnevelésre. A védettséget nyújtó környezet ugyanakkor azt a lehetőséget is biztosítja, hogy számára megfelelő idő áll rendelkezésre a fejlődés egyenetlenségeinek leküzdésére, jobb lehetősége nyílik az egyéni tempó alapján a fejlődésre, mint az ép beszédű, kiegyensúlyozottabb képességekkel rendelkező gyermekek közösségében.

Feladatunk:

- A súlyos beszédhibás, részképesség-gyenge gyermekek korai fejlesztése,
- A beszéd indítása és komplex terápiája,
- A tanulás és viselkedészavarok prevenciója.

A fejlesztés alapelvei:

- Olyan feltételrendszer biztosítása, amely figyelembe veszi a tünetek változatosságát, a speciális szükségleteket, az egyéni teherbíró képességet.
- A fejlesztés egyéni, kiscsoportos és csoportos formában történik a gyermekek egyéni fejlődési ritmusához alkalmazkodó lépésekben.
- A fejlesztés multiszenzoriális jellegű, a percepció minden részterületét fejleszti, s minden fejlesztési szakaszban hangsúlyt helyezünk a beszéd és nyelvi készségek mozgósítására.
- Fontos a személyiség harmonikus fejlődésének állandó szem előtt tartása.
- A fejlesztés minden esetben kövesse az idegrendszer onto- és filogenetikus fejlődését, melynek értelmében a fejlődés az alacsonyabb szintektől halad a magasabb, végül a legmagasabb kérgi funkciók felé.
- A fejlesztés játékos formában történjen. A mozgás közben történő tapasztalatszerzés, ami a kisgyermek számára az öröm forrása, biztosítja, hogy a gyermek játékosan, kreatívan kísérletezve tapasztalja meg önmagát és a világot, miközben biztosítjuk számára az állandó motiváltságot és önmaga fejlődését.
- Segítse elő a gyermeki fantázia, a kreativitás kibontakozását, juttassuk sok sikerélményhez.

5.1.A terápiás munka keretei a logopédiai csoportban

A logopédiai csoportba felvett 3-7 éves gyermekek a *nevelési év* elején – a 2 hetes szoktatási idő alatt – pedagógiai-logopédiai vizsgálaton vesznek részt. A szakértői vélemény és e vizsgálat

tükrében történik a csoportba sorolás, illetve azoknak a terápiás eljárásoknak a meghatározása, amelyekre az adott gyermeknek feltétlenül szüksége van.

Alapozó tevékenységek:

- Mozgás és kommunikáció fejlesztés.
 - Anyanyelvi nevelés.
 - A vizuomotoros készség fejlesztés.
-
- **Mozgás és kommunikáció fejlesztés célja** az egész test átmozgatásával a nagy és finommotorika fejlesztése, a koordinációs zavarok, mozgásos ügyetlenség kiküszöbölése, a testi – lelki harmónia, jó pszichomotoros állapot megteremtése a kommunikáció elősegítése érdekében.

A mozgás és kommunikáció fejlesztéséhez kapcsolódó terápiák:

Ayres terápia elemei

Célja a vestibuláris rendszer sokoldalú ingerlése és így a mozgáskoordináció, az egyensúlyérzék és a testséma fejlesztése.

1. Alapozó terápia

Az Alapozó Terápia az idegrendszer érését elősegítő, az érési folyamatot még egyszer beindító terápia különösen hatékony megkésett beszédfejlődésű illetve diszfáziás gyermekeknél, és iskolaéretlen óvodásoknál a lemaradás behozására.

2. Logopédiai ritmika

Célja az anyanyelvi nevelés támogatása, a mozgás és beszéd összerendezése, a ritmus, a zene, versek, mondókák, énekek segítségével. A nonverbális és verbális jelzések összhangját igyekszünk megteremteni, a test tónusának szabályozását segíteni, a szeriális rendezést érzékeltetni, a mozgásos önkifejezést elősegíteni.

Anyanyelvi nevelés

Az egész napos intenzív terápiás ellátás az anyanyelvi nevelést szolgálja. Speciális megközelítési módot alkalmazva, kis lépésekkel, minden érzékszerv egyidejű bevonásával törekszünk a szűkebb, majd tágabb környezet megismerésére. Megtanítjuk gyermekeinket megfigyelni, látni, tapasztalatot szerezni és felhasználni. A passzív és aktív szókincs bővítésével, a beszédértés növelésével felkészíteni a gyerekeket az iskolai életmódra.

Az anyanyelvi fejlesztéshez kapcsolódó tevékenységi formák, terápiás eljárások

Anyanyelv és az óvodai élet tevékenységformáinak megismerése:

Az óvodai élet tevékenységformáinak megismerése tapasztalati úton, élmények nyújtásával történik.

Célja, hogy elősegítse a gyermek közlési vágyának, nyelvtanilag helyes beszédének kialakulását.

Egyéni fejlesztés

Az egyéni fejlesztés során a logopédiai gyakorlatban alkalmazott terápiás eljárások figyelembevételével történik a beszédhibák javítása. Így alkalmazzuk a megkésett beszédfejlődés – a pösze-, a diszfázia-, az orrhangzós-, a dadogás-, a diszfónia- és a centrális diszlália-terápiát. Rendezzük a gyermekek nyelvi zavarait, kialakítjuk az összefüggő beszéd képességét.

A vizuomotoros készség fejlesztése

- az olvasás – írás – számolás készség megalapozása, a vizuális észlelés fejlesztése
- a testséma fejlesztése
- a vizuális megfigyelőképesség fejlesztése
- a finommotorika és a taktilis érzékelés fejlesztése

A vizuomotoros készség fejlesztéséhez kapcsolódó terápiák

Grafomotoros fejlesztés:

A fejlesztés során kialakítjuk az írás tanulásához szükséges finommozgásokat és testhelyzeteket. Fejlesztjük a formaemlékezeti- és az ábrázoló készséget, a szem-kéz koordinációt.

Diszlexia-prevenció:

Az olvasászavar megelőzését szolgálja. Célja: az olvasáskészség megalapozása a gyerekek életkori sajátosságainak figyelembevételével, játékos módszerrel a betűk tanítása, az összeolvasási készség kialakítása, az olvasási kedv felkeltése.

Diszkalkúlia-prevenció:

A számolászavar megelőzését szolgálja. A terápia készségfejlesztő részből, illetve konkrét cselekvéshez kapcsolt, sokoldalú manipulálással alátámasztott számfogalom kialakításából áll, a matematikai készségek kialakítását célozza meg. Halmazalkotás, ellentétpárok, téri tájékozódás, számlálás, sorszámnevek, relációs jelek, mennyiségi összefüggések megismertetését követik a számfogalmak kialakítása, tárgyi manipulációval, illetve elvontabban mennyiség - számnév – számjegy egyeztetés, számjegy írással.

6. A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységünk

A családban tapasztalható életvezetési problémák és a kedvezőtlen szociális-gazdasági hatások hátrányosan befolyásolhatják a gyermek fejlődését. Óvodáskorban a leggyakrabban viselkedés-, kapcsolat-, és teljesítményzavarokban nyilvánul meg.

Célunk:

A gyermekek fejlődését hátrányosan befolyásoló körülmények felderítése, egyéni bánásmód megvalósítása a károsodások megelőzése, illetve csökkentése érdekében.

Feladatunk:

Minden óvodapedagógus kötelessége, hogy közreműködjön a gyermekvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.

- rendszeres kapcsolattartás a szülőkkel,
- a gyermekek fejlődését hátrányosan befolyásoló tényezők felderítése,
- a rászoruló gyermekek, családok támogatása (szükség szerint szakemberek bevonásával),
- egyenlő esély biztosítása,
- hátránykompenzáció,

Családlátogatás (igény szerint, illetve szükség esetén) során meg kell ismerni a gyermek életkörülményeit, a család szerkezetét, életmódját, a szülők nevelési elveit, amelyekből következtetni lehet és kiszűrhetők a veszélyeztetett, illetve hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek.

Óvodánkban az egyéni sorsokkal való törődés, a prevenció és korrekció, valamint a családsegítés kiemelt feladat.

Gyermekvédelmi munkánk elvei:

- Előítéletektől mentesen, bizalmat ébresztő, toleráns magatartással közeledünk a családokhoz.
- Együttműködésünk alapja a kölcsönös bizalom.
- Nevelőmunkánk során a pozitív hatásokat erősítjük.
- Gyermekvédelmi feladataink ellátása pedagógiai munkánk szerves része.

- A megelőzés jelentőségét valljuk. Prevencióval megakadályozhatjuk a súlyosabb károsodásokat a gyermek személyiségében. Az okok feltárása után kezdhethetjük meg a megfelelő segítségnyújtást.

Az óvodapedagógus gyermekvédelmi munkája:

- Tiszteletben tartja a családot, erősíti a családi nevelést, növeli a szülő felelősségérzetét, tapintatos a kapcsolat kialakításában.
- Együttműködő nevelőpartneri viszony kialakítására törekszik.
- Kiemelt személyes törődéssel és fejlesztéssel igyekszik a rászoruló gyermek személyiségfejlődését elősegíteni. A családot érintő kérdésben titkot tart.
- Nevelési év elején, illetve szükség szerint felméri a gyermekvédelmi szempontból problémás eseteket és a tapasztalatokat jelezi a gyermekvédelmi felelősnek.
- A felderítés után közösen megbeszélik, milyen feladatterv készítése szükséges a felmerült problémák enyhítése érdekében.

A gyermekvédelmi felelős feladata:

- Kiszűri a gyermekvédelmi eseteket, ellátja a gyermekvédelmi munka koordinálását.
- Az óvodapedagógusok jelzései alapján nyilvántartja a veszélyeztetett, a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekeket. Adatot szolgáltat, ha szükséges, környezettanulmányt készít, kapcsolatokat tart fenn. Elkészíti az óvoda gyermekvédelmi munkatervét.
- Tájékoztatja a szülőket tevékenységéről, feladatairól, és arról, hogy milyen jellegű problémákkal mikor és hol kereshetik fel.
- A faliújságon, honlapon keresztül közzéteszi a gyermekvédelmi feladatot ellátó fontosabb intézmények címét, telefonszámát.
- Gyermekbántalmazás vélelme, vagy egyéb pedagógiai eszközökkel meg nem szüntethető, veszélyeztető tényező fennállása esetén írásban értesíti a Gyermekjóléti Szolgálatot.
- Rendszeres kapcsolatban áll a gyermekvédelmi intézményekkel és hatóságokkal, valamint segítő szervezetekkel (pl. Vöröskereszt, Máltai Szeretetszolgálat).
- Figyelemmel kíséri a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályi változásokat, pályázati lehetőségeket.
- Tevékenységéről az intézmény vezetőjét és a nevelőtestületet tájékoztatja, a bizalmas információk megőrzését szem előtt tartja.
- A szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek tehetséggyondozására gondot fordít.

7. Az óvoda kapcsolatai

Az óvodai intézmény a kapcsolatai kialakításában és fenntartásában nyitott és kezdeményező. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükséglethez.

7.1. A szülő-pedagógus együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei

Óvodánkban a legszorosabb, napi szinten élő kapcsolat.

Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciók gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait. A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége. A gyermek optimális fejlődését az óvoda és a család együttműködése segíti elő.

A pedagógus elsődleges feladata az együttnevelés érdekében:

- a család megismerése (szerkezete, szokás-és szabályrendszer),
- tájékozódás a gyermek életkörülményeiről,
- a család szociális helyzetéről,
- a szülők életviteléről, nevelési elveiről.

A szülő-pedagógus kapcsolatának erősítése:

- a kapcsolat kezdeményezésével,
- őszinte érdeklődéssel a gyermek felől,
- a kapott információk diszkrét kezelésével,
- a szülők nevelési elveinek tiszteletben tartásával,
- reális tájékoztatással a gyermek fejlődéséről,
- toleranciával és empátiával.

A hatékony együttműködést segíti, ha a szülő:

- megismeri óvodánk pedagógiai programját,
- megismeri nevelési alapelveinket,
- folyamatos tájékoztatást kap az óvodánkban folyó munkáról,
- betekintést nyerhet az óvodánk életébe,
- véleményt nyilváníthat az óvodai életet érintő kérdésekben, közös programok, rendezvények kiválasztásában.

Szülői értekezletek, fogadóórák

- Az óvodapedagógusok félévente egy szülői értekezletet tartanak.
- Indokolt esetben rendkívüli szülői értekezlet összehívására is sor kerülhet, úgy a szülők, mint a pedagógusok részéről.
- Az óvodában valamennyi pedagógus fogadóórát tart félévente 1 alkalommal, az óvodapedagógusok által meghatározott napokon és időpontban.
- Szükség esetén egyéni fogadóórára is lehetőséget teremtünk, úgy a szülő, mint a pedagógus kezdeményezésére, a szülővel előre egyeztetett időpontban.

A kapcsolattartás formái:

- Napi tájékoztatás: naponkénti párbeszéd, információáramlás segítése.
- Szülői értekezletek, anketók: a csoport életét érintő aktualitásokról, nevelési nehézségekről, iskolaérettségről stb.
- Fogadóórák: kijelölt időpontban, illetve igény szerinti négy szemközti találkozás és információcsere.
- Nyílt délelőtt: óvodánk nyitott, igény esetén lehetőséget biztosítunk az óvodai élet megfigyelésére.
- Közös ünnepek, kirándulások: a család és az óvoda kapcsolatának elmélyítése élményszerzéssel.
- Faliújság, honlap: a szülők rendszeres tájékoztatása; az aktualitásnak megfelelően.

A szülői szervezet és az óvoda kapcsolata

Óvodánkban szülői szervezetek működnek jogaik érvényesítésére és kötelességük teljesítése érdekében. Az óvoda – család együttnevelésének folyamatosságát a kapcsolattartás változatos formáin és közös tevékenységeken keresztül valósítjuk meg.

- Az óvoda vezetője az óvodai szülői szervezetek választmányát (vezetőségét) nevelési évenként legalább egy alkalommal, ill. szükség szerint összehívja, és tájékoztatja az óvoda feladatairól, tevékenységéről.
- A szülői szervezetek meghatározott munkaterv szerint működnek, mely munkaterv része az óvoda éves munkatervének. Az elnökkel az óvodavezető, akadályoztatása esetén az arra kijelölt személy tartja a kapcsolatot.

7.2. A pedagógus, a gyermek külső kapcsolatfelvételének lehetőségei

Óvoda - Gyógypedagógiai Hálózat - Sün Balázs Óvoda Benedek Elek Óvoda Tagóvodája

Az intézmény sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel küzdő gyermekek ellátása, megfelelő szakember által (gyógypedagógia, logopédia, tiflo pedagógia, stb.)

Óvoda–iskola

A kapcsolattartás jellemzője a kölcsönös törekvés egymás munkájának megismerésére, az átmenetek, a gyermek beilleszkedésének elősegítése érdekében.

Kapcsolattartási formák:

- kölcsönös látogatások, tapasztalatcserék,
- a beilleszkedés tapasztalatainak elemzése,
- a gyermek fejlődésének nyomon követése.

Kapcsolat az iskolákkal:

Kapcsolataink hagyományon, szokásrendszeren alapulnak, melyet munkaterv alapján végzünk.

Célunk:

- az eredményes óvoda-iskola átmenet biztosítása,
- ismerkedés az iskolával, tanítónénikkel,

7.3. Egyéb kapcsolataink

Fenntartó és óvoda kapcsolata:

- Jelentések, beszámolók, statisztikai adatszolgáltatások, óvodavezetői értekezleteken, megbeszéléseken, kölcsönös informálás.

Kapcsolat a Pedagógiai Szakszolgálattal:

- Különleges bánásmódot igénylő gyermekek kiszűrése, fejlesztésük lehetősége.
- Szakmai tájékoztatás, segítségnyújtás (vizsgálat, előadás), szülői értekezlet.

Győri Pedagógiai Oktatási Központ és az óvoda kapcsolata

- Pedagógusok előmenetelével, minősítésével kapcsolatos munkafolyamatok elvégzése, egyeztetése.

- Továbbképzések szervezésével, szakmai tanácsadással a nevelőmunka színvonalának emelése.

Egészségügyi szakszolgálat és az óvoda kapcsolata

- A gyermekek egészségügyi vizsgálatát, szűrését az orvos és a védőnő az óvodavezetővel, tagóvoda-vezetőkkel egyeztetett rend szerint végzi.

Kapcsolat a közművelődési intézményekkel:

- könyvtár, múzeum, színház, bábszínház látogatás alkalomszerűen.

Egyházak és az óvoda kapcsolata

- A hitoktatás megszervezésének elősegítése.
- Az egyházak képviselőivel az óvodavezető, tagóvoda-vezetők tartják a kapcsolatot.

Gyermekjóléti Szolgálat, Családsegítő Központ és az óvoda kapcsolata:

- 2018. szeptember 1-től a család- és gyermekjóléti központ az általános szolgáltatási feladatain túl a gyermek családban nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében a gyermek igényeinek és szükségleteinek megfelelő önálló egyéni és csoportos speciális szolgáltatásokat, programokat nyújt, amelynek keretében óvodai segítő tevékenységet biztosít. Az óvodai szociális segítő szolgáltatás a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében a szociális segítő munka eszközeivel támogatást nyújt a köznevelési intézménybe járó gyermeknek, a gyermek családjának és a köznevelési intézmény pedagógusainak.
- A nevelési-oktatási intézmény közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, a gyermekjogi képviselővel, valamint a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal.
- Ha a nevelési-oktatási intézmény a gyermeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, vagy a gyermekközösség védelme érdekében indokolt, megkeresi a gyermek- és ifjúságvédelmi szolgálatot vagy más, az ifjúságvédelem területén működő szervezetet, hatóságot, amely javaslatot tesz további intézkedésekre.
- Az óvodavezető, tagóvoda-vezetők, ill. gyermekvédelmi felelős rendszeres kapcsolatot tart.

- Gyermek veszélyeztettségének megelőzése, megszüntetése-esetmegbeszélés, tanácskozás.

A speciális feladatot ellátó csoport egyéb kapcsolatai:

- Győr-Moson-Sopron Megyei Pedagógiai Szakszolgálat
- Győr-Moson-Sopron Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Győri Tagintézménye
- Dr. Petz Aladár Megyei Oktató Kórház Koraszülött Gondozó Osztály,
- Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Mozgásvizsgáló Tagintézménye Bp.,
- Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Látásvizsgáló Tagintézménye Bp.,
- Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Beszédvizsgáló Tagintézménye Bp.,
- Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Hallásvizsgáló Tagintézménye Bp.,
- Mozgáskorlátozottak Egyesülete Győr,

Egyéb kapcsolati lehetőség:

A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külföldi magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőségei szerint a jövőben – szakmai kapcsolatot tart fenn.

8. A nevelőmunka folyamatának tervezése, a gyermekek fejlődésének figyelemmel kísérése

8.1. A nevelőmunka tervezése

Az óvodapedagógus számára alapvető, fontos feladat a teljes nevelési év tudatos átgondolása. A tervezésben figyelembe veszi a csoport életkorát, fejlettségi szintjét és fejlődési ütemét, a rendelkezésére álló segédanyagokat, digitális eszközöket kritikusan, céljainak megfelelően használja.

Nevelési terv

Tervezése: a pedagógiai program alapján (PP 11. oldal, táblázat), évente három alkalommal.

Szeptember 1-jétől január 31-ig, február 1-jétől május 31-ig, illetve a nyári időszakra (nyári napirendhez igazodva), június 1-jétől augusztus 31-ig.

Értékelése: évente háromszor. Félévkor, május és augusztus végén.

A vezető részére készített értékelő beszámoló: minden pedagógus részéről, tárgyév május 31-ig eltelt időszakról.

Határidő: június 15

Értelmi fejlesztés tervezése:

- ⇒ az éves ütemterv a csoportnapló mellékletét képezi tevékenységi formák szerint. Ez lehet a heti tervek alapja.
- ⇒ A heti ütemterv megírása egyben napi vázlatot is megadja az óvónő számára (cél, feladat, módszer, eszköz, anyag feltüntetése szükséges)
- ⇒ A terv rugalmas és változtatható lehet egy-egy program, vagy esemény függvényében.
- ⇒ A gyermekek folyamatos megfigyelése, az óvodások élményeinek meghallgatása és közös élmények nyújtása a tervezés előkészítő folyamatához segítséget nyújthat.
- ⇒ A tevékenységformák megtervezésénél az óvodapedagógus törekedjen a komplexitásra.

Az óvodapedagógus feladata az értelmi fejlesztés tervezésénél

- ⇒ A gyermekek az óvodai tanulás cselekvések sorozatában való közreműködéssel érzékelt, tapasztalat, szemléletes élethelyzetekben, játék közben történjenek.

- ⇒ képes legyen a gyermekek egyéni szükségleteit figyelembe véve olyan pedagógiai helyzeteket teremteni, amelyek elősegítik a gyermekek értelmi, érzelmi, szociális és erkölcsi fejlődését, az egészséges életmód kialakítását.
- ⇒ A teljes folyamat a gyermeki képességfejlesztésre, tevékenységekre, önállóságra, döntési helyzetekre és sokoldalú tapasztalatszerzésre épüljön.
- ⇒ Biztosítsa a lehetőséget, hogy a gyermekek egyéni képességeikhez mértén fejlődjenek.
- ⇒ A foglalkozásokat játékoságha át, mindig változatos, játékos módon építse fel ezeket.
- ⇒ A nevelési játékok elérése érdekében saját csoportja foglalkozási anyagát a csoport egésze, de az egyes gyermekek fejlettségi szintjéhez, az adott helyi sajátosságokhoz, lehetőségekhez alkalmazkodva tervezze, válassza meg a szervezési és munkaformákat.
- ⇒ Az eszközök megválasztásánál lényeges, hogy azok a felhasználás során a /játékok fajtái, különböző képek, tárgyak stb./ segítsék és serkentsék a gyermekek érdeklődését, aktivitását, gondolkodását a különböző feladatokban rejlő problémák felismerését, megoldását.
- ⇒ A tevékenységek végzése során tapasztalják meg, hogy együttműködve segíthetik egymást. Tanulás közben munkálkodjanak együtt társaikkal.

Fejlesztés módszere

- ⇒ Egyénre szabott, differenciált fejlesztés a csoport keretein belül.
- ⇒ Az óvodapedagógusok maguk döntenek el, milyen szervezeti formát alkalmaznak, hogy adott esetben kötetlen kezdeményezés, vagy kötött foglalkozás keretein belül kívánják elképzeléseiket megvalósítani.
- ⇒ A fejlesztés, a foglalkozás formáját a gyermekek fejlettségi szintje határozza meg.
- ⇒ A gyermekek önállóan, spontán szerzett tapasztalatai jó kiinduló pontot jelenthetnek az óvodapedagógus számára a tudatos, irányított tapasztalás megszervezéséhez.
- ⇒ A világban eligazodni készülő gyermek felkészítése az életre, feltételezi, olyan szituációk megélését, ahol szabadon alkothat, dönthet, gondolkodhat, cselekedhet.

- ⇒ Az óvodapedagógus a tanulás irányítása során **személyre szabott, pozitív értékeléssel** segítse a gyermek személyiségének kibontakozását.
- ⇒ A nevelőmunka, elemzése és értékelése az óvodapedagógus folyamatos feladata, az értékelés tapasztalatai adnak támpontokat a nevelőmunka tervezésének irányvonalairól.

Értelmi fejlesztés értékelése: minden hónap végén összegezve az elért eredményeket, a tervben leírtak megvalósulását.

Kiemelkedő képességekkel rendelkező gyermekek felismerése és fejlesztése: a fejlesztés legfőbb célja abban nyilvánul meg, hogy a gyermeket aktivitásra, a problémák meglátására és kifejtésére bátorítja az óvodapedagógus és képessé teszi azok megoldására, így ösztönözve a kreatív probléma megoldásra.

Ennek kialakításához mindenekelőtt az szükséges, hogy az óvodában legyen elegendő idő a tevékenykedésre és tapasztalatszerzésre.

Az óvodás gyermek fejlődésének figyelemmel kísérésével kapcsolatos szabályok (dokumentáció a mellékletben)

- Az óvoda az óvodás gyermekek fejlődését folyamatosan nyomon követi és írásban rögzíti.
- A gyermek fejlődéséről a szülőt folyamatosan tájékoztatni kell.
- Ha a gyermeket nevelő óvodapedagógus a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének elérése érdekében indokoltnak tartja, az óvoda vezetője tájékoztatja a szülőt az Nkt. 72. § (1) bekezdés a) pontjában foglalt köteleességekről, továbbá a köteleességek nem megfelelő teljesítéséből eredő következményekről.
- Amennyiben a szülő az óvoda döntésében foglaltaknak önként nem tesz eleget, az óvoda vezetője a szülői egyet nem értést alátámasztó nyilatkozat megküldésével értesíti a gyermek lakóhelye szerint illetékes kormányhivatalt.
- Az óvoda a gyermek értelmi, beszéd-, hallás-, látás-, mozgásfejlődésének eredményét – szükség szerint, de legalább félévenként – rögzíti. Rögzíteni kell a gyermek fejlődését szolgáló intézkedéseket, megállapításokat, javaslatokat.
- A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció a gyermek anamnézisének, valamint a testi, szociális, érzelmi, erkölcsi és értelmi fejlődésével kapcsolatos információkat képességekre, készségekre részleteiben lebontva tartalmazza az óvodai nevelés teljes időszakára kiterjedően, mely dokumentumok információi határozzák meg a pedagógus további pedagógiai munkáját.

A szülő tájékoztatása gyermeke fejlődéséről: évente legalább két alkalommal fogadóóra keretén belül novemberben és áprilisban, illetve szükség szerint.

8.2. Pedagógiai dokumentumok meghatározása

Az óvoda által kötelezően használt nyomtatványok:

- Felvételi előjegyzési napló, mely az óvodába jelentkezett gyermekek nyilvántartására szolgál.
- Felvételi és mulasztási napló az óvodába felvett gyermekek nyilvántartására és mulasztásaik vezetésére szolgál.

A felvételi és mulasztási naplóban fel kell tüntetni:

- az óvoda nevét, OM azonosítóját, címét, a nevelési évet, a csoport megnevezését.
- a gyermek naplóbeli sorszámát, oktatási azonosító számát, nevét, születési helyét és idejét, állampolgárságát, nem magyar állampolgár esetén a tartózkodás jogcímét, a jogszerű tartózkodást megalapozó okirat számát, lakóhelyének, tartózkodási helyének címét, anyja születéskori nevét, apja vagy törvényes képviselője nevét,
- a felvétel időpontját,
- az igazolt és igazolatlan hiányzások havi és éves összesítését,
- a szülők napközbeni telefonszámát,
- a megjegyzés rovatot

Amennyiben az óvoda sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését is ellátja, a megjegyzés rovatban fel kell tüntetni a szakvéleményt kiállító szakértői bizottság nevét, címét, a szakvélemény kiállításának időpontját és számát, valamint az elvégzett felülvizsgálatok, továbbá a következő kötelező felülvizsgálat időpontját (mivel ez a rovat kevés ezen adatok feltüntetésére, ezért a dokumentum mellékleteként szerepel).

A gyermeket akkor lehet a felvételi és mulasztási naplóból törölni, ha az óvodai elhelyezése megszűnt.

- Óvodai csoportnapló, az óvoda pedagógiai programja alapján a nevelőmunka tervezésének dokumentálására szolgál.
- Az óvodai csoportnaplóban fel kell tüntetni:
 - az óvoda nevét, OM azonosítóját és címét, a nevelési évet, a csoport megnevezését, a csoport óvodapedagógusait, a megnyitás és lezárás helyét és időpontját, az óvodavezető aláírását, papíralapú dokumentum esetén az óvodai körbélyegzők lenyomatát, a pedagógiai program nevét.
- Az óvodai csoportnapló tartalmazza:
 - a gyermekek nevét és óvodai jelét,
 - a fiúk és lányok számának összesített adatait, ezen belül megadva a három év alatti, a három-négyéves, a négy-ötéves, az öt-hatéves a hat-hétéves gyermekek számát, a sajátos

nevelési igényű gyermekek számát, továbbá azon gyermekek számát, akik bölcsődések voltak,

- a nevelési évben tankötelessé váló gyermekek nevét,
- a napirendet, a napirend szerinti tevékenységek időtartamát és a tevékenységeket,
- a hetente ismétlődő közös tevékenységeket tartalmazó hetirendet napi bontásban,
- Nevelési éven belüli időszakonként:
 - a nevelési feladatokat,
 - a szervezési feladatokat,
 - a tervezett programokat és azok időpontjait,
 - a gyermekek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magában foglaló tevékenységek, foglalkozások keretében az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységi formák tartalmi elemeit,
 - az értékeléseket,
 - hivatalos csoportlátogatásokat, a látogatás célját, időpontját, a látogató nevét és beosztását, a látogatás szempontrendszerét, az eredményt,
 - a feljegyzést a csoport életéről.
- Óvodai törzskönyv, az óvodára vonatkozó legfontosabb adatok vezetésére szolgál
- A tankötelezettség megállapításához szükséges *szakvélemény* (óvodai szakvélemény).
- A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció.

További írásos dokumentumok:

- Pedagógiai program,
- Éves pedagógiai munkaterv,
 - aktuális szervezési - tanügy-igazgatási feladatok
 - óvodánk arculatának megfelelő kiemelt nevelési célok, feladatok
- Munkaközösségi terv.
- Egyéni fejlesztés dokumentumai

Különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű gyermekek nyilvántartása

- Különleges bánásmódot igénylő, beilleszkedési, tanulási és magatartási zavarral küzdő, valamint kiemelt sajátos nevelési igényű gyermekek, nyilvántartása, dokumentációjának beszerzése, tárolása, a kontroll-vizsgálatok elvégzettetése az óvodapedagógus, konduktor, logopédus, gyógypedagógus, fejlesztő pedagógus, óvodavezető, tagóvoda-vezetők feladata.

- A gyermekek számára a pedagógiai szakszolgálat által javasolt fejlesztést, egyéni bánásmódot valamennyi óvodapedagógus betartja.

Az adatkezelés során minden esetben az általános adatvédelmi rendelet (GDPR) betartásának figyelembevételével és az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) szerint járunk el.

9. Pedagógiai programunk alkalmazásának feltételrendszere

9.1. Szervezési és működési rend

Óvodába lépés feltételei:

- Az óvodai felvétel, átvétel jelentkezés alapján történik. Az óvodába a gyermek harmadik életévének betöltése után vehető fel. A szülő gyermeke óvodai felvételét, átvételét bármikor kérheti, a gyermekek felvétele folyamatos.
- Az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény. Az óvoda felveheti azt a gyermeket is, aki a harmadik életévét a felvételétől számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy minden, a településen lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező hároméves és annál idősebb gyermek óvodai felvételi kérelme teljesíthető.
- A gyermekek óvodai felvételét minden évben a törvényi előírásoknak és a tanügy-igazgatási feladatoknak megfelelően végezzük.

Megszűnik az óvodai elhelyezés:

- a gyermeket másik óvoda átvette, az átvétel napján,
- az Oktatási Hivatal a szülő kérelmére engedélyt adott a gyermek óvodából történő kimaradására,
- a gyermeket felvették az iskolába, a nevelési év utolsó napján,
- az óvodába járási kötelezettségét külföldön teljesítő gyermek eléri a tanköteles kort.

A tankötelezettség megállapítása

A gyermek abban az évben válik tankötelessé, amelynek augusztus 31. napjáig betölti a hatodik életévét. A tankötelezettség teljesítése a tanév első napján kezdődik.

A tankötelezettség megkezdésének halasztását és a gyermek további egy évi óvodában maradását, vagy a korábbi iskolakezdést az Oktatási Hivatal (OH) engedélyezi.

A vonatkozó kérelmeket a szülő/gyám a következő tanévre vonatkozóan, január meghatározott napjáig, az OH-hoz nyújthatja be.

Szülői kérelem hiányában a gyermek tankötelezettsége megkezdésének halasztását a gyámhatóság is kezdeményezheti.

Amennyiben a gyermek akár az Oktatási Hivatal eljárása keretében, akár a pedagógiai szakszolgálat véleménye alapján SNI vagy BTMN státuszt kapott, az óvodának a szakértői bizottság által javasolt fejlesztéseken túl, a tankötelezettség teljesítésének megkezdéséhez szükséges értelmi, testi, lelki és szociális érettség elérésére irányuló, az óvodai nevelés időkeretébe ágyazott célzott foglalkozásokat kell biztosítani.

Kivételszabály: „Ha a szakértői bizottság a szülői kérelem benyújtására nyitva álló határidő előtt a gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben történő részvételét javasolja, a szülői kérelem benyújtására nincs szükség.” az SNI/BTMN feltárásával összefüggésben végzett vizsgálatokra vonatkozik.

A pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet 17. § (1) bekezdésének 1) pontja alapján, ha az SNI/BTMN feltárásával összefüggésben az adott tanév szeptember 1. és január 18. napja között elvégzett vizsgálatoknál az ötödik életévüket betöltött, de hat évesnél fiatalabb SNI-s, vagy BTMN-es gyermekek esetében kiállított szakértői véleményben a pedagógiai szakszolgálat szakértői bizottsága további egy év óvodai nevelésre tesz javaslatot, a szülőnek nem kell kérelmet benyújtania az OH-hoz. Ilykor a gyermek közvetlenül a szakértői vélemény alapján maradhat még egy évig óvodában, mely tény az óvoda rögzíti a köznevelés információs rendszer (KIR) tanulói nyilvántartásában (<https://kir2szny.kir.hu/>).

Minden más esetben az óvodában maradás ügyében kérelmet kell benyújtani az Oktatási Hivatalhoz.

Az OH a döntését a szülővel határozat formájában közli, a határozat kötelező érvényű.

A csoportok szervezése

A csoportszervezés szempontja függ a beiratkozók létszámától, életkorától és a szülők igényeitől. Óvodánk nagyságából kiindulva: osztott, részben osztott és vegyes életkorú csoport is létrehozható. Mindhárom szervezeti formában megvalósítható nevelési programunk, mert nem a gyermek életkora, hanem a fejlettségi szintje a meghatározó.

Lehetőség szerint figyelmet fordítunk a nemek szerinti arányokra, tekintettel vagyunk a gyermek érdekeire és a szülők kéréseire.

Az enyhe értelmi fogyatékos, beszéd fogyatékos vagy pszichés fejlődési zavarral küzdő sajátos nevelési igényű gyermeket két, a mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), közép súlyos értelmi fogyatékos, autizmus spektrum zavarral küzdő vagy halmozottan fogyatékos gyermeket, három gyermekként kell figyelembe venni az óvodai csoport létszámának számításánál, ha nevelés-oktatásuk a többi gyermekkel együtt történik.

Csoportlétszámok

1	Intézménytípus/Oktatási forma	Csoportlétszámok		
2		minimum	maximum	átlag
3	Óvoda	13	25	20

Az óvodai csoportra megállapított maximális létszám a nevelési év indításánál a fenntartó engedélyével legfeljebb húsz százalékkal átléphető, továbbá függetlenül az indított csoportok számától, akkor is, ha a nevelési év során az új gyermek átvétele, felvétele miatt indokolt.

A minimális létszámtól csak akkor lehet eltérni, ha azt az óvodai jogviszony nevelési év közben történő megszűnése indokolja.

Az óvodába felvett gyermekek csoportba való beosztásáról a szülők és az óvodapedagógusok véleményének kikérése mellett az óvodavezető dönt.

A nevelési idő felosztásának szabályai

Az óvodai nevelés a gyermek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magában foglaló foglalkozások keretében folyik, oly módon, hogy a teljes nyitva tartás ideje alatt a gyermekekkel minden csoportban óvodapedagógus foglalkozik, óvodapedagógusonként és csoportonként összesen napi két óra átfedési idővel.

Szakmai munkaközösség

A nevelési-oktatási intézményben legalább öt pedagógus hozhat létre szakmai munkaközösséget. A szakmai munkaközösség részt vesz a nevelési-oktatási intézmény szakmai munkájának irányításában, tervezésében, szervezésében és ellenőrzésében, összegző véleménye figyelembe vehető a pedagógusok minősítési eljárásában.

Az Erzsébet Ligeti Óvodában három munkaközösség működik.

Nyitvatartási idő

Intézmény megnevezése	Nyitva tartás
Erzsébet Ligeti Óvoda	hétfőtől-péntekig reggel 6 ³⁰ órától 17 ⁰⁰ óráig (10 és fél óra)
Erzsébet Ligeti Óvoda Szivárvány Tagóvodája	hétfőtől-péntekig reggel 6 ³⁰ órától 16 ³⁰ óráig (10 óra)
Erzsébet Ligeti Óvoda Vuk Tagóvodája	hétfőtől-péntekig reggel 6 órától 16 ³⁰ óráig (10 és fél óra)

Ha az óvoda reggel 8.00 óra előtt vagy a délutáni időszakban nem fejlesztő, iskola-előkészítő vagy más, kifejezetten nevelési jellegű foglalkozást szervez, ezen időszakokban a gyermekek felügyeletét nevelő-oktatómunkát közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott személy is elláthatja.

Óvodánkban heti rendszerességgel a Pedagógiai Szakszolgálat utazó *logopédusa* foglalkozik a beszédhibás gyerekekkel, tájékoztatja a szülőket és az óvodapedagógusokat a gyermek fejlődéséről.

A különleges bánásmódot igénylő gyermekek fejlesztéséről a Gyógypedagógiai Hálózat szakembere foglalkozik.

10. Az intézmény pedagógusainak ellenőrzése, értékelése

Az ellenőrzés értékelés fő feladata a pedagógiai program funkcionális működésének vizsgálata: a programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósítása, beválása a mindennapi gyakorlatban.

Célja a visszacsatolás, a változások érzékelése, esetleges tervmódosítás, korrekció, vagy megerősítés, az elmozdulás szükségességének feltárása.

Az intézményi szintű ellenőrzésért az intézményvezető a felelős az Erzsébet Ligeti Óvoda Szervezeti és Működési Szabályzatban és a Munkatervben foglaltak szerint. Az intézményvezető mellett az ellenőrzésben részt vesz az intézményvezető helyettes, a tagóvoda vezetők és a munkaközösség vezetők.

Az ellenőrzés, értékelés részletes kidolgozása megtalálható a Munkatervben, az Önértékelési programban és az Önértékelési tervben.

Az óvodapedagógus pedagógiai-szakmai ellenőrzésének területei megegyeznek a 8/2013. (I. 30.) EMMI rendeletben meghatározott követelményterületeknek.

Célja: annak megállapítása, hogyan valósulnak meg a gyakorlatban a képzés folyamatában kimeneti követelményként megfogalmazott kompetenciák.

Ennek megfelelően az értékelés a pedagógiai munka alábbi területeire terjed ki:

1. Pedagógiai módszertani felkészültség
2. A gyermek személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesülése, a hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek többi gyermekkel, együtt történő sikeres neveléséhez, fejlesztéséhez szükséges megfelelő módszertani felkészültség
3. A gyermekcsoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése, esélyteremtés, nyitottság a különböző társadalmi-kulturális sokféleségre, integrációs tevékenység,
4. Pedagógiai folyamatok, tevékenységek tervezése és a megvalósításukhoz kapcsolódó önreflexiók

5. A tanulás támogatása
6. Pedagógiai folyamatok és a gyermekek személyiségfejlődésének folyamatos értékelése, elemzése
7. Kommunikáció és szakmai együttműködés, problémamegoldás
8. Elkötelezettség és szakmai felelősségvállalás a szakmai fejlődésért

11. Záró rendelkezések

Az Erzsébet Ligeti Óvoda nevelőtestülete felülvizsgálta és módosította Pedagógiai programját.

- A Pedagógiai program érvényességi ideje: 2022. 09. 01-től visszavonásig.
- Felülvizsgálatának és módosításának indokai:
 - törvényi jogszabály változás,
 - a pedagógiai-szakmai ellenőrzés, értékelés, minősítés eredményeinek beépítése, illetve kevésbé eredményes területek elhagyása, vagy bővítése új elemekkel,
 - szülői igények változása,
 - nevelőtestületi javaslatok,
 - szervezeti átalakulás,
 - személyi és tárgyi feltételek megváltozása,
 - sikeres innováció eredményeinek beépítése,
 - egyéb indok a dokumentum változtatására.

A Pedagógiai Program nyilvánossága: megtalálható az óvodavezetői irodában, illetve minden óvodai csoportban

Felülvizsgálata: évenként, ill. jogszabályváltozásnak megfelelően.

Módosítása: az óvodavezető hatásköre, kezdeményezheti a nevelőtestület és a KT elnök.

A kihirdetés napja: 2022. 08. 29.

A PP személyi hatálya kiterjed: az óvodával jogviszonyban álló minden pedagógusra és a pedagógiai munkát közvetlen segítőkre.

Azon személyekre, akik az intézménnyel jogviszonyban nem állnak, de részt vesznek az óvoda feladatainak megvalósításában.

A PP területi hatálya kiterjed: az óvoda területére. Az óvoda által szervezett – a Pedagógiai program végrehajtásához kapcsolódó – óvodán kívüli programokra.

12. Legitimációs záradék

Az óvoda helyi Pedagógiai programjában foglaltakkal kapcsolatosan magasabb jogszabályban biztosított véleményezési jogával élve a dokumentumról a Nevelőtestületi elfogadás előtt véleményt alkotott az óvodában működő Szülői Szervezet.

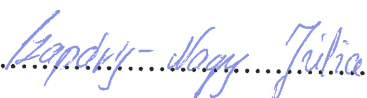
Győr, 2022. augusztus 29.

.....

Szülői Szervezet elnöke

Az óvoda nevelőtestülete a Pedagógiai Program felülvizsgálatát 2022. augusztus 29. napján tartott határozatképes nevelőtestületi ülésén át nem ruházható jogkörében 100%-os igenlő szavazattal elfogadta.

Győr, 2022. augusztus 29.

.....

KT elnöke

Az Erzsébet Ligeti Óvoda Pedagógiai programját a nevelőtestület képviselőjében döntési hatáskörében jóváhagyta az intézmény vezetője.

Győr, 2022. augusztus 29.

.....

óvodavezető

Erzsébet Ligeti Óvoda

JELENLÉTI ÍV

	Név	Aláírás
1.	Bedőkné Vásárhelyi Nagy Krisztina	Bedőkné Vásárhelyi U. Krisztina
2.	Czapáry - Nagy Júlia	
3.	Csernákné Bánóczy Beáta	Csernákné B. Beáta
4.	Csuti Andrea	Csuti Andrea
5.	Dapsy Anikó	Dapsy Anikó
6.	Gősiné Mednyánszky Ildikó	Gősi M. Ildikó
7.	Helmeczi Enikő	Helmeczi Enikő
8.	Havasi Hajnalka	Havasi Hajnalka
9.	Hetesiné Skerlanitz Anna Mária	Hetesiné S. Anna
10.	Kalmár Lászlóné	Kalmár Lászlóné
11.	Kálmán Szilvia	Kálmán Szilvia
12.	Kántor Istvánné	Kántor Istvánné
13.	Kovács Anett Lucia	Kovács Anett Lucia
14.	Máté Mónika	Máté Mónika
15.	Medveczky Beáta	
16.	Nagyné Molnár Edit	Nagyné Molnár Edit
17.	Radics Andrea	Radics Andrea
18.	Sassné Shrek Zsuzsanna	Sassné Shrek Zsuzsanna
19.	Tanka Zoltánné	Tanka Zoltánné
20.	Teilingerné Unger Anita	Teilingerné Unger Anita
21.	Tihanyi-Gróf Antónia	Tihanyi-Gróf Antónia

Bujtás Borbála	Bujtás Borbála
Róthné Szöllösi Csilla	Róthné Szöllösi Csilla
Cseténé Kárász Mária	Cseténé Kárász Mária
Görbe Enikő	Görbe Enikő
Király Enikő	Király Enikő
Szabó Tünde	Szabó Tünde
Kettingerné Tóth Tünde	Kettingerné Tóth Tünde
Máté Anita	Máté Anita
Ihász Judit	Ihász Judit
Gurdonné Janó Gabriella	Gurdonné Janó Gabriella
Szabóné Vida Krisztina	Szabóné Vida Krisztina
Répasiné Czákó Mária	Répasiné Czákó Mária
Tarr Adrienn	Tarr Adrienn
Pajter Nikoletta	Pajter Nikolett
Benedek Gabriella	Benedek Gabriella

Erzsébet Ligeti Óvoda Vuk Tagóvodája
9023 Győr, Kassák L. u.14/A.

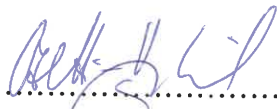
Nevelőtestületi névsor

1.	Auerné Kovács Rozália	<u>Auerné Kovács Rozália</u>
2.	Barna Tamásné	<u>Barna Tamásné</u>
3.	Danka Erika	<u>Danka Erika</u>
4.	Horváth Bernadett	<u>Horváth Bernadett</u>
5.	Juhász Istvánné	<u>Juhász Istvánné</u>
6.	Nagy Erika Julianna	<u>Nagy Erika Julianna</u>
7.	Nagyné Horváth Krisztina	<u>Nagyné Horváth Krisztina</u>
8.	Ónodiné Pusztai Luca	<u>Ónodiné Pusztai Luca</u>
9.	Szarka Ágnes	<u>Szarka Ágnes</u>
10.	Szücs-Horváth Szabina	<u>Szücs-Horváth Szabina</u>
11.	Vargáné Bősze Lívia	<u>Vargáné Bősze Lívia</u>
12.	Vassné Lendvai Anikó	<u>Vassné Lendvai Anikó</u>

12. Legitimációs záradék

Az óvoda helyi Pedagógiai programjában foglaltakkal kapcsolatosan magasabb jogszabályban biztosított véleményezési jogával élve a dokumentumról a Nevelőtestületi elfogadás előtt véleményt alkotott az óvodában működő Szülői Szervezet.

Győr, 2022. augusztus 29.

Szülői Szervezet elnöke

Az óvoda nevelőtestülete a Pedagógiai Program felülvizsgálatát 2022. augusztus 29. napján tartott határozatképes nevelőtestületi ülésén át nem ruházható jogkörében 100%-os igenlő szavazattal elfogadta.

Győr, 2022. augusztus 29.

KT elnöke

Az Erzsébet Ligeti Óvoda Pedagógiai programját a nevelőtestület képviselőjében döntési hatáskörében jóváhagyta az intézmény vezetője.

Győr, 2022. augusztus 29.

óvodavezető

Jegyzőkönyv

Készült: Erzsébet Ligeti Óvoda

Helyszín: Pipacs csoport

Időpont: 2022. augusztus 29.

Tárgy: Erzsébet Ligeti Óvoda Pedagógiai
Programjának elfogadása

Jelen vannak: jelenléti ív szerint

Napirendi pontok:

1. Az átdolgozott, módosított intézményi Pedagógiai program ismertetése.
2. Javaslatok, hozzászólások.
3. A PP elfogadása nyílt szavazással.

1. A Pedagógiai Program ismertetése

Az óvoda vezetője köszönti az egybegyülteket és a nevelőtestületi értekezletet megnyitja. Ismerteti a nevelőtestülettel a kiegészített, módosított pedagógiai programot, kiemelve a változásokat.

2. Hozzászólások, javaslatok

Hozzászólás, vélemény, javaslat nem fogalmazódott meg.

3. A Pedagógiai Program elfogadása nyílt szavazással

A módosított, kiegészített pedagógiai programot a nevelőtestület minden tagjai elfogadta.

Az óvodavezető megköszöni a részvételt, mindenkinek eredményes munkát kívánva a nevelőtestületi értekezletet befejezettnak nyilvánítja.

.....

jegyzőkönyvvezető

.....

hitelesítő

.....

hitelesítő

Jegyzőkönyv

Készült: Erzsébet Ligeti Óvoda

Helyszín: Pipacs csoport

Időpont: 2022. augusztus 29.

Tárgy: Erzsébet Ligeti Óvoda Pedagógiai
Programjának elfogadása

Jelen vannak: jelenléti ív szerint

Napirendi pontok:

1. Az átdolgozott, módosított intézményi Pedagógiai program ismertetése.
2. Javaslatok, hozzászólások.
3. A PP elfogadása nyílt szavazással.

1. A Pedagógiai Program ismertetése

Az óvoda vezetője köszönti az egybegyűlteket és a nevelőtestületi értekezletet megnyitja. Ismerteti a nevelőtestülettel a kiegészített, módosított pedagógiai programot, kiemelve a változásokat.

2. Hozzászólások, javaslatok

Hozzászólás, vélemény, javaslat nem fogalmazódott meg.

3. A Pedagógiai Program elfogadása nyílt szavazással

A módosított, kiegészített pedagógiai programot a nevelőtestület minden tagjai elfogadta.

Az óvodavezető megköszöni a részvételt, mindenkinek eredményes munkát kívánva a nevelőtestületi értekezletet befejezettnek nyilvánítja.

.....

jegyzőkönyvvezető

.....
Tóthné - Gy. Utóda

hitelesítő

.....
Bodóka Kriszta U. Utóda

hitelesítő

MELLÉKLETEK

Mozgásnevelés témakörei az Erzsébet Ligeti Óvoda mozgássérült csoportjában

I. Hely- és helyzetváltoztatás módjainak tanulása fekvő helyzetből kiindulva

Napirendünkben a feladatsorok közül a fekvő feladatsor megoldása áll az első helyen. Ennek oka, hogy fekvő helyzetben a legkönnyebb a mozgás kivitelezése, az elmozdulás, a feszes izmok kilazítása, a petyhüdtek lendítéses mozgása.

A feladatsor célja, feladatai:

- végighalad a motoros fejlődés minden fázisán, minden fejlődési szinten
- a feladatsor vázát az oldalra, **hátra, ill. hasra fordulás**, gurulás, kúszás és felülés képezik.

A feladatsor felállással kezdődik és végződik, s ha megfelelően hajtották végre a feladatsort, a felállítás a végén **helyesebb statikai helyzetet mutat**, mint az elején.

Haladó csoport gyermekei számára a fekvő feladatsor gerincét az állás, ülés, járás, guggolás változtatása képezi, miközben összetett kéz-láb-, törzsmozgásokat és lábfejhajlításokat végeznek.

1. Talajon/priccsen végezhető hely- és helyzetváltoztató feladatok

Háton fekvő:

- lábak talpra tétele
- medenceemelés
- térdszétvétel és zárás
- lábfejhajlítások
- karemelések váltva, egyszerre
- felülés
- fordulás hasra mindkét irányba és vissza

Hason fekvő:

- hason fekvő karnyújtás, kar- és fejemeléssel
- felemelkedés könyöknyújtással
- kulcsolás, nyakbatétel, felemelkedés
- feltérdelés, térd-kéz-láb állás

Ülő helyzetben:

- nyújtott lábemeléssel váltva, egyszerre
- nyújtott lábak oldalra vitéle váltva, egyszerre

II. Hely- és helyzetváltoztatás módjainak tanulása ülő helyzetből kiindulva

A feladatsor célja, feladatai:

Biztonságos ülés mód kialakítása, nagymozgások és finommozgások kialakítása, manipulációs tevékenységek fejlesztése. Szem-kéz, szem-láb koordináció kialakítása, illetve fejlesztése. Egyensúlyérzék fejlesztése, kóros leépítése, együttmozgások - kontraktúrák oldása.

A feladatsor alapvető jellemzői:

A nagymozgásokból kiindulva jut el a finommozgásokig, miközben hajlásokat, fordulásokat, a lábak helyzetváltoztatásait is magába foglalja.

A feladatsor elemei a test minden részére kiterjednek.

Nyak:

- nyak, törzs /arc-, beszéd- és légző-izomzat/
- pálcá megfogása, tartása, emelése,

Kar:

- karemelés váltva, egyszerre, felső végtagokra / váll, könyök, csukló, ujjak/
- kulcsolás – nyakba tétel (tartásjavítás)

Lábak:

- alsó végtagok /csípő, térd, boka, lábujjak/ nyakba tétele,
- lépegetés jobbra-, balra-, előre-, hátra-, oldalra váltva és mindkét lábbal
- lábfejhajlítások
- sarokemelés

A következő mozgásokat foglalja magába : nyújtás, hajlítás, abdukció, pronáció, supináció, csípőhajlítás, ujjterpesztés, zárás, ujjhajlítás

Finommanipuláció: ökölképzés, opponálás, ujjak differenciált használata.

A tanult mozgások alkalmazása:

- ceruzafogás-, megtartás, megfelelő írásnyomaték
- színezésnél, vonalelemek, betűk írásánál vonalhatárok, sorközök, távolságok tartása
- rajzolás, festés, tépés, nyírás, ragasztás
- varrás
- gyöngyfűzés
- PUZZLE kirakása az ép és a sérült kézzel egyaránt
- gombolás, zipzárhúzás, cipőkötés tanulása

A feladatsorok eredményessége az orthofunkciós képességek kialakításában mérhető.

A feladatsorokat a célok elérését követően megváltoztatjuk, mert, ahogy a részfeladatok automatizálódnak, a kivitelezés gyorsabb, pontosabb lesz, így a mozgás koordináltabbá válik.

A feladatsor változtatása állhat, pl. a környezeti feltétel módosításából, facilitációk csökkentéséből.

Megváltozhat a kiindulási helyzet, a gyermekek csoportosítása, a ritmus, az intendálás módja.

Ez az un. továbbvitel egy újabb magasabb szintű tanulási folyamat kezdése.

Írás előkészítő program

Kiemelt figyelmet igénylő sajátos nevelési igényű, mozgássérült gyermekeknél – az írást megelőző időszakban – a fejlesztés menete a következő

- testvázlatok gyakorlása
- térbeli tájékozódási feladatok
- szem-kéz koordináció fejlesztése
- síkbeli tájékozódás pontosítása
- színezés vonalhatár nélkül és vonalhatárral
- ritmikus sor alkotásminta másolás balról jobbra
- vonalvezetési gyakorlatok ujjal, ráírással
- pontok összekötése fentről lefelé, lentől felfelé, balról jobbra, jobbról balra
- kör vázolása
- vonalelemek írása

E felsorolásból kitűnik, milyen apró lépésekre bontottuk az írást megelőző időszakot. Amíg a pszichomotoros zavarokat le nem küzdöttük, ill. nem korrigáltuk a sérülés megszabta határokon belül, a vonalelemeket nem vázoljuk.

A vonalelemek vázolási, írási sorrendje:

- álló egyenes
- fekvő egyenes
- ferde egyenes
- horogvonal
- alsó ívelés (csésze)
- felső ívelés (kapu)
- kör
- nyitott kör
- alsó hurokvonal
- felső hurokvonal
- hullámvonal
- vonalelemek kapcsolása-iskola

Az első időszak arra szolgál, hogy **képessé tegyük őket az írásra.**

A második időszakban történik az **írás elemek elsajátítása**, módot adva sok közvetlen tapasztalatszerzésre, konkrét cselekvéssel való létrehozásra hosszabb gyakorlási idővel.

III. Hely- és helyzetváltoztatás tanulása álló helyzetből kiindulva

Csoportos állás-járás feladatsor célja:

A különböző testhelyzetekben végzett tevékenységre való képesség elsajátítása, az alsó és felső végtagok megfelelő terhelésének tanulása, testsúlyáthelyezés, járás-előkészítés és állóképesség növelése.

A feladatsor alapvető jellemzői:

Az ún. **csoportos** állás feladatsor gerincét a felállás székről, földről, guggolásból feltérdelés, átülések, előrehajlások, állás váltott lábra nehezedve, lépések előre, hátra, oldalra, fellépés különböző magasságba (lépcsőzés), váltott karemelések képezik.

A haladó csoport tagjai támasz nélkül oldják meg a feladatokat, a feladatsor gyorsabb ritmusú. Nehezíti még a feladatsort a különféle tárgyak hordozása, szökdelés, ugrások páros és fél lábbal.

Az **egyéni** állás-járás feladatok megoldásakor minden gyermek a saját képességeinek megfelelő feladatot oldja meg, saját ritmusban.

Álló- járó helyzetben végezhető helyzetváltató feladatok

- állás sarokra, lábujjhegyre, külső talp-élre
- állva végzett kéz- és karfeladatok
- egyensúlyozva láb előre, hátra, oldalra emelése

Helyváltató feladatok

- járás oldalazva
- járás vonalon, lábujjhegyen, sarkon, külső talp-élen
- járás guggolva
- magas térd- és sarok-emeléssel
- szökdelés váltott és páros lábon
- oldalazva járás a bordásfal alsó fokán állva
- oldalt állva, azonos kézzel, lábbal állás – zászló

Járási előkészítő feladatok

- járás bambuszban, kötélben, ritkított széksorban

Járásfeladatok

- járás sík talajon
- karikába lépés és testen átfordulás
- járás lejtőn fel- és le
- zsámolyra fel és lelépés
- járás magas térd- és sarokemeléssel
- járás oldalazva, hátrafelé, külső talp-élen, lábujjhegyen, sarkon
- járás korlátban, kötélben, ritkított széksorban
- járás, különböző segédeszközzel (járókeret, bot, stb.)

IV. Egyéb mozgásos aktivitást fejlesztő feladatok

Eszközös ügyességi és mozgásfejlesztő feladatok

- labdafogás két kézzel – emelés, nyakba-tétel, pattogatás váltott és mindkét kézzel
- célba-dobás, célba-rúgás
- karikaemelés, átlépés, gurítás, célba-dobás
- tornapadra fel- lelépés, járás, átlépés, húzódkodás hason fekve

Csapatjátékok

- kidobó
- váltóversenyek

Függő feladatok

- bordásfalon testsúly megtartása két kézzel
- homorítás
- sarokemelés
- térdemelés váltva, egyszerre
- ingamozgás jobbra, balra

Szabadtéri mozgásfejlesztő feladatok

- járás egyenetlen talajon – fűvön, kavicsos, homokon
- séta járdán – fel-lelépés (közlekedési ismeretek!)
- mászókéra fel-lemászás
- csúszdázás
- közlekedési eszközökre fel- leszállás, biztonságos utazás tanulása.

Spinomotoros dysfunkció

SPINA-BIFIDA, PARAPLÉGIA

Általánosan előforduló tünetek, problémák

Petyhüdt alsó végtagi bénulás:

Különböző mérvű mozgássérülés a gerincsérülés lokalizációjának függvényében.

Társuló fejlődési rendellenességek, deformitások:

Hydrocephalus, mellkas-, borda deformitások, gerinc deformitás-lordosis, csípő-, térdizületi elváltozások (csípőficam, flexiós csípő kontraktúra, recurváló térd), lábfej deformitások (dongaláb, dongalóláb, sarokláb), csontszerkezeti rendellenességek (osteoporosis, spontán törések).

Hólyag, végbélműködési zavarok, vesefejlődési rendellenességek:

Inkontinencia alvi et urinae, neurogén hólyag, vesico uretralis reflux, prolapsus ani, pangó vizelet a hólyagban, húgyúti infekciók.

Érzészavarok, érzéskiesés, szövetellátási, trophikus zavarok, érbeidegzési zavarok keringési elégtelenség:

Hő- és fájdalom-, hely-helyzetérzékelési zavarok az alsó végtagra lokalizáltan, súlyos, elhanyagolt esetekben a tünetekből adódóan decubitusok, az állandó pelenkázás miatt bőrelváltozások.

ATAXIA

Általános problémák, tünetek

Hipotónia:

- ❑ az ízületek túlnyúlnak
- ❑ általános izomerő csökken
- ❑ a saját reflexek csökkennek

Törzsataxia:

- ❑ a törzs előre, hátra, jobbra, balra dülöngél, ülő helyzetben is bizonytalan a testtartás
- ❑ a fej ingadozik, a talp nem támaszt ki, széles alapú terhelés, nem megfelelő nehezedés, túlméretezett lépések, nyújtott, merev végtagokkal, ritkább esetben túl magasra emelt lábbal („kakas járás”)

Végtagataxia:

- ❑ a mozgások pontatlanok, szakadozottak

Intenciós tremor:

- ❑ a szándékos mozgás előrehaladtával a cél előtt fokozódik

Posturális fixáció zavara:

- ❑ a karokban süllyedés és pronáció, az alsó végtagokban ugyancsak süllyedés és szándéktalan kilengés („zászló” tünet)

Tartási- és beállítódási reflex zavara:

- ❑ fej- és gerinctartási rendellenességek

Fiziológiás szinergizmusok elmaradása:

- ❑ hátraeséskor elmarad a térdhajlítás, a gyors megállás, az irányváltoztatás zavart szenved stb.

Deinnervációs zavarok:

- az ellentétes irányú akaratlagos innerváció gyors egymás utáni váltakozása zavart szenved (dysdiadochokinesis)

Célzómozgások irányzavara

Aritmia

Gyors, adekvát reagáló képesség hiánya

Szem-kéz, szem-láb koordináció kialakulatlan

A kéz finommotorikájának, a differenciált ujjhasználat nehezítettsége

Nystagmus

Az egyes dysfunkcióknak megfelelő feladatsorok tartalma

Cerebromotorikus dysfunkciók

ATHETOSIS

Általános problémák, tünetek

- inkoordinált, akarattól független, bizarr, egymásba átmenő, célszerűtlen mozgások,
- a túlmozgás nem ritmusos, nem tér vissza a kiinduló helyzetébe,
- a túlmozgás amplitúdója nagy, a lábujjak ízületei gyakran túlnyújthatóak, hyperextendált alsó végtagok, opistotonus
- a hyper- vagy hypotónus egyik izom csoportról a másokra terjed és ennek következtében váratlanul befolyásolja, illetve lehetetlenné teszi a szándékolt mozgást,
- a túlmozgás felléphet mimikai izomzatban, nyelvizomzatban, rágóizomzatban, nyakizomzatban, a törzsben, a végtagok testközeli és testtávoli részén,
- a túlmozgás lehet egy végtagra kiterjedő, vagy féloldali,
- a belégzés felületes, a levegő tartása nehezített, a kilégzés nem folyamatos,
- jellegzetes beszédzavar, centrális dysarthria, artikulációs és hangadási zavarok,
- halászavar (ma már kevésbé jellemző),
- minden testi és lelki inger egyaránt kiváltja vagy fokozza a túlmozgást.

Megjelenési formái

□ TENSIO ATHETOSIS

A mozgás intendálásakor a tónus a spazmusig növekszik, átmeneti rigor, illetve spasztikus állapot alakul ki.

□ CHOREO ATHETOSIS

Gyors, hirtelen, lökésszerű rángás, amely az athetosissal társulva a test különböző részein lép fel.

□ CONTRACT ATHETOSIS

Nyugalmi helyzetben a végtagok maximálisan nyújtottak vagy hajlítottak, így a mozgást erősen korlátozzák, ugyanakkor a túlmozgást is leállítják. A merevség olyan fokú, hogy nem lehet az ízületeket nyújtani vagy hajlítani közepes kézi erővel. A kontraktúrák megszűnésével a túlmozgás visszaáll.

□ TORSIOS DYSTONIA

Előfordul, mint önálló kórforma, de az athetosis és choreo athetosis kísérő tünete is lehet, a fej, a törzs elcsavarodik oldalra és hátra.

„SPASZTIKUS” kórformák

diplegia spastica, hemiplegia spastica infantilis, tetraparesis spastic

Általános problémák, tünetek

Tónusproblémák: (Az izomtónus kezdetben csökken, majd fokozódik, illetve az egyes testhelyzetektől függően változik.)

Az érintett végtagokon

- a felső végtagokon flexiós tónusfokozódás,
- az alsó végtagokon általában flexiós- ritkán extenziós tónusfokozódás,

A nyak- és a törzsizmok hypotóniája. (A fej emelése, megtartása nehéz.)

Kényszertartások, kontraktúrák

A tónuselozlásnak megfelelően az érintett végtagokon:

- a felső végtagokon vállban addukció, könyökben flexio, az alkarokban pronáció, csuklóban volarflexio, az ujjak tenyéri hajlításban, a hüvelykujj tenyéri szorításban. (Az érintett felső végtagok célirányos mozgatása, a támaszkodás, a fogás – elengedés, az ujjak differenciálása sikertelen, vagy rendkívül nehéz.),
- az alsó végtagokon csípőben addukció, befelé rotáció, térdben általában flexio, ritkán extensio a lábfejek equinus, vagy equinovarus helyzetben. (Az alsó végtagok terhelése az állás, a járás nehezített, sokszor a leültetés, az ültetés is problémás.)

Az érintett végtagokon inaktivitási atrophia.

Gerinc deformitások:

- kyphosis, scoliosis esetenként lordosis

Csípőproblémák:

Az addukciós spazmus hatására:

- subluxatio
- luxatio

Kóros reflexek:

Az izmok ingerelhetősége a kezdeti csökkenés után fokozódik, kóros reflexek tapasztalhatók.

Kóros végtag együttmozgások

Az alsó- és felső végtagok együtt mozognak, ugyanígy tapasztalható a jobb és baloldal együttmozgása.

Strabizmus, nyálcsorgás, dysarhria.

Percepció zavarok, pl. szem-kéz-láb koordináció hiánya.

SPINA-BIFIDA-PARAPLÉGIA

A hely- és helyzetváltoztatás módjainak tanulása fekvő helyzetben

Célok

Feladatok

Gyors, lendületes mozgás, lendítés tanulása, a működő törzs, csípőizomzat felhasználása a mozgás kivitelezésekor.

A térd aktív fixálása, az alsó végtag terhelhetőségének előkészítése. A láb helyzetének és helyének tudatos kontrollálása szemmel. Lendítés megfelelő mértékének tanulása.

Tartásjavítás.

A flexiós csípőkontraktúra lazítása, tartásjavítás. Erőteljes, csípőből történő lendítés tanulása felhasználva a helyzeti facilitációt. Tartásjavítás, átnehezedés előkészítése.

Önálló felülés tanulása, a nyak-, kar-, törzsizomzat erősítése, tartásjavítás.

Tartásjavítás, lordotikus tartás megelőzése, korrigálása, Szimmetrikus csípőtartás elérése kéztámasz nélkül. Átnehezedés tanulása.

Az alsó végtag helyzetének- és helyének változtatása háton, hason és oldalt fekvő helyzetben.

Váltva történő lábemeléssel nyújtott térdrel, lendítéssel különböző magasságba háton-, hason- és oldalt fekve (mindenkor meghatározva a helyet, ahová a lábat emelni, lendíteni kell).

Azonos illetve ellentétes oldali felső- és alsó végtaggal végzett egyidejű mozgások hason-, háton-, és oldalt fekve.

Prics szélére, ill. végére történő kicsúszás után láblendítések, váltott-, ill. mindkét lábbal egyszerre.

Kúszás váltott kar előremelésével.

Felülés – lefekvés

- oldalra forduláson keresztül,
- két oldalt alkarra, tenyérre támaszkodva,
- lendületből karemeléssel,
- bokafogással, lendületből.

Térdkézlábra állás.

Hát domborítás – homorítás.

Váltott karemelés különböző irányban.

Azonos, ill. ellentétes oldali kar és lábemeléssel egyidejűleg. Fokosszéken felfogás váltott, ill. mindkét kézzel egyszerre.

Csoportos és egyéni állás-járás feladatok

Célok	Feladatok
<p>Az alsó végtag aktív fixálása, lendítés tanulása.</p> <p>A térd nyújtott helyzetben való megtartása helyváltoztatás során.</p>	<p>Merevítés ülő helyzetben:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❑ láb oldalra lendítése, csúsztatása, ill. összezárása merev, nyújtott térdrel ❑ különböző magasságokba való átülések hátra, oldalirányba merev, nyújtott térdrel
<p>Földről való felállás tanulása.</p> <p>Lábterhelés tanulása a boka, a térd, a csípőízület megfelelő egymásra helyezésének tanulása, egyensúlyi helyzet megkeresése, állás tanulása, a térd aktív fixálásával, a testsúly áthelyezésének tanulása.</p> <p>Láblendítés tanulása.</p>	<p>Merevítés álló helyzetben:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❑ négykézlábra állás ülő helyzetből lendülettel ❑ fokosszéken felfogás váltott, majd mindkét kézzel egyszerre felegyenesedésig ❑ átnehezedés, váltott láblengetés
<p>Önálló hely- és helyzetváltoztatás tanulása.</p>	<p>Felállás tanulása földről, ülő helyzetből egyéni módon. Elesés, leülés álló helyzetből egyéni módon.</p>
<p>Önálló helyváltoztatás tanulása az egyéni teljesítményszintnek megfelelően, különböző időtartamban és távolságban.</p>	<p>Önálló járás egyénileg a szükséges segédeszközök használatával.</p>
<p>Járásbiztonság kialakítása.</p> <p>Váratlan, spontán helyzetekhez való alkalmazkodás tanulása, az integrációhoz szükséges képességek kialakítása.</p> <p>Lépcsőn való közlekedés tanulása.</p>	<p>Nehezített járásformák az egyéni teljesítménynek megfelelően</p> <ul style="list-style-type: none"> ❑ járás oldalazva, ❑ akadályok kikerülése, irányváltoztatás, ❑ akadályokra való fel- és lelépés, átlépés, ❑ járás egyenetlen terepen, lejtőn, ❑ ugrások váltott, ill. mindkét lábbal, ❑ játszótéren ügyességi játékok használata (hinta, mászóka, mókuserék, gerenda), ❑ közlekedési eszközökre fel-leszállás, személyautóba be-kiszállás, ❑ lépcsőn járás az egyéni teljesítményszintnek megfelelően <ul style="list-style-type: none"> - korlátot fogva, oldalazva - kapaszkodás nélkül váltott lábbal

Hely- és helyzetváltoztatás tanulása ülő helyzetben, manipulációfejlesztő feladatok

Célok	Feladatok
<p>A felső végtagi mozgás aktivizáló erejének felhasználása lendítés tanításánál.</p>	<p>Felső végtag váltva, ill. egyszerre történő lendítése különböző irányba, majd a felső végtagi mozgás egyidejű összekapcsolása az alsó végtag lendítésével.</p>
<p>Biztonságos ülés tanulása.</p>	

	Gyors, lendületes ritmusban végzett törzs- és karmozgások különböző irányban.
Önálló helyváltoztatás tanulása.	Átülések különböző magasságokba, földről való felállás, nyújtott ülésből lendülettel, csípő emeléssel.
Tartásjavítás, mozgáskoordináció, figyelemfejlesztés.	Különböző eszközökkel végzett tartásjavító feladatok játékos formában: <ul style="list-style-type: none"> ☐ babzsákkal vállmelés, előre-hátra vitel váltva illetve egyszerre, azonos és eltérő irányban, ☐ Pálcaemelés törzs előtt, hát mögött, ☐ két kézzel labdát fogva labdaemelés, oldalra lendítés folyamatosan.
Kézügyesség fejlesztés.	Finommanipulációt fejlesztő feladatok.

Speciális feladatok

Célok	Feladatok
Maximális hólyagürítés elérése, száraz periódusok időtartamának növelése. A feladat végzésével önálló vizelet- és székletürítés.	Akaratlagos vizelet- és székletürítés tanulása egyéni teljesítmény-szintnek megfelelő időközben. <ul style="list-style-type: none"> ☐ mély hasi ki-belégzés, hasprés, ☐ has kitolása, behúzása folyamatosan, belégzés, préselés, ☐ hólyagnál a hasfal ritmikus ingerlése laza kopogtatással, majd belégzés, préselés.
A bőr edzettségének növelése, bőrproblémák megelőzése, keringés javítása.	Bőredzés. A test végigdörzsölése frotter törölközővel.

ATAXIA

A hely- és helyzetváltoztatás módjainak tanulása fekvő- és ülő helyzetben

Célok	Feladatok
A támasztatlan, szabad helyzetben lévő végtagok szándéktalan és változó irányú kilengéseinek leépítése. A fenti célok+tartásjavítás.	Az alsóvégtagok nyújtott helyzetű emelése háton, oldalfekvő helyzetben, nyugalmi helyzet megtartása, majd a végtagok különböző irányú elmozdítása. (Lendületes, feszes mozgások kivitelezésével.) Álló helyzetben kar- és lábemelések. Térdkézláb helyzetben kar- és lábemelések.
	Súlyzóval végzett karemelések, karhajlítások fekve, ülve.

Kar, törzs izomerő növelése, szem-kéz koordináció fejlesztése.	
Nyaki hypotónia, illetve tartási rendellenesség kompenzációja, korrekciója.	Háton fekvő helyzetből felülések, illetve mellhez húzott lábakat átkulcsolva hinta előre-hátra.
Célzó mozgások pontosítása, lépéskoordináció fejlesztése, ritmusérzék fejlesztése, szem-kéz, szem-láb koordináció fejlesztése.	Fekvő helyzetben célzó mozgások kivitelezése: <ul style="list-style-type: none"> ☐ fellépés fokosszék fokaira, ☐ tapsolások, ☐ sarokkal célzás a térden az orr egyidejű érintésével, ☐ labda megtartása boka között, célbahelyezése.
Összetett, kombinált mozgások kialakítása, reakcióidő gyorsítása. Fiziológiás szinergizmusok kialakítása.	Megadott jelre különböző mozgásformák kivitelezése, az irányok gyors változtatásával.
Ritmikus mozgás kialakítása.	Ritmikus mozgásformák kivitelezése.
Megfelelő nehezedés és lépésalap kialakítása. A törzsataxia leépítése.	Guggoló helyzet megtartása, guggolásból medenceemelés. Térden állva törzhajlítások, törzsfordítások különböző irányban.

Csoportos állás-járás, illetve tornapados feladatok

Egyéni állás-járás feladatok

Célok	Feladatok
Megfelelő nehezedés kialakítása. Egyensúlyérzék fejlesztése. Járáskoordináció kialakítása.	Állásegyensúlyt kialakító feladatok. Testsúlyáthelyezést segítő feladatok. Járáskoordinációt előkészítő feladatok:
Ritmikus járás kialakítása.	<ul style="list-style-type: none"> ☐ megfelelő lépésszélesség, lépéshossz, lépésmagasság kialakító feladatok, ☐ ritmikus járásfeladatok.
Fiziológiás szinergizmusok kialakítása.	Tér dhajlítást kialakító feladatok. Járas, lépések közötti szándékolt megállással, irányváltoztatással.
Járas biztonságának kialakítása.	Különbözo lépés- és járasformák gyakorlása. Különbözo nehezített járasformák gyakorlása. (lejtö, lépcsö, egyenetlen talaj stb.) Elesés tanulása.

ATHETOSIS

A hely- és helyzetváltoztatás módjainak tanulása fekvő helyzetben

Célok	Feladatok
A nyugalmi helyzet elérése és megtartása.	A törzs szimmetrikus helyzetének megtartása.
A ferdenyak tartás megelőzése, korrigálása, szem- kéz koordináció kialakítása.	Fejemelés, fejfordítás. A mozgás szemmel való kontrollálása.
A kontrainerváció kialakulásának megelőzése. Állás-járás előkészítése: Megfelelő lépésmagasság, megfelelő lépésszélesség, Megfelelő lépéshossz kialakítása.	Karok nyújtott helyzetének megtartásával az alsó végtagok: ☐ hajlítása, nyújtása, ☐ távolítása, keresztezése, ☐ emelése.
Akaratlagos célirányos mozgások kivitelezése.	Célzó mozgások kézzel, lábbal.
A kontraktúrák lazítása, a túlmozgások leállításával nagy- és finom-mozgások kivitelezése.	Könyök nyújtása, hajlítása, nyújtott helyzetének megtartása.
Az alsó végtagok, a csípő flexiós kontraktúrájának lazítása, nyújtása, a törzstartás akaratlagos szabályozása.	Felülés-ülés-lefekvés nyújtott illetve hajlított térdekkel.

Csoportos és egyéni állás-járás feladatok

Célok	Feladatok
Változó helyzetben a törzstartás akaratlagossá tétele	Leguggolás, földre ülés, földről való felállás megtanulását szolgáló feladatok.
A túlmozgások leállításával egyenletes terhelés, az átnehezedés és a ritmusos járás kialakítása.	Állás-járás: ☐ támasszal, ☐ támasz nélkül, pálcáfogással, kulcsolt kézzel.
Önálló hely- és helyzetváltoztatás tanulása.	Különböző járásformák kialakítása.

Hely- és helyzetváltoztatás tanulása ülő helyzetben, manipulációfejlesztő feladatok

Célok	Feladatok
A túlmozgás leállítására alkalmas ülés mód kialakítása.	Ülés tanulása.
Ülésbiztonság növelése a fej és a törzs közepén tartásával, a kóros tartás megelőzése.	Egyenes tartás kialakítása.

Akaratlagos fejfördítés, tekintés – szem-kéz koordináció kialakítása.	Fejfördítések, szemfixációs feladatok.
A maximális extendálás elérésével a túlmozgások leállítása (egyik kéz rögzítésével, majd mindkét kézzel).	Nagymozgások kivitelezése, karok nyújtva emelése minden irányban eszközzel, (pálca, karika) vagy a nélkül.
Célbiztos nyúlás kialakítása.	Célzófeladatok különböző testrészekre vagy eszközökhöz.
A karok és az ujjak akaratlagos nyújtása tudatos fogás és elengedés tanulása.	Differenciált finommozgások kivitelezése, fogófeladatok variációi – karikával, pálcával. Kulcsolás, ökölképzés, differenciált ujjmozgások.
A tárgyak rendeltetésszerű használatának előkészítése.	Nagymozgások, finommozgásokkal kombinálva.

Spasztikus kórformák

Diplegia spastica, hemiplegia spastica infantilis, tetraparesis spastica

A hely- és helyzetváltoztatás módjainak tanulása fekvő helyzetben

Célok	Feladatok
A fej emelésének, megtartásának és forgatásának tanulása. A nyaki hypotón izmok tónusának fokozása.	<ul style="list-style-type: none"> ☐ A fej emelése hason fekvő nyugalmi helyzetben és feladatmegoldás közben, ☐ A fej fordítása, szemmozgással kísérve, meghatározott cél felé vagy inger irányában.
A felső végtagok flexiós tónusfokozódásának csökkentése tudatos extenzióval. Az együttmozgások leépítése. A fogás, a kapaszkodás, a támaszkodás tanulása fekvő helyzetben.	Nyugalmi helyzetben és a lábakkal való feladatmegoldás során: <ul style="list-style-type: none"> ☐ Háton fekvő a karoknak a test melletti kinyújtása, priccsen fekvő a priccs megfogása, ☐ Hason fekvő a karok előre nyújtása, a nyitott tenyerekre való támaszkodás.
A csípő adduktor spazmusának lazítása: <ul style="list-style-type: none"> ☐ az abdukcio megtanulásával, ☐ a gravitáció kihasználásának megtanulásával. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Háton-, oldalt-, és hason fekvő, az alsó végtagok nyugalmi helyzetében és feladatvégzés közben az alsó végtagok állandó távolítása. ☐ Az abdukcio- addukcio váltakozására épített feladatok háton- és hason fekvő. ☐ Csípőlazítás háton az alsó végtagok lelógatásával.
Fekvő helyzetben nagymozgások tanulása a felső végtagokkal (a váll és könyök, valamint a csukló ízület lazítása, a kontraktúrák kialakulásának megelőzése) A szem-kéz koordináció kialakítása. Tartásjavítás.	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Szemmozgással kísért, ellenőrzött karemelések háton- és hason fekvő, előre, oldalra, céllal illetve fogással összekötve. ☐ A könyök váltakozó nyújtására, illetve hajlítása épülő feladatok háton- és hason fekvő céllal, fogással, valamint kulcsolással összekötve.

<p>Fekvő helyzetben nagymozgások tanulása az alsó végtagokkal. Az alsó végtagok távolításának tanulása, tudatos térd extensio.</p> <p>A lábfej equinus, equinovarus helyzetének korrigálása.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Háton-, oldalt fekvő ill. hason nyújtott lábemelések előre, oldalra céllal összekötve. ☐ Láb hajlítása és nyújtása, közelítése, távolítása háton- és hason fekvő. ☐ A lábfej felhajlítása háton és hason, nyugalmi- és feladat-helyzetben egyaránt. ☐ A lábfej talpra tételét tartalmazó feladatok.
<p>Helyzet- és helyváltoztatás tanulása.</p>	<p>Fordulások hasról hátra, hátról hasra, körbefordulás háton és hason, kúszás előre-hátra, felülés, lefekvés, felállás.</p>

Csoportos és egyéni állás-járás feladatok

Célok	Feladatok
<p>A székről való felállás és leülés tanulása, az alsó végtag megfelelő terhelésének kialakítása. Csípő flexio-extensio. A kapaszkodás, a lejjebb- és feljebbfogás tanulása. Szem-kéz koordináció kialakítása.</p>	<p>Székről való felállás nyújtott és abdukált alsó végtagokkal, kapaszkodva, vagy anélkül.</p>
<p>Az állás tanulása, az alsó végtagok megfelelő terhelésének kialakítása, álló helyzetben a csípő abdukció, a térd nyújtás tanulása, a sarkak földre helyezésével.</p>	<p>Állás elől- vagy két oldalt kapaszkodva, vagy anélkül.</p>
<p>Az egyoldali támasszal történő, vagy támasz nélküli állás előkészítése, az alsó végtag megfelelő terhelése.</p>	<p>Álló helyzetben váltott karemelések, a fej fölé és oldalirányba, céllal, vagy fogással összekötve.</p>
<p>A nehezedés tanulása, a járás előkészítése.</p>	<p>Váltott lábbal történő fellépések, kilépések előre, oldalra, hátra, az ellenoldali térd megütése.</p>
<p>Az alsó végtag terhelése, csípő abdukció, a térd extensiojának tanulása. Kézzel lejjebb- és feljebbfogás tanulása, alkalmazása.</p>	<p>Előrehajlások.</p>
<p>Járásmód kialakítása (Egyéni ritmus és intendálási mód megtalálása.)</p>	<p>Járás szükség szerint valamilyen eszközzel, vagy anélkül.</p>

Hely- és helyzetváltoztatás tanulása ülő helyzetben, manipulációfejlesztő feladatok

Célok	Feladatok
<p>Biztonságos ülés, egyenes testtartás kialakítása.</p>	<p>Ülés tanulása széken vagy zsámolyon elől, illetve oldalt kapaszkodva, vagy kapaszkodás nélkül.</p>

<p>A felső végtagok flexiós tónusfokozódásának csökkentése:</p> <ul style="list-style-type: none"> □ tudatos extenzióval, □ a nyújtás, hajlítás váltakozásával <p>A csukló volarflexiós helyzetének korrigálása. A csípő abdukció tanulása ülő helyzetben, valamint a lábak equinus ill. equinovarus helyzetének korrekciója. Az együttmozgások megelőzése, leépítése.</p>	<ul style="list-style-type: none"> □ Ülve, nyugalmi helyzetben a könyök kinyújtása, a csukló dorsalflexiójának elérése és megtartása. □ Könyök váltakozó nyújtása, hajlítása. □ Nyugalmi helyzetben, illetve a felső végtagokkal végzett feladat-megoldás közben az alsó végtagok távolítása, a lábfejek talpra-tétele. □ A fent leírt helyzet megtartása.
<p>Ülő helyzetben nagymozgások tanulása a felső végtagokkal. A váll kötöttségének oldása.</p>	<p>Karemelések a fej fölé, a mell elé, oldalra céllal, vagy fogással összekötve.</p>
<p>A supinatio tanulása, fogás, elengedés tanulása a csukló dorsaflectált helyzetének elérése, a tenyér kinyitása, az ujjak nyújtása, a hüvelykujj távolítása.</p>	<ul style="list-style-type: none"> □ Fogás-elengedés szék fokán, pálcán stb-n. □ Ökölképzés, tenyér nyitás-csukás, □ Kulcsolások, □ Supináció-pronáció váltakozása fogással, kulcsolással, ökölképzéssel összekötve.
<p>Az ujjak differenciálása, az opponálás tanulása.</p>	<p>Differenciált ujjmozgást kialakító feladatok.</p>

Népünk ünneplő szokásai, hagyományok ápolása az Erzsébet Ligeti Óvoda Szivárvány Tagóvodájában

Az elmúlt években, mindennapi nevelőmunkánkban egyre inkább előtérbe került és hangsúlyozottabbá vált az identitáskeresés, a hazához, a szülőföldhöz kötődő szálak megismerése, megismertetése és megszerettetése.

Az óvodai nevelés egyik legfontosabb feladata a 3-7 éves korú gyermekek erkölcsi magatartásának és szokásainak megalapozása. Ehhez a pedagógiai tevékenységhez elengedhetetlen a hazaszeretet csíráinak ápolása, a hazához való viszony alakítása, a szülőföld szeretetére való nevelés. A hazához kötődés pedig egy nemzet értékeinek, múltjának megismerésére, megbecsülésére és megőrzésére épül.

Szűkebb környezetünk szerves része a hazának. Ahhoz, hogy egy tágabb körhöz, a hazánkhoz igazán kötődni tudjunk, szűkebb környezetünket kell először megismerni és megszeretni. Ez a megismerési folyamat már óvodás korban elkezdődhet a hagyományok, elődeink szokásainak megismerésével. A régiek megélték és gyakorolták is a szokásokat úgy, ahogyan azt elődeiktől látták, hallották, ahogyan átvették azokat. A ma óvodásai pedig inkább „színpadi megjelenítés” formájában élnek meg és ismerik meg hagyományainkat.

Mindennapi hagyományápoló munkánk során rendszerbe foglaltuk a számunkra fontos évszakokhoz kapcsolódó ünnepeket, jeles napokat. Pedagógiai rátermettségünk meghatározó annak eldöntésében, hogy a gyermekek életkori sajátosságait szem előtt tartva, milyen mélységű ismeretanyagot adunk át óvodásainknak ahhoz, hogy a nemzeti identitástudat csírái tovább erősödjenek bennük. Óvónőink mértéktartó arányérzéke, gyermekismerete, pedagógiai felkészültsége garancia a túlzások elkerülésére.

Célunk:

- hogy a néphagyományokon alapuló népszokásokat felelevenítsük, megőrizzük és a jövő számára, mint értéket továbbadjuk
- hogy egy adott ünnepre közösen készüljünk a gyermekekkel

Feladatunk:

- az identitás erősítése
- a gyökerek ápolása (családi, nemzeti)
- a tájjellegű hagyományok őrzése
- a gyermekek tradícióiszteletének alakítása

Az óvodai hagyományápolás általános pedagógiai szabályait munkánk során mindig szem előtt kell tartanunk, össze kell hangolni a gyermekek életkori sajátosságait és a hagyományápolás tartalmát, módját, formáit.

Az óvodai hagyományápolás legfontosabb szabályai:

- Mértéktartásra kell törekedni. Elsősorban az óvodai életbe szervesen beilleszkedő hagyományokat ápoljuk. (pl.: családi ünnepeket, nemzeti ünnep, jeles napok közül azokat, amelyek érdekesek a gyermekek számára).
- Az ünnepek között szelektálni kell, azok a hagyományok kerüljenek megőrzésre, amelyek a gyermeki élettel jól összekapcsolódnak, a gyermekkort érintő hagyományok.
- Az ünnepi előkészületek hosszabb folyamatot jelentenek, amelyben a gyermekek aktív közreműködő szerepet kapnak.

Az ünnepek összetett, komplex események, amelyeknek több elemük van:

- * tartalmi oldal: mit ünneplünk?
- * érzelmi vonatkozások: mi az érzelmi, maradandó élmény?
- * tárgyi kellékek
- * az ünnep koreográfiája: hogyan ünneplünk?
- * az ünnepet előkészítő szakasz gyermekek által végezhető tevékenységei

Őszi ünnepkör:

Szeptember - Mihály napi vásár

November 11. Márton nap

Téli ünnepkör:

December: - advent, karácsonyi készülődés

December 6. - Miklós-Mikulás

December 13. – Luca napi néphagyományok

Február - farsangi időszak

Tavaszi ünnepkör:

- Március 15. - Nemzeti ünnep
- Március 21. - Télkergető Karnevál
- Húsvét
- Május: 1. - Majális
- Anyák napja
- Pünkösöd
- Gyermeknap
- Évzárók

SZÍV– Kincsesláda

(Szív egészségvédelmi óvodai alternatív nevelési program az Erzsébet Ligeti Óvodában)

A Szív-Kincsesláda anyagát a Népjóléti Minisztérium támogatásával a Pápai Páriz Egészségnevelési Országos Egyesület indította útjára. Elsősorban nagycsoportos korú gyermekek részére ajánlott. Az 1995/96-os nevelési évtől óvodánkban négy óvodapedagógus próbálta ki, s jelenleg is beépíti munkájába a „Szív–Kincsesláda” elnevezésű egészségvédő programot.

Többoldalú segítséget kaptunk a szervezőktől (óvodapedagógusok részére felkészítő képzés, tárgyi eszközök biztosítása stb.). Ez a program segít a kisgyermeknek abban, hogy tudatos ismereteket szerezzenek és felismerjék annak fontosságát, hogy a szívükkel törődjenek, valamint, hogy öntudatosan kezdjenek az étrendjükkel, fizikai mozgási tevékenységükkel és pihenésükkel kapcsolatban határozott szív egészségügyi szokásokat kialakítani.

A Szív – Kincsesláda program jól épül a nevelés rendszerébe, biztosítja a módszertani szabadságot.

Korai megelőzés

Sok esetben a szívbetegségeket meg lehet előzni, ha idejekorán megtesszük a szükséges intézkedéseket. Köztudott, hogy sok szívbetegséggel kapcsolatos kockázati tényezőt az életmód befolyásolja. Az életmódba beletartoznak az étrendi szokások, az aktív mozgásos tevékenység és a szív igénybe vételét befolyásoló életmódbeli szokások. Az életmódbeli szokások kisgyermekkorban alakulnak ki. A már kialakult, rögződött szokások nehezen változtathatók.

A program célja

A „Szív-Kincsesláda” program a szív egészséges működésének megőrzésére, megerősítésére összpontosít. Bemutatja, hogyan működik a szív, miként lehet megállapítani, hogy a szív működése egészséges-e, és azt, hogy megfelelő táplálkozással, mozgással és pihenéssel miként lehet rá vigyázni. A programot úgy állították össze, hogy azt a gyerekek könnyen megértsék és az ismereteket elsajátítsák.

A program lehetőséget nyújt arra, hogy a szülőknek szóló ismeretterjesztő anyagok és egyéb ajánlások révén a nevelés otthon is tovább folytatható legyen. Az otthon és az óvoda közös erőfeszítései létrehozhatják és megerősíthetik az egészségvédő viselkedési formák, szokások kialakítását.

A program elemei

A „Szív – Kincsesláda” nevelési program három témakörrel foglalkozik:

1. témakör: A szív működése és azon módszerek, amelyekkel megállapítható, hogy a szív valóban egészséges-e;
2. témakör: Az aktív mozgásos tevékenység és a pihenés;
3. témakör: Az egészséges táplálkozás – egészséges szív.

Terveink

Mi óvónők, akik részt vettünk a program kipróbálásában, arra a következtetésre jutottunk, hogy feltétlenül segítség lehet az életmód kialakításában, a tudatos egészségmegőrzésben.

Ugyan Amerikából indult el, de közös munkával, jó szervezéssel, a helyi és csoportadottságokat figyelembe véve, némi változtatással, egyéni ötletekkel magyar óvodai viszonyok között is eredményesen alkalmazható.

Feladatunknak tekintjük, hogy alkalmanként visszatérjünk az alternatív szív–egészség–védelmi program egy-egy elemére. Egyéb témakörökhöz kapcsolódva többször kell az elsajátított ismeretanyagot felújítani.

A program célja nem csupán a szívvel kapcsolatos ismeretek megszerzése, hanem a helyes, egészségvédő magatartás alakítása is, az egészséges életmód elemeinek szokássá alakítása.

A szív

„A szív a legfurcsább csavargó,

Vigyázatok reá nagyon!

A megszokás halála néki,

De mindig kész van útra kélni,

Ha nyílik rája alkalom.”

(Móra Ferenc)

„Életvezetési ismeretek és készségek”

(Személyiségfejlesztő Óvodai Program az Erzsébet Ligeti Óvodában)

Célja:

Hogy a szenvedélybetegségek kialakulását megelőzze. Ismeretnyújtásra támaszkodva, de elsődlegesen a készségfejlesztés módszereit alkalmazva hozzájáruljon az óvodások személyiségének formálásához.

Feladata:

- segítse a gyermekeket, hogy életkori sajátosságaiknak megfelelően:
- megismerjék önmagukat és társaikat;
- megtanulják a csoportszerveződés és csoportmunka alapjait,
- tájékozódjanak környezetükben;
- megbizonyosodjanak az egészséges, biztonságos élet értékeiről;
- felfedezzék önmaguk megvédésének lehetőségeit.

Ehhez a következő készségfejlesztési területeken kínálunk tapasztalatszerzési, cselekvési, gyakorlási lehetőséget: hatékony kommunikáció és kifejezőkészség fejlesztése, az érzelmek feldolgozása, feszültségkezelés, társasági alkalmazkodás, véleményalkotás, problémamegoldás, döntéshozás, célkitűzések, magabiztosság.

Témakörök, nevelési cél:

1. Önismeret: reális önértékelés, önelfogadás, egymás tisztelete, a másság elfogadása.
2. Én és a helyem a környezetemben: Valahova, valakihez tartozás érzése, a társas viselkedés szabályainak kialakítása.
3. Egészséges és biztonságos élet: helyes egészséget védő és megőrző szokások megtanulása.
4. Veszélyeztető tényezők: a veszélyes helyzetek és anyagok tudatosítása. Szabályok betartásával a testi épség megóvása
5. Óvd, véd magad!: Együttműködés a családtagokkal, társakkal és felnőttekkel az óvodában.

A program megvalósításához: Csendes Éva: Életvezetési ismeretek és készségek című könyvet ajánljuk.

Jegyzék a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléseiről**Erzsébet Ligeti Óvoda****1. ÓVODA****I. HELYISÉGEK BÚTORZATA ÉS EGYÉB BERENDEZÉSI TÁRGYAI**

Az e pont alatt felsorolt eszközök, felszerelések helyettesíthetők az adott eszköz, felszerelés funkcióját kiváltó, korszerű, környezettudatos eszközzel, felszereléssel

	A	B	C
	Eszközök, felszerelések	Mennyiségi mutatók	Hiány, megjegyzés
1	1. Csoportszoba		
2.	óvodai fektető	285	
3	gyermekszék (ergonomikus)	285	
4	gyermekasztal	65	
5	fényvédő függöny	30	A csoportszobák redőnnyel felszereltek
6	szőnyeg	30	
7	játéktartó szekrény vagy polc	48	
8	könyvespolc	12	
9	élősarok állvány	12	
10	textiltároló és foglalkozási eszköztároló szekrény	12	
11	edény- és evőeszköztároló szekrény	-	9
12	szeméttartó	12	
13	hulladék szelektálására alkalmas gyűjtőedények	12	-
14	2. Tornaszoba		
15	tornapad	12	
16	tornaszőnyeg	10	
17	bordásfal	8	
18	bordásfal	3 gyermekenként 1	új óvoda építése esetén.
19	mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő készlet	3	Több készlet van
20	egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	3	Több készlet van
21	3. Logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba		
22	a fogyatékoság típusának megfelelő, a tanulási képességet fejlesztő eszközök	12	a pedagógiai programban foglaltak szerint.
23	tükör (az asztal szélességében)	3	
24	asztal	3	
25	szék	18	
26	szőnyeg	3	
27	játéktartó szekrény vagy könyvek tárolására is alkalmas polc	1	
28	4. Óvodapszichológusi szoba (gyermeklétszám szerint)		
29	asztal	1	
30	szék	4	
31	szőnyeg	1	

32	játéktartó szekrény vagy könyvek tárolására is alkalmas polc	1	
33	5. Játszóudvar		
34	kerti asztal	8	2
35	kerti pad	16	4
36	babaház	minimum 1, további 2 csoportonként 1	
37	udvari ivócsap, ivókút	2	
38	udvari homokozó	5	megfelelő árnyékolás biztosításával
39	takaróháló, takaróponyva	5	a homokozó használaton kívüli lefedéséhez
40	mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	80	pl.: fészekhinta, gyermekcsoportonként 1 db kétüléses lengőhinta, továbbá 3 - 3 db roller, három és kétkerekű kerékpár, mászóka stb.
41	6. Intézményvezetői iroda		
42	íróasztal és szék	2-2	
43	tárgyalóasztal, székekkel	1	
44	telefon	1	
45	könyvszekrény	1	
46	iratszekrény	1	
47	számítógép, internet hozzáféréssel, perifériákkal	2 felszerelés	
48	7. Intézményvezető-helyettesi, tagintézmény-, intézményegységvezető-helyettesi, óvodatitkári iroda (a felszerelések feladatellátás szerint helyezhetők el)		
49	íróasztal és szék	1-1	
50	iratszekrény	4	
51	telefon	1	
52	számítógép, internet hozzáféréssel, perifériákkal	1 felszerelés	
53	8. Nevelőtestületi szoba		
54	asztal, ami egyben eszköz előkészítő munkaasztal is	4	
55	szék	20	
56	könyvtári dokumentum	500	az óvoda-pedagógusok felkészüléséhez
57	könyvszekrény	2	legalább ötszáz könyvtári dokumentum tárolásához alkalmas legyen
58	számítógép, internet hozzáféréssel, perifériákkal	2	
59	9. Orvosi szoba, elkülönítővel (berendezése, felszerelése a vonatkozó jogszabályban előírtak szerint)		
60	10. Gyermeköltöző		
61	öltözőrekesz, ruhatároló, fogas	285	öltözőrekeszen belül elkülönített cipőtároló
62	öltözőpad	285	
63	Gyermekmosdó, WC helyiség		
64	törülközőtartó	285	
65	falitükör	31	
66	rekeszes fali polc (fogmosótartó)	285	
II. TISZTÁLKODÁSI ÉS EGYÉB FELSZERELÉSEK			
	A	B	C
1	egyéni tisztálkodó szerek	285	

2	tisztálkodó felszerelések	38	
3	fésűtartó	12	
4	törülköző	870	
5	abrosz	195	
6	takaró	285	
7	ágyneműhuzat, lepedő	870-870	
III. A felnőttek munkavégzéséhez szükséges eszközök			
1	szennyes ruhatároló	2	
2	mosott ruhatároló	2	
3	automata mosógép	4	
4	vasaló	4	
5	vasalóállvány	2	
6	szárítóállvány	2	
7	takarítóeszközök	12	
8	kerti munkaeszközök, szerszámok	10	
9	hűtőgép	4	
10	porszívó	6	
IV. A nevelőmunkát segítő játékok és egyéb eszközök			
	A	B	C
1	1. Játékok, játékeszközök (mennyiség eszközfajtánként)		
2	különbéféle játékformák (mozgásos játékok, gyakorló, szimbolikus, szerepjátékok, építőkonstruáló játékok, szabályjátékok, dramatizálás, bábozás, barkácsolás) eszközei	150	
3	mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	120	
4	ének, zene, énekes játékok eszközei	40	
5	az anyanyelv fejlesztésének, a kommunikációs képessegek fejlesztésének eszközei	150	
6	értelmi képességeket (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzlet, gondolkodás) és a kreativitást fejlesztő anyagok, eszközök	150	
7	ábrázoló tevékenységet fejlesztő eszközök	230	

8	a természeti-emberi-tárgyi környezet megismerését elősegítő eszközök, anyagok	60	
9	munka jellegű tevékenységek eszközei	30	
10	2. A nevelőmunkát segítő egyéb eszközök		
11	digitális hanglejátszásra és képmegjelenítésére alkalmas eszköz	2	
12	diavetítő	2	
13	vetítívászon	2	
14	hangszer (pedagógusoknak)	2	Készlet
15	hangszer (gyermekeknek)	40	Több készlet van
16	egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	11	
V. SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK NEVELÉSÉNEK TOVÁBBI SPECIÁLIS ESZKÖZEI			
	A	B	C
1	1. Beszédfogyatékosok		
2	tükör 120 X 180 cm	1	
3	logopédiai alapkészlet	1	
4	2. Hallási fogyatékosok		
5	dallamíró		
6	hallásvizsgáló és hallókészülék tesztelő felszerelés		
7	vezetékes vagy vezeték nélküli egyéni, illetve csoportos adó-vevő készülék		
8	a különböző nyelvi kommunikációs szinteknek megfelelő kifejezések képi megjelenítésére alkalmas elektronikus információhordozó		
9	nyelvi kommunikáció vizuális, auditív megjelenítésének ellenőrzésére alkalmas eszköz		
10	szurdologopédiai eszközök		
11	3. Látási fogyatékosok		
12	olvasótelevízió		
13	hatrekeszes doboz, gombás tábla, szöges tábla, csörgő labda		

Erzsébet Ligeti Óvoda Szivárvány Tagóvodája

I. HELYISÉGEK BÚTORZATA ÉS EGYÉB BERENDEZÉSI TÁRGYAI

Az e pont alatt felsorolt eszközök, felszerelések helyettesíthetők az adott eszköz, felszerelés funkcióját kiváltó, korszerű, környezettudatos eszközzel, felszereléssel

	A	B	C
	Eszközök, felszerelések	Mennyiségi mutatók	Hiány, megjegyzés
1	1. Csoportszoba		
2.	óvodai fektető	220	
3	gyermekszék (ergonomikus)	238	
4	gyermekasztal	47	
5	fényvédő függöny	45	A csoportszobák redőnnyel felszereltek
6	szőnyeg	9	
7	játéktartó szekrény vagy polc	22	
8	könyvespolc	9	
9	élősarok állvány	1	8
10	textiltároló és foglalkozási eszköztároló szekrény	9	
11	edény- és evőeszköz-tároló szekrény	9	
12	szeméttartó	9	
13	hulladék szelektálására alkalmas gyűjtőedények	-	-
14	2. Tornaszoba nincs		
15	tornapad	6	
16	tornaszőnyeg	5	
17	bordásfal	4	
18	bordásfal	3 gyermekenként 1	új óvoda építése esetén.
19	mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő készlet	1	Több készlet van
20	egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	1	Több készlet van
21	5. Logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba		
22	a fogyatékoság típusának megfelelő, a tanulási képességet fejlesztő eszközök	1	a pedagógiai programban foglaltak szerint.
23	tükör (az asztal szélességében)	2	
24	asztal	1	
25	szék	4	
26	szőnyeg	1	
27	játéktartó szekrény vagy könyvek tárolására is alkalmas polc	-	
28	6. Óvodapszichológusi szoba (gyermeklétszám szerint) Intézményünk nem rendelkezik ilyen helyiséggel.		
29	asztal	-	
30	szék	-	
31	szőnyeg	-	

32	játéktartó szekrény vagy könyvek tárolására is alkalmas polc	-	
33	5. Játszódudvar		
34	kerti asztal	-	9
35	kerti pad	5	4
36	babaház	5	4
37	udvari ivócsap, ivókút	3	
38	udvari homokozó	5	megfelelő árnyékolás biztosításával
39	takaróháló, takaróponyva	5	a homokozó használaton kívüli lefedéséhez
40	mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	11	pl.: fészekhinta, gyermekcsoportonként 1 db kétülékes lengőhinta, továbbá 3 - 3 db roller, három és kétkerekű kerékpár, mászóka stb.
41	6. Intézményvezetői iroda		
42	íróasztal és szék	1+1	
43	tárgyalóasztal, székekkel	1	
44	telefon	1	
45	könyvszekrény	1	
46	iratszekrény	1	
47	számítógép, internet hozzáféréssel, perifériákkal	1 felszerelés	
48	7. Intézményvezető-helyettesi, tagintézmény-, intézményegységvezető-helyettesi, óvodatitkári iroda (a felszerelések feladatellátás szerint helyezhetők el)		
49	íróasztal és szék	1+1	
50	iratszekrény	1	
51	telefon	1	
52	számítógép, internet hozzáféréssel, perifériákkal	1 felszerelés	
53	9. Nevelőtestületi szoba		
54	asztal, ami egyben eszköz előkészítő munkaasztal is	1	közös tárgyalóasztal
55	szék	20	
56	könyvtári dokumentum	510	az óvoda-pedagógusok felkészüléséhez
57	könyvszekrény	2	legalább ötszáz könyvtári dokumentum tárolásához alkalmas legyen
58	számítógép, internet hozzáféréssel, perifériákkal	1	
59	9. Orvosi szoba, elkülönítéssel: Intézményünk nem rendelkezik ilyen helyiséggel (berendezése, felszerelése a vonatkozó jogszabályban előírtak szerint)		
60	10. Gyermeköltöző		
61	öltözőrekesz, ruhatároló, fogas	220	öltözőrekeszen belül elkülönített cipőtároló
62	öltözőpad	220	
63	Gyermekmosdó, WC helyiség		
64	törülközőtartó	220	
65	falitükör	52	
66	rekeszes fali polc (fogmosótartó)	-	220
II. TISZTÁLKODÁSI ÉS EGYÉB FELSZERELÉSEK			
	A	B	C
1	egyéni tisztálkodó szerek	220	

2	tisztálkodó felszerelések	28	
3	fésűtartó	-	9
4	törülköző	878	
5	abrosz	156	
6	takaró	220	
7	ágyneműhuzat, lepedő	660-660	
III. A felnőttek munkavégzéséhez szükséges eszközök			
1	szennyes ruhatároló	1	
2	mosott ruhatároló	1	elkülönítve szekrényben
3	automata mosógép	2	
4	vasaló	1	
5	vasalóállvány	1	
6	szárítóállvány	5	
7	takarítóeszközök	9	csopontonként 1
8	kerti munkaeszközök, szerszámok	1	
9	hűtőgép	2	
10	porszívó	6	
IV. A nevelőmunkát segítő játékok és egyéb eszközök			
	A	B	C
1	1. Játékok, játékeszközök (mennyiség eszközfajtanként)		
2	különböző játékok formák (mozgásos játékok, gyakorló, szimbolikus, szerepjátékok, építőkonstruáló játékok, szabályjátékok, dramatizálás, bábozás, barkácsolás) eszközei	120	
3	mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	120	
4	ének, zene, énekes játékok eszközei	18	
5	az anyanyelv fejlesztésének, a kommunikációs képességek fejlesztésének eszközei	150	
6	értelmi képességeket (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzeltet, gondolkodás) és a kreativitást fejlesztő anyagok, eszközök	60	
7	ábrázoló tevékenységet fejlesztő eszközök	67	

8	a természeti-emberi-tárgyi környezet megismerését elősegítő eszközök, anyagok	60	
9	munka jellegű tevékenységek eszközei	150	
10	2. A nevelőmunkát segítő egyéb eszközök		
11	digitális hanglejátszásra és képmegjelenítésére alkalmas eszköz	1	
12	diavetítő	1	
13	vetítívászon	1	
14	hangszer (pedagógusoknak)	1	Készlet
15	hangszer (gyermekeknek)	50	Több készlet van
16	egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	10	
V. SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK NEVELÉSÉNEK TOVÁBBI SPECIÁLIS ESZKÖZEI			
	A	B	C
1	1. Beszéd fogyatékosok		
2	tükör 120 X 180 cm	-	
3	logopédiai alapkészlet	-	
4	2. Hallási fogyatékosok		
5	dallamíró		
6	hallásvizsgáló és hallókészülék tesztelő felszerelés		
7	vezetékes vagy vezeték nélküli egyéni, illetve csoportos adó-vevő készülék		
8	a különböző nyelvi kommunikációs szinteknek megfelelő kifejezések képi megjelenítésére alkalmas elektronikus információhordozó		
9	nyelvi kommunikáció vizuális, auditív megjelenítésének ellenőrzésére alkalmas eszköz		
10	szurdologopédiai eszközök		
11	3. Látási fogyatékosok		
12	olvasótelevízió		
13	hatrekeszes doboz, gombás tábla, szöges tábla, csörgő labda		

Jegyzék a nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléseiről

Erzsébet Ligeti Óvoda Vuk Tagóvodája

1. ÓVODA

I. HELYISÉGEK BÚTORZATA ÉS EGYÉB BERENDEZÉSI TÁRGYAI

Az e pont alatt felsorolt eszközök, felszerelések helyettesíthetők az adott eszköz, felszerelés funkcióját kiváltó, korszerű, környezettudatos eszközzel, felszereléssel

	A	B	C
	Eszközök, felszerelések	Mennyiségi mutatók	Hiány, megjegyzés
1	1. Csoportszoba		
2.	óvodai fektető	220	
3	gyermekszék (ergonomikus)	220	
4	gyermekasztal	51	
5	fényvédő függöny	32	A csoportszobák redőnnyel felszereltek
6	szőnyeg	23	
7	játéktartó szekrény vagy polc	22	
8	könyvespolc	8	
9	élősarok állvány	-	8
10	textiltároló és foglalkozási eszköztároló szekrény	8	
11	edény- és evőeszköz-tároló szekrény	8	
12	szeméttartó	8	
13	hulladék szelektálására alkalmas gyűjtőedények	8	-
14	2. Tornaszoba		
15	tornapad	10	
16	tornaszőnyeg	7	
17	bordásfal	6	
18	bordásfal		
19	mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő készlet	1	Több készlet van
20	egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	1	Több készlet van
21	7. Logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba		
22	a fogyatékoság típusának megfelelő, a tanulási képességet fejlesztő eszközök	8	a pedagógiai programban foglaltak szerint.
23	tükör (az asztal szélességében)	1	
24	asztal	2	
25	szék	4	
26	szőnyeg	1	
27	játéktartó szekrény vagy könyvek tárolására is alkalmas polc	2	
28	8. Óvodapszichológusi szoba (gyermeklétszám szerint)		
29	asztal		Nincs ilyen célú helyiség.
30	szék		
31	szőnyeg		

32	játéktartó szekrény vagy könyvek tárolására is alkalmas polc		
33	5. Játszóudvar		
34	kerti asztal	4	4
35	kerti pad	16	4
36	babaház	4	4
37	udvari ivócsap, ivókút	2	
38	udvari homokozó	5	
39	takaróháló, takaróponyva	5	megfelelő árnyékolás, napvitorlák biztosításával a homokozó használaton kívüli lefedéséhez
40	mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	60	pl.: 1 db kétülékes lengőhinta, továbbá 2 - 2 db roller, futóbicikli csoportonként 2db, kombinált mászóka, csúszda két csoportonként 4db , mini pörgő 2db, rugós játék 4 személyes 4db, 4 személyes mérleghinta 2 db, Polyball 4 db stb.
41	6. Intézményvezetői iroda		
42	íróasztal és szék	2-2	
43	tárgyalóasztal, székekkel	1	
44	telefon	1	
45	könyvszekrény	1	
46	iratszekrény	1	
47	számítógép, internet hozzáféréssel, perifériákkal	1 felszerelés	
48	7. Intézményvezető-helyettesi, tagintézmény-, intézményegységvezető-helyettesi, óvodatitkári iroda (a felszerelések feladatellátás szerint helyezhetők el)		
49	íróasztal és szék	1-1	
50	iratszekrény	1	
51	telefon		
52	számítógép, internet hozzáféréssel, perifériákkal		
53	10. Nevelőtestületi szoba		
54	asztal, ami egyben eszköz előkészítő munkaasztal is	5	
55	szék	20	
56	könyvtári dokumentum	400	az óvoda-pedagógusok felkészüléséhez
57	könyvszekrény	4	
58	számítógép, internet hozzáféréssel, perifériákkal	1	
59	9. Orvosi szoba, elkülönítővel (berendezése, felszerelése a vonatkozó jogszabályban előírtak szerint)		
60	10. Gyermekeöltöző		
61	öltözőrekesz, ruhatároló, fogas	212	8, Folyosókon,öltözőrekeszen belül elkülönített cipőtároló
62	öltözőpad	212	Folyosókon, szekrényel együtt.
63	Gyermekmosdó, WC helyiség	4	
64	törülközőtartó	220	
65	falitükör	20	
66	rekeszes fali polc (fogmosótartó)	220	
II. TISZTÁLKODÁSI ÉS EGYÉB FELSZERELÉSEK			
	A	B	C
1	egyéni tisztálkodó szerek	220	

2	tisztálkodó felszerelések		
3	fésűtartó	8	
4	törülköző	440	220
5	abrosz	113	
6	takaró	220	
7	ágyneműhuzat, lepedő	440-440	

III. A felnőttek munkavégzéséhez szükséges eszközök

1	szennyes ruhatároló	1	
2	mosott ruhatároló	1	
3	automata mosógép	2	+1 Szárítógép
4	vasaló	3	
5	vasalóállvány	2	
6	szárítóállvány	4	+4db Fregoli
7	takarítóeszközök	9	
8	kerti munkaeszközök, szerszámok	5	
9	hűtőgép	3	Egy dolgozói
10	porszívó	4	Pavilononként 1db

IV. A nevelőmunkát segítő játékok és egyéb eszközök

	A	B	C
1	1. Játékok, játékeszközök (mennyiség eszközfajtanként)		
2	különféle játékformák (mozgásos játékok, gyakorló, szimbolikus, szerepjátékok, építőkonstruáló játékok, szabályjátékok, dramatizálás, bábozás, barkácsolás) eszközei	120	
3	mozgáskultúrát, mozgásfejlődést segítő, mozgásigényt kielégítő eszközök	120	
4	ének, zene, énekes játékok eszközei	25	
5	az anyanyelv fejlesztésének, a kommunikációs képessegek fejlesztésének eszközei	300	
6	értelmi képességeket (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitást fejlesztő anyagok, eszközök	60	
7	ábrázoló tevékenységet fejlesztő eszközök	180	

8	a természeti-emberi-tárgyi környezet megismerését elősegítő eszközök, anyagok	60	
9	munka jellegű tevékenységek eszközei	30	
10	2. A nevelőmunkát segítő egyéb eszközök		
11	digitális hanglejátszásra és képmegjelenítésére alkalmas eszköz	2	TV, DVD lejátszó
12	diavetítő	4	
13	vetítövásznon		
14	hangszer (pedagógusoknak)	1	+saját hangszerek
15	hangszer (gyermekeknek)	25	
16	egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	10	
V. SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK NEVELÉSÉNEK TOVÁBBI SPECIÁLIS ESZKÖZEI			
	A	B	C
1	1. Beszéd fogyatékosok		
2	tükör 120 X 180 cm	1	
3	logopédiai alapkészlet	1	
4	2. Hallási fogyatékosok		
5	dallamíró		
6	hallásvizsgáló és hallókészülék tesztelő felszerelés		
7	vezetékes vagy vezeték nélküli egyéni, illetve csoportos adó-vevő készülék		
8	a különböző nyelvi kommunikációs szinteknek megfelelő kifejezések képi megjelenítésére alkalmas elektronikus információhordozó		
9	nyelvi kommunikáció vizuális, auditív megjelenítésének ellenőrzésére alkalmas eszköz	1	
10	szurdologopédiai eszközök	1	
11	3. Látási fogyatékosok		
12	olvasótelevízió		
13	hatrekeszes doboz, gombás tábla, szöges tábla, csörgő labda	1	

